

Lokalny Program Rewitalizacji

Gminy Rachanie na lata 2017-2022

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2016-2022 został opracowany przez firmę Lubelska Akademia Rozwoju Piotr Majchrzak na podstawie umowy nr 1/2017 z Gminą Rachanie z 17 marca 2017 r.

Eksperci zewnętrzni:

Rafał Dudek

Piotr Majchrzak

Michał Rządkowski

Spis treści

1.	Wprowadzenie	6
1.1.	Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją	9
1.2.	Powiązanie z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu i gminy	10
	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	10
	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	11
	Narodowy Plan Rewitalizacji 2022	13
	Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)	13
	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego do roku 2030.....	15
	Strategia Rozwoju Powiatu Tomaszowskiego na lata 2015-2020.....	16
	Strategia Rozwoju Gminy Rachanie na lata 2016-2020	17
	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rachanie na lata 2016-2020	18
	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rachanie	19
2.	Charakterystyka sytuacji na terenie Gminy.....	20
2.1.	Charakterystyka przestrzenno-funkcjonalna Gminy	20
2.2.	Zagospodarowanie przestrzenne	21
2.2.1.	Rozwój przestrzenno-gospodarczy	21
2.2.2.	Układ przestrzenny.....	22
3.	Demografia i infrastruktura społeczna.....	23
3.1.	Ludność.....	23
3.2.	Gęstość zaludnienia.....	26
3.3.	Struktura wieku mieszkańców	27
3.4.	Ruch naturalny i wędrowniczy ludności	30
3.5.	Pomoc społeczna.....	31
3.6.	Oświata.....	36
3.6.1.	Szkolnictwo.....	36
3.6.2.	Poziom edukacji.....	40
3.7.	Poziom zatrudnienia i rynek pracy	42
3.8.	Bezpieczeństwo publiczne.....	46
4.	Środowisko przyrodnicze	50

4.1. Uwarunkowania fizyczno-geograficzne.....	50
4.1.1. Rzeźba terenu.....	50
4.1.2. Gleby.....	50
4.1.3. Zasoby wodne	50
4.1.4. Klimat.....	52
4.1.5. Ochrona przyrody.....	52
Obszary Natura 2000.....	54
4.2. Przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	55
5. Środowisko kulturowe.....	56
5.1. Dziedzictwo kulturowe	56
5.2. Kultura	57
Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Rachaniach.	57
Gminna Biblioteka Publiczna.....	57
Świetlice wiejskie.....	58
6. Gospodarka	61
6.1. Przedsiębiorczość pozarolnicza	61
6.2. Rolnictwo.....	65
6.3. Turystyka	69
7. Infrastruktura komunikacyjna	73
8. Infrastruktura techniczna	76
8.1. Gospodarka mieszkaniowa.....	76
8.2. Gospodarka odpadami	78
8.3. System zaopatrzenia w wodę.....	79
8.4. System odprowadzania ścieków	80
8.5. Sieć gazowa	81
8.5. System ciepłowniczy.....	82
8.7. Infrastruktura elektroenergetyczna	83
8.8. Infrastruktura teleinformatyczna	84
9. Wyznaczenie i charakterystyka obszarów zdegradowanych	85
9.1. Założenia ogólne.....	85
9.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji	85
9.3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.....	86
9.4. Charakterystyka obszarów zdegradowanych.....	87

9.4.1. Sfera społeczna – ubóstwo.....	89
9.4.2. Sfera społeczna - bezrobocie.....	90
9.4.3. Sfera społeczna – przestępczość	91
9.4.4. Sfera społeczna - poziom edukacji	92
9.4.5. Sfera społeczna - poziom uczestnictwa w życiu publicznym	93
9.4.6. Sfera społeczna - poziom kapitału społecznego	94
9.4.6. Sfera społeczna - podsumowanie	95
9.4.7. Sfera gospodarcza - liczba podmiotów gospodarczych	98
9.4.8. Sfera środowiskowa - przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	100
9.4.9. Sfera techniczna	102
9.4.10. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	104
10. Zestawienie danych.....	107
10.1. Podsumowanie	109
11. Cele rewitalizacji oraz środki ich realizacji	110
11.1 Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych w ramach LPR	111
11.2. Projekty rewitalizacyjne	114
Projekty rewitalizacyjne – lista podstawowa.....	115
Projekty rewitalizacyjne – lista uzupełniająca.....	132
11.3. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych.....	136
11.4. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych.....	137
Komplementarność przestrzenna	137
Komplementarność problemowa.....	137
Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	138
Komplementarność międzyokresowa	138
Komplementarność źródeł finansowania.....	139
11.5. Powiązanie celów i projektów rewitalizacyjnych z uzasadnieniem ich wpływu na rozwiązywanie problemów oraz efekty ich realizacji	140
12. System wdrażania i monitorowania działań rewitalizacyjnych.....	141
12.1. Źródła i modele finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	141
12.2. System instytucjonalny w procesie rewitalizacji.....	143
12.3. Zarządzanie procesem rewitalizacji	144
12.4. System budowania i wspierania partnerstw	146
12.5. System informacji i promocji.....	147

12.6. Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych	148
13. System ewaluacji i aktualizacji programu	152
13.1. Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji	152
13.2. Zasady i tryb aktualizacji programu	153
14. Przebieg partycypacji społecznej w procesie programowania rewitalizacji	155
14.1. Konsultacje społeczne	155
14.2. Wyniki badań społecznych	159
Obszar do rewitalizacji	163
15. Ocena oddziaływania na środowisko	166
16. Załączniki	166
16.1. Ankieta	166
16.2. Fiszka Projektowa	171
16.3. Formularz excel- wyznaczanie obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji	176
16.4. Mapa w skali 1:5000 ilustrująca obszary zdegradowane i rewitalizacji na terenie gminy	176
16.5. Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie	176
16.6. Pismo Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie	176
17. Spis tabel, wykresów i map	177

1. Wprowadzenie

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach zarówno miejskich jak i wiejskich. Do czołowych problemów zaliczają się degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej. W związku z zaistniałym stanem rzeczy bardzo ważną rolę nabrało planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych, mających na celu poprawę sytuacji na zdegradowanych obszarach. Projekty te mają na celu odpowiedzenie na indywidualny zestaw problemów występujących na terenie poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Planowane działania obejmują sfery: przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową.

LPR Gminy Rachanie na lata 2017-2022 został opracowany w oparciu o art.18, ust. 1 i 2, pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) oraz Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r., jak również Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym z grudnia 2015 r. Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych 2014-2020” jak również dokumentem „Narodowym Planem Rewitalizacji 2022-Założenia” rewitalizacja – to:

„Kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).”¹

¹ „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych 2014-2020” s.5, 6

Obszar może zostać wskazany jako **obszar zdegradowany**, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- ✓ gospodarczych (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw),
- ✓ środowiskowych (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- ✓ przestrzenno-funkcjonalnych (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
- ✓ technicznych (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Obszar cechujący się szczególną koncentracją wyżej wymienionych zjawisk, na którym gmina zamierza prowadzić rewitalizację z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, wyznacza się jako **obszar rewitalizacji**. Może on obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego, ale nie może być większy niż 20% powierzchni gminy ani zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Zarówno obszar zdegradowany, jak i obszar rewitalizacji mogą być podzielone na podobszary, które nie muszą posiadać wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z nich występowania koncentracji opisanych wyżej negatywnych zjawisk. Tak obszar zdegradowany, jak i rewitalizacji mogą stanowić to samo terytorium. Wyznaczenie w gminie zarówno obszaru zdegradowanego, jak i rewitalizacji wymagało przeprowadzenia diagnozy potwierdzającej spełnienie przez nie przesłanek określonych w wytycznych i wskazującej terytoria najbardziej zdegradowane pod względem społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym. Diagnozę tę, stanowiącą podstawę do wyznaczenia terytoriów, które wymagają rewitalizacji w Gminie, prezentuje niniejszy dokument. Opierając się na wynikach przeprowadzonych analiz zawartych w poniższej diagnozie wyznaczono **obszar zdegradowany** obejmujący poniższe miejscowości: Pawłówka, Kozia Wola, Woźuczyn, Woźuczyn Cukrownia, Michałów-Kolonia.

Z uwagi na fakt, że obszar zdegradowany obejmuje tereny najsilniej nasycone współwystępowaniem problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, a zatem najbardziej wymagające kompleksowej interwencji, za **obszar rewitalizacji** uznano obszary zamieszkane miejscowości: Pawłówka, Woźuczyn, Woźuczyn Cukrownia

Rewitalizacja na przestrzeni ostatnich lat przybiera na znaczeniu. Traktowana jest już zarówno przez samorządy, ekspertów jak i samych mieszkańców zdegradowanych terenów jako czynnik warunkujący rozwój i umożliwiający poprawę jakości życia. Jest także wyraźnie zaakcentowana w dokumentach rządowych wyznaczających kierunki rozwoju kraju: KSRR, KPZK 2030, SRK.

Proces opracowania Programu Rewitalizacji obejmuje 3 fazy: przygotowawczą, diagnozowania i projektowania.

Zawarta w niniejszym dokumencie diagnoza społeczno-gospodarcza dla Gminy Rachanie spełnia wszystkie zapisy i wskazania wynikające z ustawy o rewitalizacji oraz „Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020”. Dokument Programu Rewitalizacji będzie stanowił podstawę formalną do ubiegania się o dofinansowanie planowanych działań rewitalizacyjnych ze środków Unii Europejskiej. Dokument będzie ponadto stanowił narzędzie umożliwiające przygotowanie i wdrażanie konkretnych działań, które przyczynią się do usunięcia zjawisk kryzysowych występujących na wskazanych obszarach. Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji przyczyni się do rozwiązania problemów Gminy Rachanie oraz wspierania jej rozwoju i poprawy atrakcyjności.

Zawarta w dokumencie diagnoza ma charakter kompleksowy. Wyznaczanie dotkniętych kryzysem obszarów zostało dokonane w oparciu o analizę porównawczą bazującą na danych ilościowych i jakościowych.

Diagnozę oparto na wiarygodnych źródłach i wskaźnikach, pochodzących nie tylko z Urzędu Gminy, ale także innych jednostek takich jak: Policja, Powiatowy Urząd Pracy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Bank Danych Lokalnych GUS.

1.1. Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją

W celu właściwego i jednoznacznego rozumienia pojęć związanych z rewitalizacją, przedstawiono ich definicje²:

- 1) **Interesariusze rewitalizacji** – to w szczególności: mieszkańcy obszaru rewitalizacji; właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą, społeczną, jednostki samorządu terytorialnego, organy władzy publicznej.
- 2) **Rewitalizacja** – stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.
- 3) **Stan kryzysowy** – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:
 - a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
 - b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
 - c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
 - d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

- 4) **Obszar zdegradowany** – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.
- 5) **Obszar rewitalizacji** – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 3, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

1.2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu i gminy

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 jest spójny z najważniejszymi krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi, a także z obowiązującymi dokumentami gminy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

KSRR postuluje trzy cele polityki regionalnej do 2020 roku:

- ✓ wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
- ✓ budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
- ✓ tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych, ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Wyznaczone cele rewitalizacji LPR Gminy Rachanie wpisują się we wszystkie trzy wyżej przytoczone cele. Prowadzą one do zwiększenia konkurencyjności obszaru poprzez określenie jego funkcji gospodarczej opartej na rozwijających się specjalizacjach, przy wykorzystaniu występujących lokalnych zasobach. Ponadto poprzez integrację działań, cele wpływają na zwiększenie spójności terytorialnej w układzie regionalnym i krajowym, w szczególności zapewniając możliwość trwałego rozwoju ekonomicznego na terenach marginalizowanych. Powyższe kompleksowe podejście do planowania rozwoju gminy oraz współpraca

samorządów pozwoli na uzyskanie efektu synergii, polegającego na realizacji działań spójnych i służących osiągnięciu zamierzonych celów, określonych w LPR.

Cele rewitalizacji wpisują się w założenia Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, w szczególności w wymiarze „obszary wiejskie”, ponieważ uwzględniają następujące aspekty: tworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastami – włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe – gmina Rachanie jest gminą wiejską położoną w bliskim sąsiedztwie miasta powiatowego Tomaszów Lubelski,

- ✓ wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego – w gminie występują liczne obszary chronione, które należy odpowiednio wykorzystać w celu rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy,
- ✓ tworzenie warunków do zwiększania inwestycji pozarolniczych – gmina Rachanie jest gminą typowo rolniczą, jednak dla jej prawidłowego rozwoju konieczne jest wspieranie powstawania przedsiębiorczości pozarolniczej,
- ✓ rozwój lokalny dla poprawy jakości życia, atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej – są to najważniejsze cele wszelkich działań prowadzonych w gminie, w tym działań rewitalizacyjnych,
- ✓ zapóznione obszary wiejskie – restrukturyzacja społeczna, gospodarcza i przestrzenna,
- ✓ poprawianie dostępu do usług publicznych i ich jakości,
- ✓ zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług,
- ✓ przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.

Tabela 1. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022

Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego	1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;	2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;	3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji;
Cel 1. Konkurencyjność			
Cel 2. Spójność			
Cel 3. Sprawność			

Źródło: Opracowanie własne

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie wpisuje się w cel strategiczny KPZK: efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie, uwzględniając zróżnicowane potencjały rozwojowe obszaru w zakresie: rolnictwa i przetwórstwa bazującego na posiadanych zasobach oraz turystyki. Jednocześnie w określonych celach rewitalizacji uwzględniono zrównoważone zarządzanie prowadzące do polepszenia warunków życia.

Tabela 2. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022

Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego	1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;	2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;	3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji;
Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów			
Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej			
Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski			
Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa			
Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego			

Źródło: Opracowanie własne

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzeniu korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położeniu nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie zakłada kompleksowe podejście do procesu rewitalizacji integrując działania przestrzenno-środowiskowe, społeczne i gospodarcze, w związku z czym wpisuje się w główne założenia Narodowego Planu Rewitalizacji.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie jest spójny pod względem przewidzianych celów i działań z wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego Obszarami Strategicznej Interwencji:

3. OBSZARY PRZYGRANICZNE- przygraniczny obszar funkcjonalny, strefa oddziaływania. Interwencja powinna obejmować działania zmierzające do wykorzystania potencjału obszaru przygranicznego i budowania funkcji obsługujących UE dla tworzenia warunków wzrostu społeczno- gospodarczego (rozwój infrastruktury logistycznej, granicznej i obsługi granicy, infrastruktury społecznej, poprawa bezpieczeństwa), przywrócenia miastom funkcji społecznych i gospodarczych z jednoczesnym wsparciem zasobów ludzkich i przedsiębiorczości, uruchomienia nowych i rozbudowy istniejących przejść granicznych (w tym lokalnych), w szczególności tam, gdzie nastąpiłoby odtworzenie istniejących niegdyś powiązań komunikacyjnych ora utworzenia przejść sezonowych (turystycznych) położonych po obu stronach granicy, z odpuszczeniem ruchu pieszego.

7. NOWOCZESNA WIEŚ – obszary rozwoju gospodarki rolniczej. Interwencja powinna obejmować działania mające na celu wsparcie inicjatyw na rzecz edukacji i podnoszenia kompetencji rolników, wsparcie tworzenia i rozwoju rynków hurtowych produktów rolnych, wsparcie rozwoju grup producenckich, wsparcie rozwoju zakładów przetwórstwa, zakładów branży mięsnej i mleczarskiej, wsparcie rozwoju infrastruktury gospodarki rybackiej, uzupełnienie sieć dróg i wyposażenia w infrastrukturę komunalną oraz zaplecza sanitarnego, rozbudowę i modernizację infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej w celu umożliwienia poboru zwiększonej ilości energii ze źródeł rozproszonych.

W horyzoncie 2020 r. strategiczne cele rozwoju regionu lubelskiego, których realizacji będą służyły działania samorządu województwa, są określone następująco:

1. Wzmacnianie urbanizacji regionu,
2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich,
3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie wyznacza do realizacji działania, przyczyniające się do kompleksowej rewitalizacji wyznaczonego obszaru poprzez:

1. Poprawę atrakcyjności przestrzeni i czystości środowiska przyrodniczego,
2. Zaktywizowanie mieszkańców i zintegrowanie społeczności lokalnej,
3. Lepiej funkcjonującą lokalną gospodarkę.

Poprzez powyższe interwencje LPR przyczynia się do osiągnięcia zamierzeń w poszczególnych celach strategicznych Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Tabela 3. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.) a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022

Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego	1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;	2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;	3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji;
Cel strategiczny 1. Wzmacnianie urbanizacji regionu			
Cel strategiczny 2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich			
Cel strategiczny 3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu			
Cel strategiczny 4. Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu			

Źródło: Opracowanie własne

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego do roku 2030

Dokumentem, który reguluje politykę przestrzenną w województwie lubelskim jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, który jest obecnie w trakcie zmian (aktualny projekt z września 2015 r.), gdyż dokument z 2002 roku był sporządzony w oparciu o nieobowiązującą już ustawę o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. w innych niż obecnie uwarunkowaniach geopolitycznych, rozwojowych i instytucjonalnych planowania. PZP WL określa zasady i kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych stanowiąc formalną i merytoryczną płaszczyznę odniesienia dla podejmowanych decyzji przestrzennych.

Według Planu Gmina Rachanie wpisuje się w jeden obszar funkcjonalny o znaczeniu regionalnym:

Obszar funkcjonalny rozwoju gospodarki żywnościowej (roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej)- obszar funkcjonalny gminy Rachanie. Celem jest optymalne wykorzystanie potencjału produkcyjnego gleb oraz aktywizacja gospodarcza poprzez rozwój przetwórstwa rolno- spożywczego.

Tabela 4. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego do roku 2030 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022

Priorytety rozwoju przestrzennego	1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;	2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;	3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji;
1. Wzmacnianie zewnętrznych powiązań sieciowych oraz poprawa spójności wewnątrzregionalnej w układzie przestrzennym i społeczno-gospodarczym			
2. Wzrost konkurencyjności przestrzeni województwa pod względem atrakcyjności gospodarczej i warunków życia			

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Powiatu Tomaszowskiego na lata 2015-2020

Gmina Rachanie należy do powiatu tomaszowskiego, a więc cele rewitalizacji LPR powinny być zgodne z priorytetowymi obszarami rozwoju wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Powiatu Tomaszowskiego:

Cel strategiczny I: Dostosowanie oferty szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy.

Cel strategiczny II: Zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia na wszystkich poziomach edukacyjnych

Cel strategiczny III: Stworzenie oferty dla osobistego rozwoju mieszkańców na każdym etapie życia.

Wyznaczone w Lokalnym Programie Rewitalizacji cele koncentrują się na trzech głównych obszarach: przestrzenno-środowiskowym, społecznym i gospodarczym, a zatem wpisują się w powyższe priorytety.

Tabela 5. Zestawienie powiązań pomiędzy priorytetami Strategii Rozwoju Powiatu Tomaszowskiego na lata 2015-2020 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022

Cele Strategiczne	1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;	2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;	3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji;
Cel strategiczny I: Dostosowanie oferty szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy.			
Cel strategiczny II: Zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia na wszystkich poziomach edukacyjnych			
Cel strategiczny III: Stworzenie oferty dla osobistego rozwoju mieszkańców na każdym etapie życia.			

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Rachanie na lata 2016-2020

Misją Gminy Rachanie jest wspieranie rozwoju gospodarczego, społecznego oraz przestrzennego Gminy Rachanie w partnerstwie z sektorem biznesowym i pozarządowym tak aby wspólnie kreować wizerunek gminy jako miejsca przyjaznego do życia, prowadzenia działalności gospodarczej i odpoczynku.

Tabela 6. Zestawienie powiązań pomiędzy priorytetami Strategii Rozwoju Gminy Rachanie na lata 2016-2020 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022

Priorytety	1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;	2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;	3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji;
Priorytet I: Poprawa jakości życia mieszkańców i ich aktywizacja			
Priorytet II: Wzrost konkurencyjności rolnictwa i przetwórstwa			
Priorytet III: Poprawa infrastruktury technicznej			
Priorytet IV: Wzmocnienie potencjału gospodarczego i przedsiębiorczości			
Priorytet V: Wdrażanie odnawialnych źródeł energii			
Priorytet VI: Rozwój zasobów turystycznych i kulturowych			

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rachanie na lata 2016-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 była dokumentem źródłowym dla opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie. LPR uwzględnia zidentyfikowane w strategii problemy społeczne oraz wpisuje się we wszystkie cele strategiczne:

Tabela 7. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rachanie na lata 2016-2020 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022

Cele szczegółowe Strategii	1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;	2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji	3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji;
1. Ograniczenie bezrobocia w Gminie Rachanie			
2. Stworzenie systemu opieki nad seniorami			
3. Wyrównanie szans życiowych osób niepełnosprawnych			
4. Ograniczenie ubóstwa i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom najuboższym			
5. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych			
6. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomanii na terenie Gminy Rachanie			

Źródło: Opracowanie własne

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rachanie

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rachanie określa główne kierunki rozwoju przestrzennego. Cele i przedsięwzięcia niniejszego LPR muszą być komplementarne z postanowieniami studium.

Tabela 8. Zestawienie powiązań pomiędzy priorytetami polityki przestrzennej gminy a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022

Priorytety polityki przestrzennej gminy	1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;	2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji	3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji
A. Zachowanie istniejących naturalnych form zagospodarowania terenu (las, zasoby wodne)			
B. Ochrona związana głównie z wartościami przyrodniczymi i kulturowymi:			
C. Harmonizowanie współczesnego krajobrazu i form zabudowy z wartościami krajobrazu naturalnego:			
D. Gruntowne przeobrażenie strukturalne rolnictwa:			

Źródło: Opracowanie własne

2. Charakterystyka sytuacji na terenie Gminy

2.1. Charakterystyka przestrzenno-funkcjonalna Gminy

2.2.1. Położenie administracyjne

Gmina Rachanie wchodzi w skład powiatu tomaszowskiego położonego w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego. Gmina położona jest w północnej części powiatu tomaszowskiego. Od strony północno-wschodniej sąsiaduje z Gminą Tyszowce, od strony wschodniej z Gminą Łaszczów, od strony południowej z Gminą Jarczów oraz Gminą Tomaszów Lubelski, od strony zachodniej z Gminą Tarnawatka oraz Gminą Krynice. Jest również miejscowością graniczącą z powiatem zamojskim, sąsiadując od strony północnej z Gminą Komarów-Osada. Sołectwa, których jest 14 obejmują 19 miejscowości.

Gmina Rachanie leży pomiędzy miastami: Tomaszów Lubelski, Tyszowce oraz Łaszczów. Odległość z Rachan do Tyszowiec wynosi 13 km, do Łaszczowa wynosi 14 km, do Tomaszowa Lubelskiego wynosi 18 km, do Zamościa wynosi 40 km, do Lublina wynosi 130 km, a do polsko-ukraińskiego przejścia granicznego w Hrebennem wynosi 41 km.

Mapa 1. Położenie geograficzne Gminy Rachanie.

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Rachanie_\(gmina\)#/media/File:Lub_Tomaszowski_Rachanie.png](https://pl.wikipedia.org/wiki/Rachanie_(gmina)#/media/File:Lub_Tomaszowski_Rachanie.png)

2.2. Zagospodarowanie przestrzenne

2.2.1. Rozwój przestrzenno-gospodarczy

Dzieje terenu obejmowanego przez gminę Rachanie sięgają początków Państwa Polskiego. Wieś Rachanie leżała w obszarze Grodów Czerwieńskich. Wielokrotnie w okresie od XI do XIV w. była pod panowaniem władców ruskich i polskich.

Ostatecznie w 1340 r. Kazimierz Wielki przyłącza te tereny do Polski, rozpoczynając osadnictwo ziemi chełmskiej i bełskiej. Dopiero w 1387 roku królowa Jadwiga w wyprawie na Ruś włączyła już na stałe do Polski ówczesną ziemię chełmską i bełską. W 1388 roku Władysław Jagiełło nadał ziemię bełską księciu mazowieckiemu Ziemowitowi IV.

Ziemia chełmska weszła w skład Korony. Ustaliła się wtedy zachodnia granica zasięgu wpływów kulturowych ruskich obejmująca obszary powiatów nadbużańskich.

W XV i XVI wieku dokonano podziału administracyjnego, które utrzymały się do końca I Rzeczypospolitej. Podziały administracyjne I Rzeczypospolitej uległy likwidacji po pierwszym rozbiórze Polski w 1772 roku i po szeregu krótkotrwałych zmianach został przekształcony w województwo, później w gubernię lubelską podzieloną na powiaty. Stan taki przetrwał do 1912 roku z części guberni lubelskiej i siedleckiej władze carskie utworzyły nową gubernię chełmską. W trakcie organizacji powstała ona w tzw. Królestwie polskim, w 1915 włączono ją do generalnego gubernatorstwa kijowskiego, niezrealizowanego przez wybuch pierwszej wojny światowej w 1914 roku.

W 1919 roku utworzone zostało województwo lubelskie podzielone na powiaty i gminy. Południowo - wschodnia granica województwa lubelskiego i lwowskiego wyznaczona w 1919 roku utrzymała się bez zmian do 1939 roku. Po odzyskaniu niepodległości dokonano nowego podziału administracyjnego kraju i w 1919 roku utworzono województwo lubelskie w granicach byłej guberni lubelskiej z lat 1867-1912.

Po wyzwoleniu w 1944 roku powrócono do granic województwa lubelskiego z okresu międzywojennego, z podziałem na powiaty. W 1975 roku dokonano nowego podziału administracyjnego kraju znosząc powiaty i tworząc nowe województwa podzielone na gminy.

Obszar gminy Rachanie wchodził w skład województwa zamojskiego. Ostatni podział administracyjny kraju dokonany w 1999 roku teren gminy Rachanie umiejscowił w powiecie Tomaszów Lubelski województwo Lubelskie.³

³ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rachanie

2.2.2. Układ przestrzenny

Układ przestrzenny poszczególnych miejscowości przedstawia tabela poniżej.

Lp.	Miejscowość	Funkcja	Układ przestrzenny
1.	Grodysławice	Wieś – podstawowa Jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Ulicówka dwustronnie zabudowana
2.	Grodysławice Kolonia	Wieś – podstawowa jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Ulicówka dwustronnie zabudowana
3.	Józefówka	Wieś – podstawowa jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Ulicówka dwustronnie zabudowana
4.	Kozia Wola	Wieś – podstawowa Jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Ulicówka dwustronnie zabudowana
5.	Żwiartówek	Wieś – podstawowa jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Ulicówka dwustronnie zabudowana
6.	Werechanie	Wieś – podstawowa jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Widlica dwustronnie zabudowana
7.	Siemierz	Wieś – podstawowa jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Ulicówka dwustronnie zabudowana
8.	Pawłówka	Wieś – podstawowa jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Widlica – dwustronnie zabudowana
9.	Rachanie	Usługi podstawowe i ponad podstawowe gminne (administracja, oświata, zdrowie, kultura). Drobna wytwórczość przemysłowa	Wielodrożnica dwustronnie zabudowana
10.	Woźuczyn Cukrownia		Wielodrożnica dwustronnie zabudowana
11.	Woźuczyn		Wielodrożnica dwustronnie zabudowana
12.	Siemnice	Wieś – podstawowa jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Ulicówka dwustronnie zabudowana
13.	Michalów	Wieś – podstawowa Jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Wielodrożnica dwustronnie zabudowana
14.	Michalów Kolonia	Wieś – podstawowa Jednostka osiedleńcza - produkcja żywności i usługi podstawowe	Ulicówka dwustronnie zabudowana

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Przestrzennych Gminy Rachanie

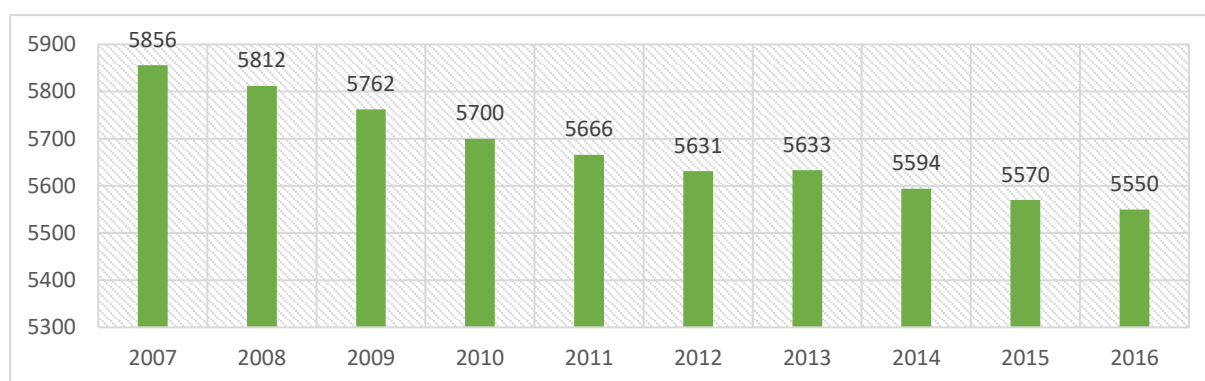
3. Demografia i infrastruktura społeczna

3.1. Ludność

Do podstawowych charakterystyk zbiorowości ludzkiej należą jej liczebność i rozmieszczenie. Liczba mieszkańców gminy systematycznie maleje. Ogólnie w ciągu 10 lat liczba osób zamieszkujących gminę zmniejszyła się o 306 osób. (5,2%).

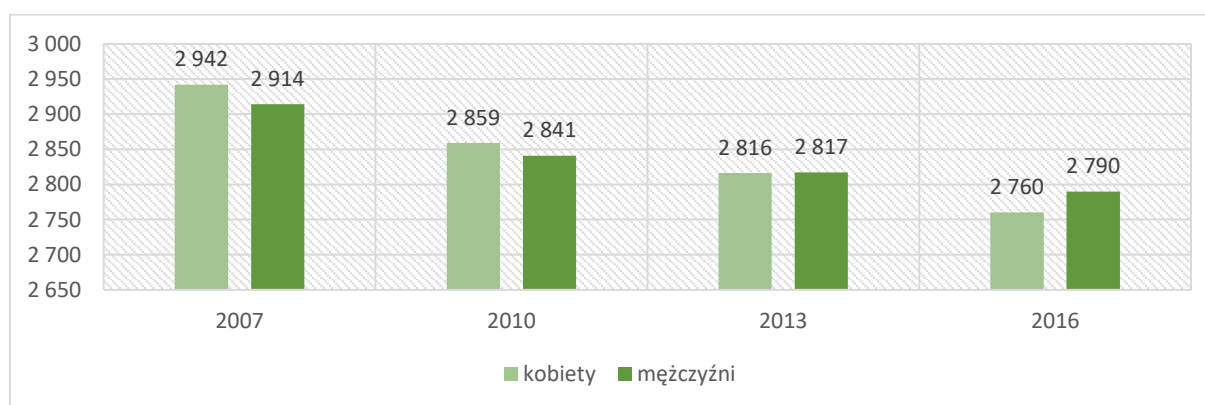
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy w latach 2007-2016.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG..

W gminie obserwuje się spadek współczynnika feminizacji, czyli stosunku liczby kobiet na 100 mężczyzn, który w 2016 roku wyniósł 98,9 kobiet/100 mężczyzn (w 2011 roku wskaźnik ten wynosił 101,0 kobiet/100 mężczyzn). W 2016 roku teren gminy zamieszkiwało 2 790 mężczyzn i 2 760 kobiet. Tym samym kobiety stanowiły 49,7% ludności gminy.

Wykres 2. Zmiana liczby ludności w gminie w wybranych latach.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby ludności w wybranych latach na terenie Gminy.

Tabela 9. Ludność gminy wg miejscowości w wybranych latach.

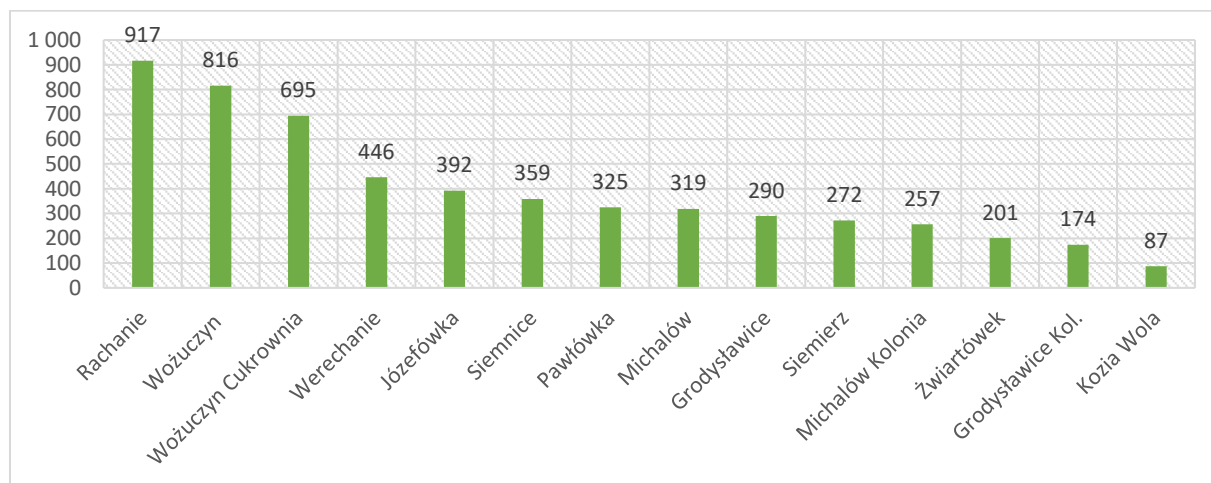
Lp.	Sołectwo	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Grodysławice	297	305	300	299	301	290
2	Grodysławice Kol.	169	166	168	168	170	174
3	Józefówka	399	401	404	397	396	392
4	Pawłówka	351	348	345	338	326	325
5	Kozia Wola	94	93	91	92	88	87
6	Michałów	324	319	322	316	321	319
7	Michałów Kolonia	261	263	262	258	260	257
8	Rachanie	928	916	917	913	906	917
9	Siemnice	364	364	359	357	358	359
10	Siemierz	312	302	299	287	276	272
11	Woźuczyn Cukrownia	741	725	736	721	715	695
12	Woźuczyn	789	782	786	793	797	816
13	Werechanie	428	443	443	456	454	446
14	Żwiartówek	209	204	201	199	202	201
Ogółem		5 666	5 631	5 633	5 594	5 570	5 550

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG

Analiza danych wykazała, iż pod względem zaludnienia największymi miejscowościami w gminie są: Rachanie (917 – 16,52% ogółu ludności w gminie), Woźuczyn (816 – 14,70%) i Woźuczyn Cukrownia (695 - 12,52%).

Wykres 3. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG.

Tabela 10. Liczba ludności w gminie w 2016 roku.

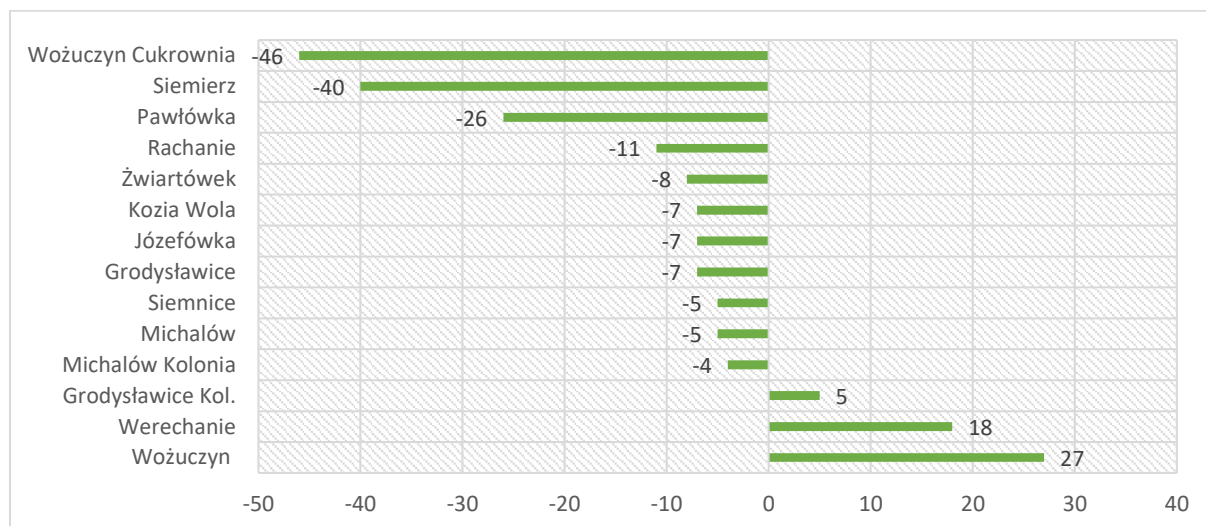
Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców 2016	% ogółu mieszkańców
1	Rachanie	917	16,52
2	Woźuczyn	816	14,70
3	Woźuczyn Cukrownia	695	12,52
4	Werechanie	446	8,04
5	Józefówka	392	7,06
6	Siemnice	359	6,47
7	Pawłówka	325	5,86
8	Michalów	319	5,75
9	Grodysławice	290	5,23
10	Siemierz	272	4,90
11	Michalów Kolonia	257	4,63
12	Żwiartówek	201	3,62
13	Grodysławice Kol.	174	3,14
14	Kozia Wola	87	1,57
Ogółem		5 550	100,00

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG

W latach 2011-2016 największy spadek liczby mieszkańców wystąpił w miejscowościach: Woźuczyn Cukrownia (-46), Siemierz (-40) oraz Pawłówka (-26). Mieszkańców przybyło natomiast w miejscowościach Grodysławice Kolonia (+5), Werechanie (+18) oraz Woźuczyn (+27).

Wykres 4. Dynamika zmiany liczby ludności w latach 2011-2016.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG.

3.2. Gęstość zaludnienia

Gęstość zaludnienia jest miarą przyporządkowującą populację do powierzchni. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła w 2016 roku 59 osób na km². Dla porównania w 2015 w powiecie wskaźnik wyniósł 58 a w województwie lubelskim 85 os./km².

Tabela 11. Gęstość zaludnienia wg. miejscowości.

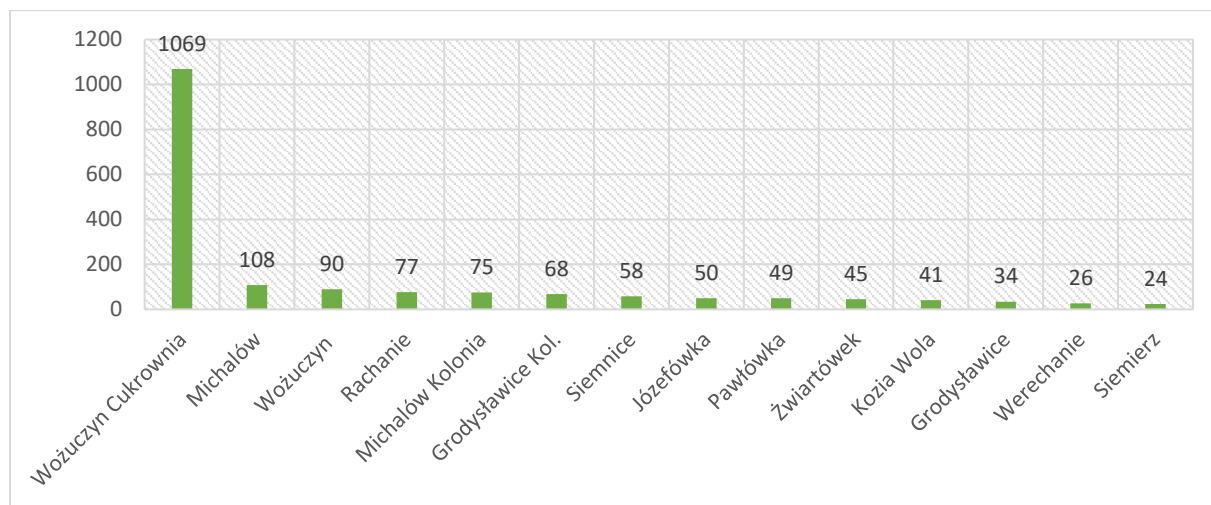
Sołectwo	Powierzchnia sołectwa (km ²)	Liczba osób zameldowanych na koniec roku 2016	Gęstość zaludnienia
Grodystawice	8,46	290	34
Grodystawice Kol.	2,57	174	68
Józefówka	7,78	392	50
Pawłówka	6,6	325	49
Kozia Wola	2,13	87	41
Michalów	2,96	319	108
Michalów Kolonia	3,44	257	75
Rachanie	11,94	917	77
Siemnice	6,21	359	58
Siemierz	11,16	272	24
Woźuczyn Cukrownia	0,65	695	1069
Woźuczyn	9,05	816	90
Werechanie	16,97	446	26
Żwiartówek	4,45	201	45
Ogółem w gminie	94,37	5550	59

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG.

Najgęściej zaludnionymi miejscowościami gminy są: Woźuczyn Cukrownia (1069 os/km²), Michalów (108 os/km²) i Woźuczyn (90 os/km²). Natomiast do najmniej zaludnionych należą: Siemierz (24 os/km²), Werechanie (26 os/km²) i Grodystawice (34 os/km²).

Wykres 5. Gęstość zaludnienia w poszczególnych miejscowościach gminy.

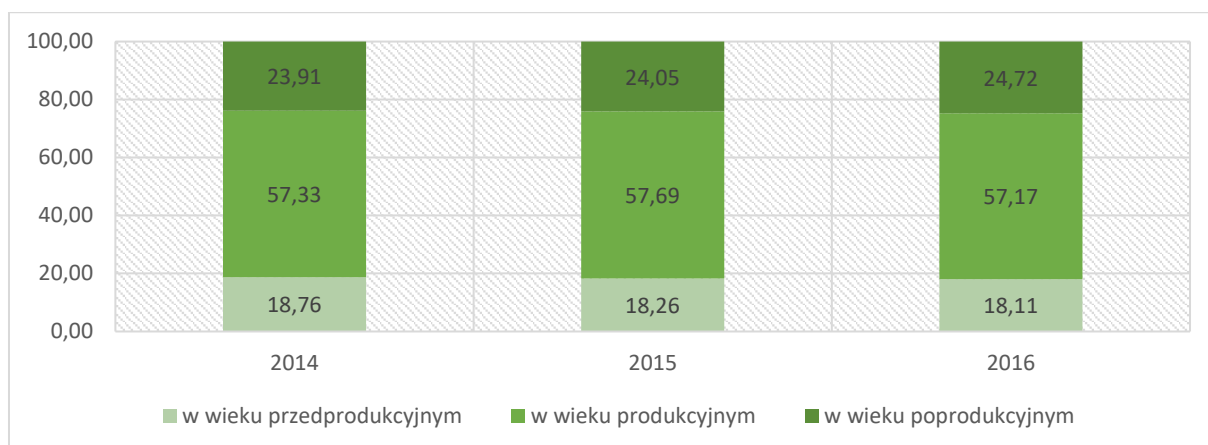
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG.

3.3. Struktura wieku mieszkańców

Struktura ludności według wieku określa proces starzenia się ludności, definiowany najogólniej, jako zmiany stanu i struktury według wieku ludności, w ogólnej liczbie udziału osób starszych. Jak wynika z danych Urzędu Gminy struktura wieku mieszkańców przedstawia się następująco: 18,11% stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, 57,17% w wieku produkcyjnym oraz 24,72% w wieku poprodukcyjnym. W gminie występuje niekorzystny trend - zwiększa się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, zmniejsza natomiast mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Świadczy to o starzeniu się społeczeństwa gminy.

Wykres 6. Ludność wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2014-2016

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG

Tabela 12. Struktura wieku mieszkańców gminy wg miejscowości w 2014, 2015, 2016 roku.

Lp	Sołectwo	2014			2015			2016		
		w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
1	Grodysławice	67	155	80	66	156	81	55	158	84
2	Grodysławice Kol.	32	107	31	31	110	32	34	109	34
3	Józefówka	78	245	79	73	250	83	69	243	88
4	Pawłówka	63	179	102	61	170	97	61	174	93
5	Kozia Wola	17	49	28	16	47	25	16	46	26
6	Michałów	50	182	87	48	186	91	44	187	90
7	Michałów Kolonia	54	161	46	54	158	49	56	156	50
8	Rachanie	169	528	225	158	532	229	165	526	237
9	Siemnice	79	205	75	81	205	74	83	206	72
10	Siemierz	47	154	92	41	148	91	40	143	95
11	Woźuczyn Cukrownia	115	383	133	119	466	150	117	435	161
12	Woźuczyn	148	466	191	149	464	196	158	469	202
13	Werechanie	85	271	87	96	262	91	91	271	92
14	Żwiartówek	35	90	68	37	101	68	32	101	70
Ogółem		1 039	3 175	1 324	1 030	3 255	1 357	1 021	3 224	1 394

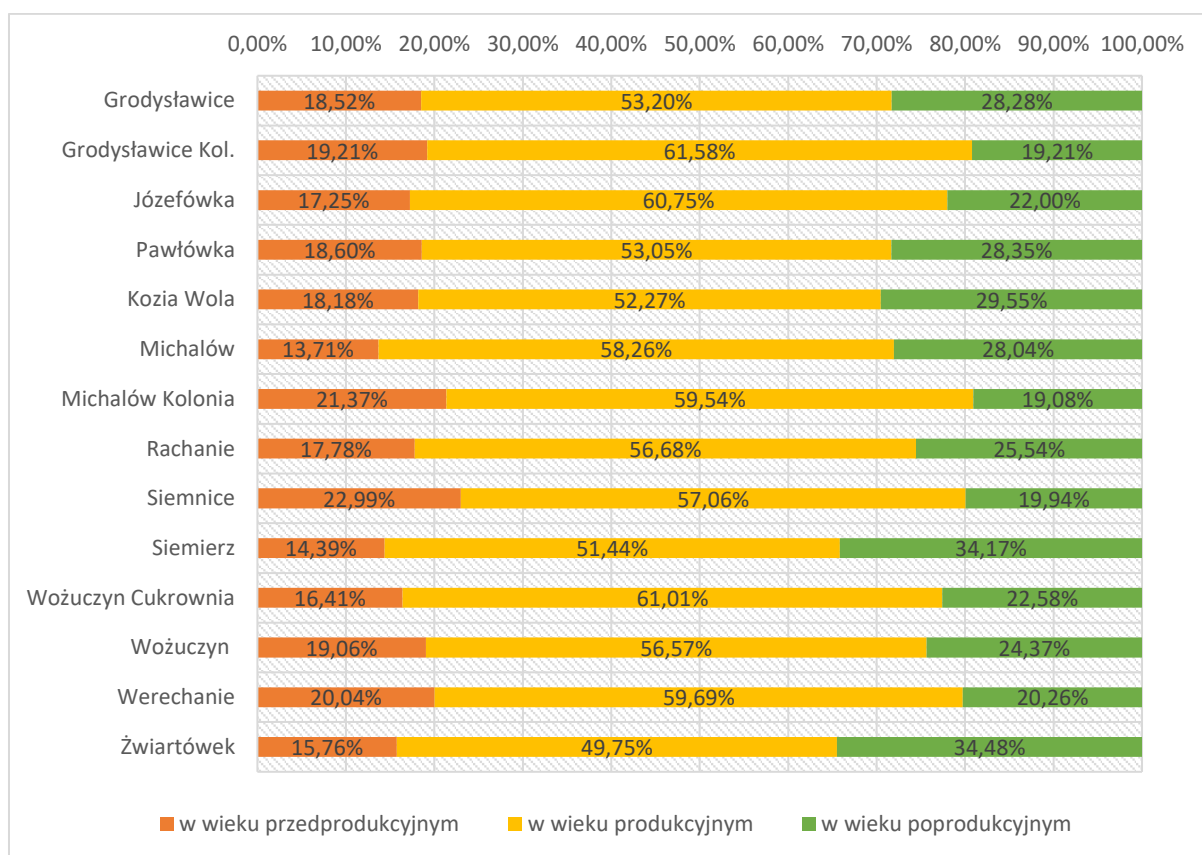
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG

Szczegółowa analiza dotycząca struktury wieku mieszkańców pozwala na stwierdzenie, że sytuacja demograficzna w większości sołectw gminy stale pogarsza się. Dotyczy to przede wszystkim miejscowości, w których udział ludności w poszczególnych grupach, czyli w:

- ✓ wieku przedprodukcyjnym – jest niższy niż średnia dla gminy⁴ (18,09%): **Józefówka, Michalów, Rachanie, Siemierz, Wożuczyn Cukrownia, Żwiartówek.**
- ✓ wieku produkcyjnym – jest wyższy niż średnia dla gminy (56,49%): **Grodysławice Kolonia, Józefówka, Michalów, Michalów Kolonia, Rachanie, Siemnice, Wożuczyn Cukrownia, Wożuczyn i Werechanie .**
- ✓ wieku poprodukcyjnym – jest wyższy niż średnia dla gminy (25,42%): **Grodysławice, Pawłówka, Kozia Wola, Michalów, Rachanie. Siemierz, Żwiartówek.**

Wykres 7. Struktura wieku ludności gminy wg miejscowości w 2016 roku (w %)

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG.

Podsumowując, zmniejszony przyrost naturalny oraz wydłużenie się średniej długości trwania życia będą prowadzić w gminie do sytuacji, w której coraz mniej osób będzie wchodzić do grupy produkcyjnej. W dalszym ciągu rosnąć będzie natomiast grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

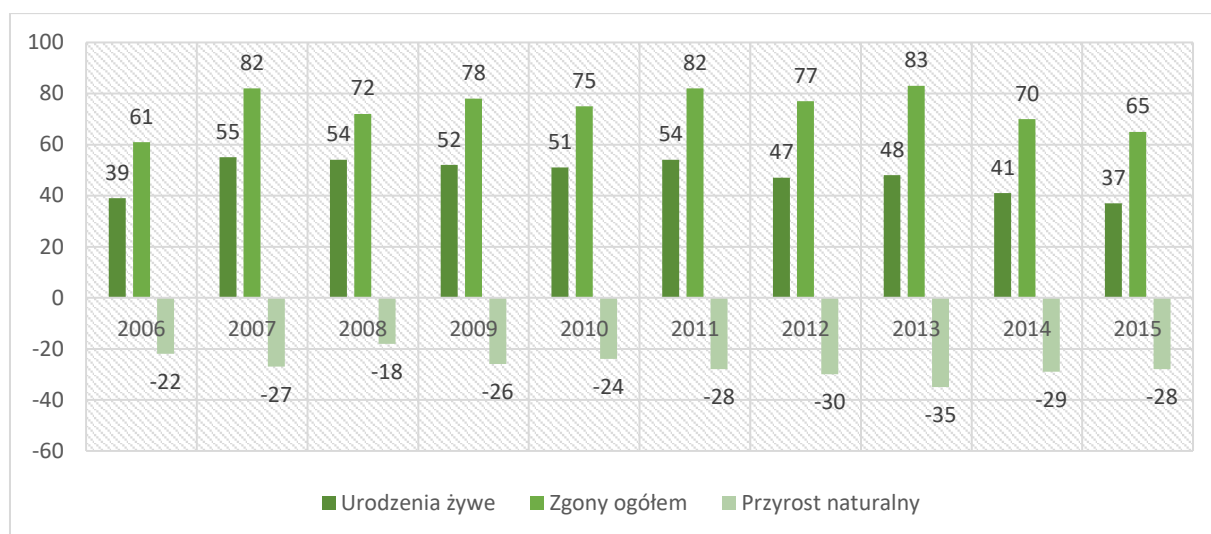
⁴ Średnia osób w danej grupie wiekowej dla wszystkich miejscowości. Tym samym nieznacznie różni się od wyniku liczonego dla całej gminy.

3.4. Ruch naturalny i wędrówkowy ludności

Na liczbę ludności w Gminie ma wpływ przyrost naturalny oraz saldo migracji. Analizując wykres można zauważyć, że wskaźnik przyrostu naturalnego jest niekorzystny. Od 2006 r. przyrost naturalny w gminie jest ujemny. W 2015 roku wyniósł natomiast -28. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców wyniósł -5,3 i był niższy w porównaniu ze średnią dla powiatu (-3,7) i województwa (-1,4).

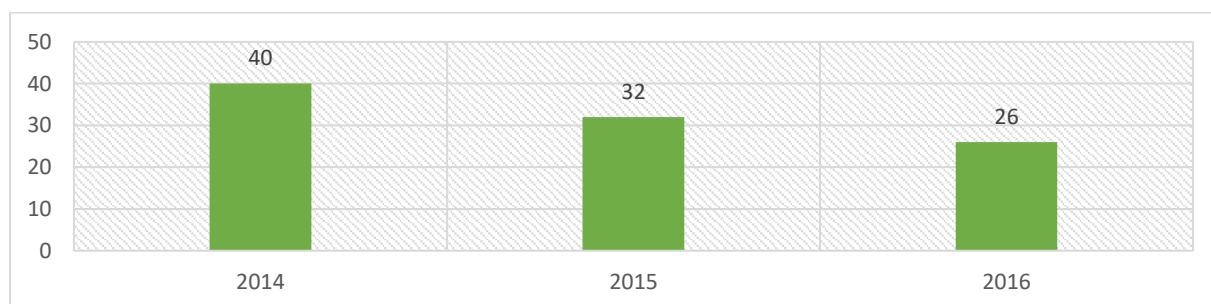
Wykres 8. Przyrost naturalny w gminie w latach 2006-2015

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych BDL GUS.

Wskaźnik salda migracji na przestrzeni lat 2014-2016 w Gminie zmniejszał się. W 2016 roku wyniósł 26.

Wykres 9. Saldo migracji w Gminie w latach 2014-2016

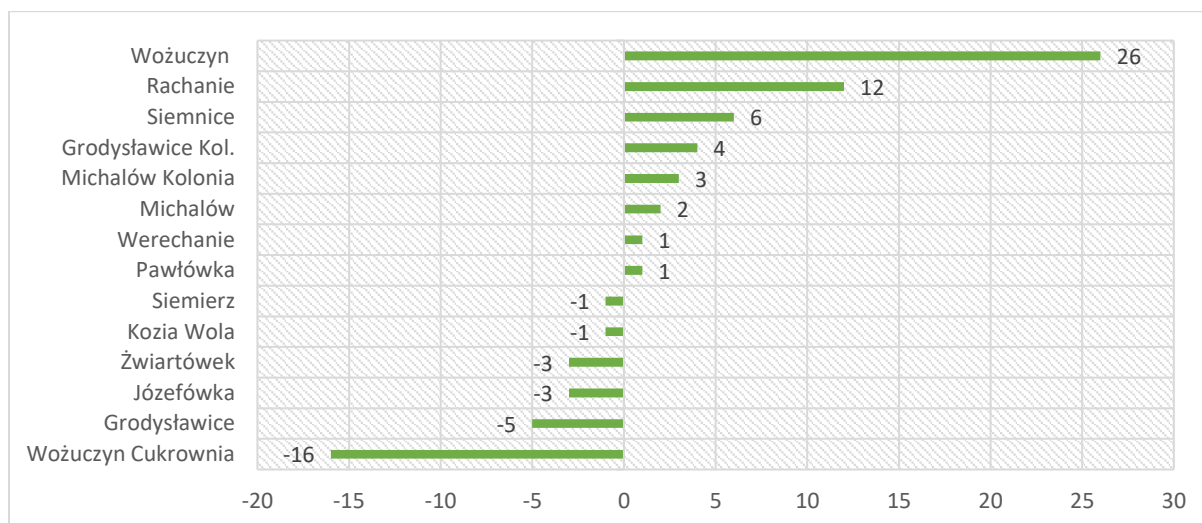

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych BDL UG.

Najniższe wartości wskaźnika salda migracji w 2016 roku zanotowano w miejscowościach: **Wożuczyn Cukrownia** (-16), **Grodysławice** (-5). Najwyższe natomiast w **Wożuczynie** (+26) i **Rachaniach** (+12).

Wykres 10. Saldo migracji w 2016 roku na poziomie miejscowości w gminie Rachanie

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG

3.5. Pomoc społeczna

Opiekę społeczną na terenie Gminy zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej. OPS prowadzi wiele działań mających na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Obowiązkiem osób korzystających z pomocy społecznej jest współudział w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej.

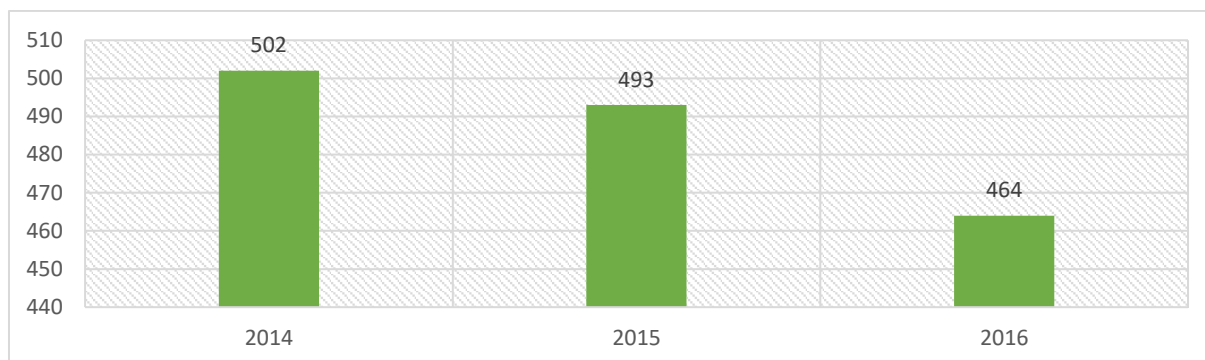
Z jego usług korzysta 8,4 % mieszkańców gminy. Pomoc udzielana jest głównie w formie zasiłków pieniężnych, pomocy rzeczowej, poradnictwa specjalistycznego oraz finansowania posiłków dla dzieci. Ośrodek realizuje zarówno zadania własne, jak i zlecone Gminie z zakresu opieki społecznej.

Tabela 13. Rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2005 – 2016

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą	Łączna wysokość wydatkowanych środków w złotych (bez DPS)	Średnia wysokość świadczeń przypadających w roku na rodzinę
2011	280	1020	350 923,00	1253
2012	268	979	380 964,00	1 421,00
2013	283	991	401 498,00	1 418,00
2014	249	822	372 019,00	1 494,00
2015	238	754	340 202,00	1 677,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2014-2016

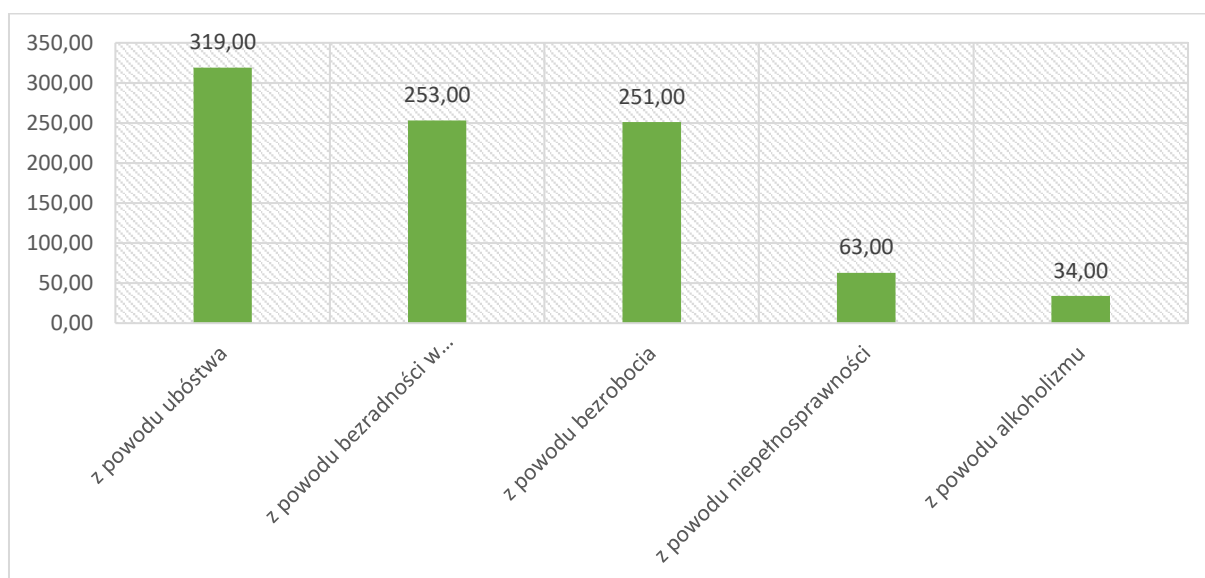
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej

Do najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej należą w gminie:

- ✓ ubóstwo
- ✓ bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- ✓ bezrobocie

Wykres 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2016 roku.

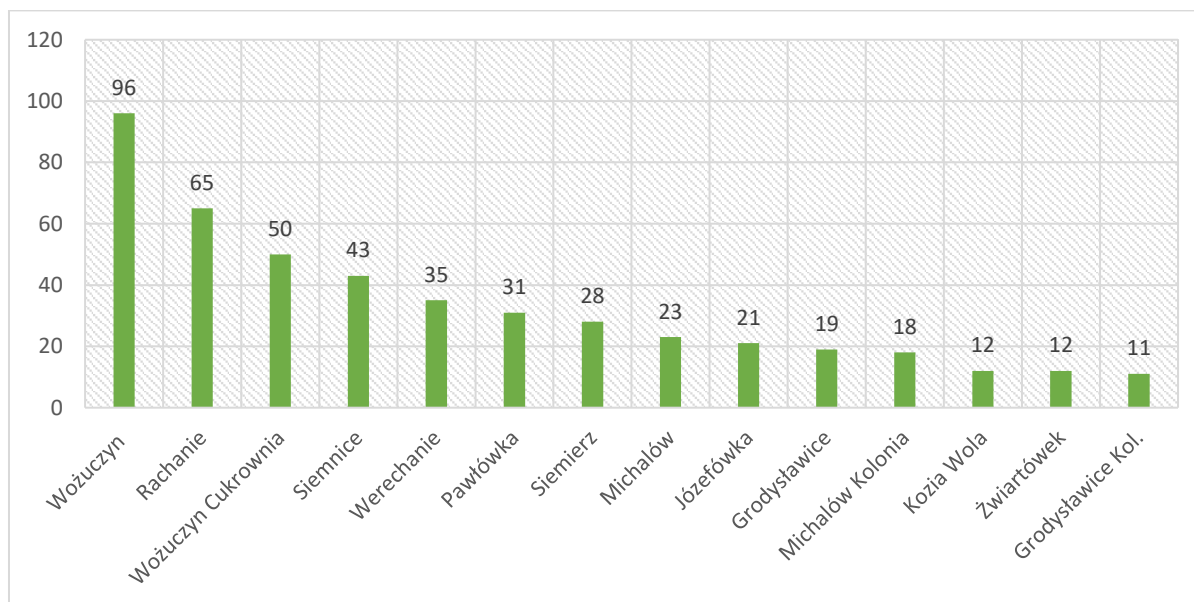

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkiwało w miejscowościach: **Woźuczyn** (96 osób – 20,69% ogółu osób korzystających z pomocy społecznej), **Rachanie** (65 osób – 14,01%), **Woźuczyn Cukrownia** (50 osób – 10,78%).

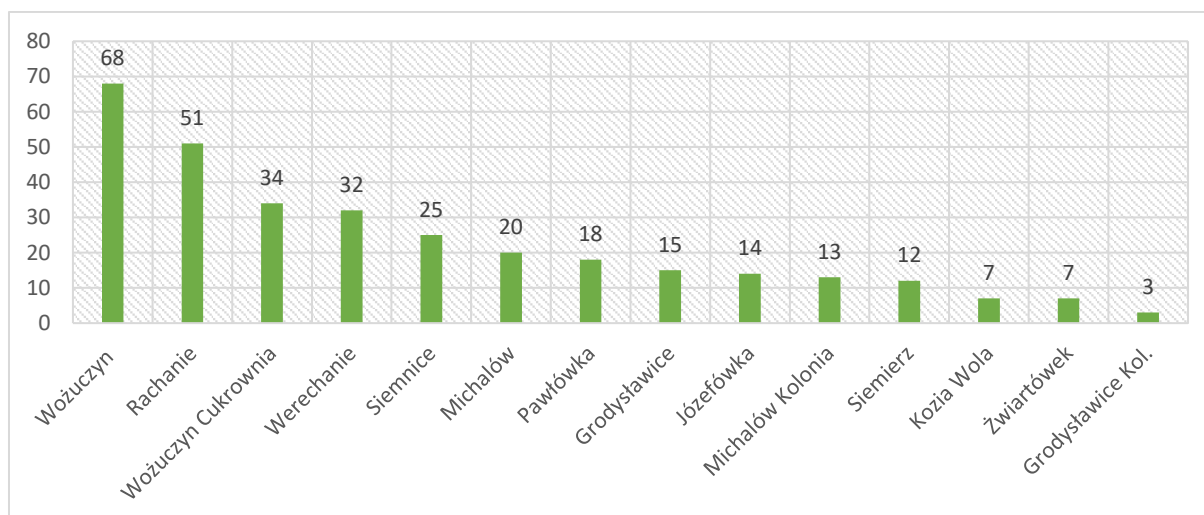
Wykres 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2016 roku na poziomie miejscowości.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa zamieszkiwało w miejscowościach: **Woźuczyn** (68 osób – 21,32% ogółu osób korzystających ze świadczeń z tytułu ubóstwa), **Rachanie** (51 osób- 15,99%) oraz **Woźuczyn Cukrownia** (34 osób – 10,66%).

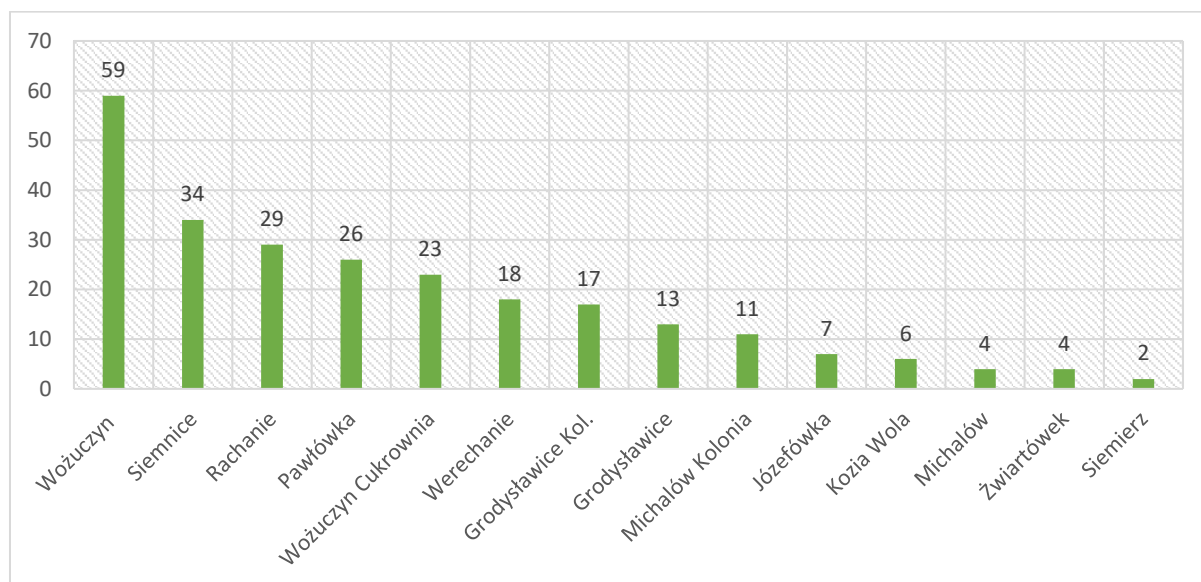
Wykres 13. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w Gminie w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zamieszkiwało w miejscowościach: **Woźuczyn** (59 osób – 23,32% ogółu osób korzystających ze świadczeń z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych), **Siemnice** (34 osoby – 13,44 %), **Rachanie** (29 osób – 11,46%).

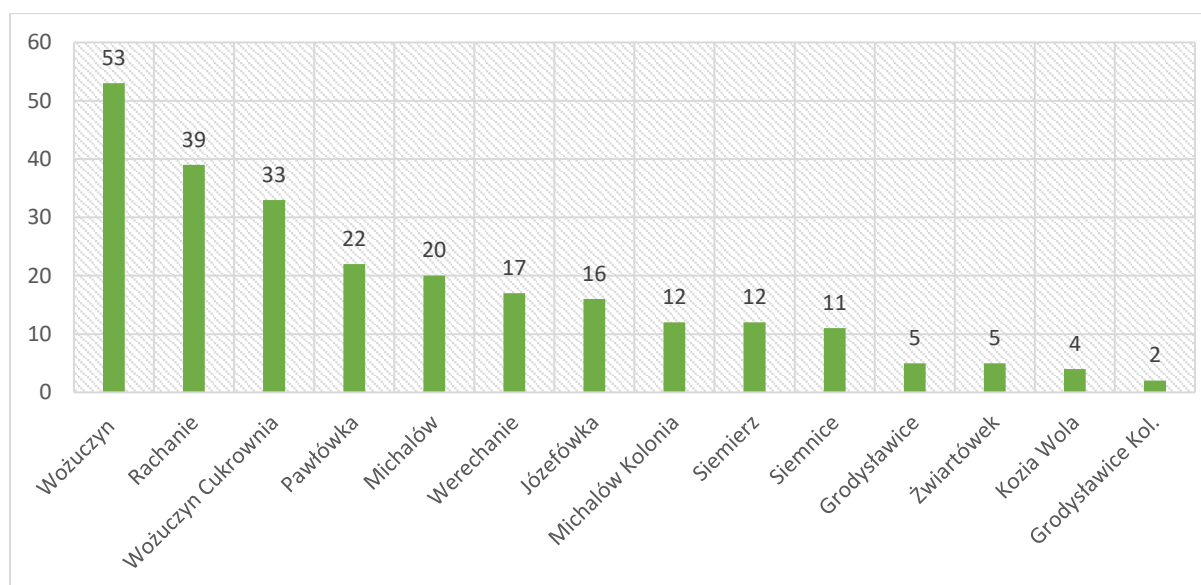
Wykres 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Gminie w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej.

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia zamieszkiwało w miejscowościach: **Woźuczyn** (53 osoby – 21,12% ogółu osób korzystających ze świadczeń z tytułu bezrobocia), **Rachanie** (39 osób- 15,54%), **Woźuczyn Cukrownia** (33 osoby – 13,15%).

Wykres 15. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w Gminie w 2016 roku.

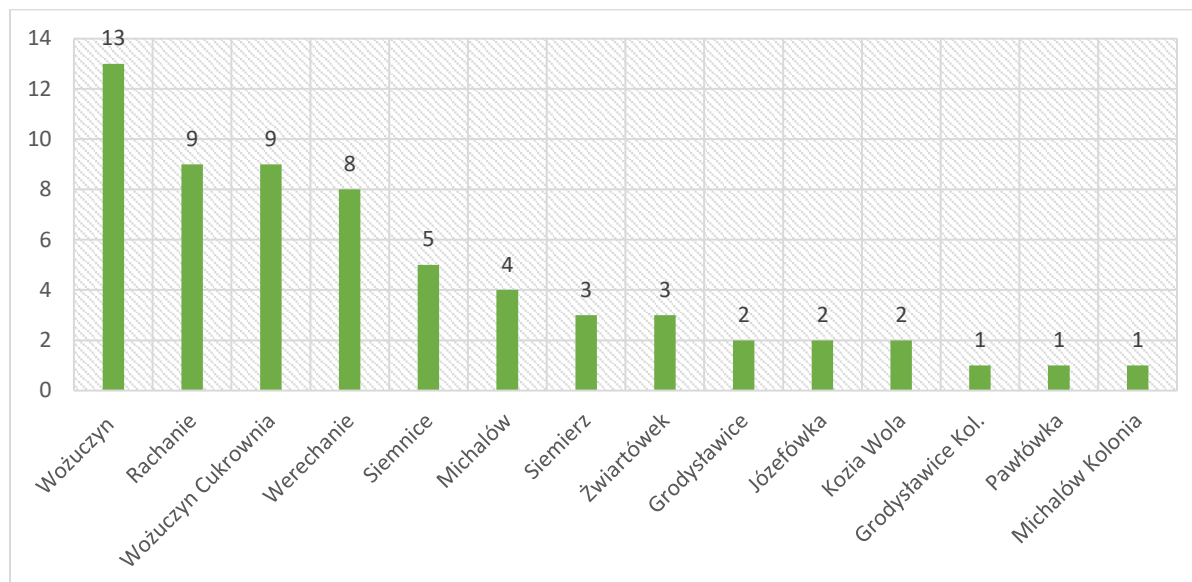

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności zamieszkiwało w miejscowościach: **Woźuczyn** (13 osób – 20,63% ogółu osób korzystających ze świadczeń z tytułu niepełnosprawności), **Rachanie** (9 osób – 14,29%), oraz **Woźuczyn Cukrownia** (9 osób- 14,29%).

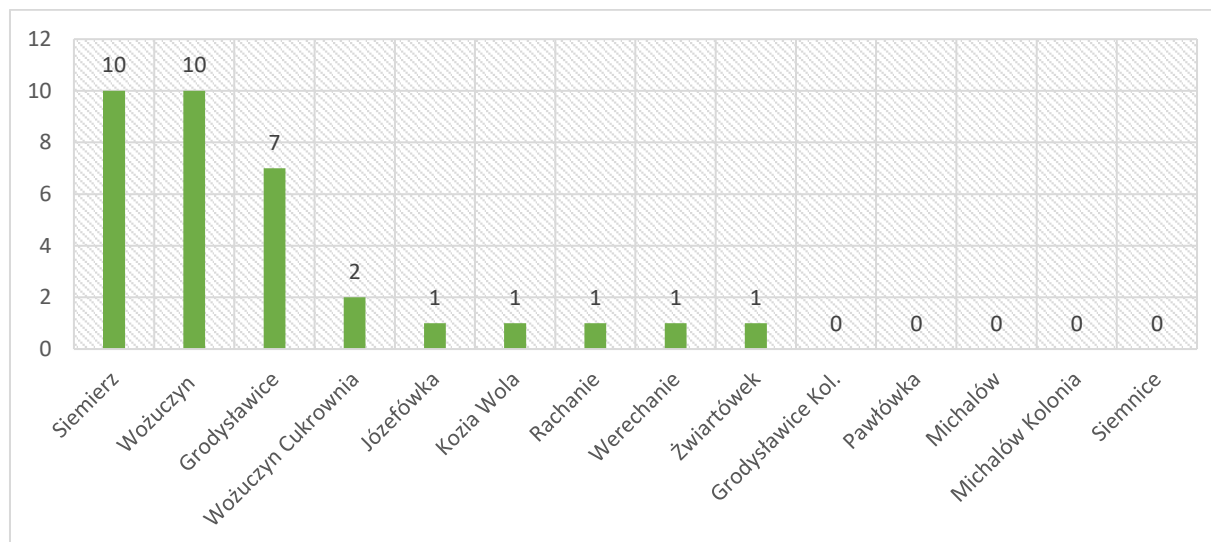
Wykres 16. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w Gminie w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu zamieszkiwało w miejscowościach: **Siemierz** (10 osób – 29,41% ogółu osób korzystających ze świadczeń z tytułu alkoholizmu), **Woźuczyn** (10 osób- 29,41%), Grodysławice (7 osób – 20,59%).

Wykres 17. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w Gminie w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z wieloma instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Biorąc jednak pod uwagę identyfikowane potrzeby, należy podkreślić konieczność zwiększania, rozwijania i modernizacji infrastruktury pomocy społecznej, by żadna z grup społecznych nie była zagrożona zjawiskiem trwałego wykluczenia.

3.6. Oświata

3.6.1. Szkolnictwo

Zaspokojenie potrzeb edukacyjnych młodych mieszkańców Gminy realizowane jest przez placówki podległe samorządowi gminnemu w zakresie przedszkola, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego. Obsługę mieszkańców w zakresie oświaty i wychowania na poziomie podstawowym prowadzą następujące szkoły: Szkoła Podstawowa w Rachaniach, Zespół Szkół w Michalowie, Szkoła Podstawowa w Grodysławicach, Szkoła Podstawowa w Wożuczynie oraz Gimnazjum Publiczne w Rachaniach. Na terenie gminy funkcjonuje samodzielne Przedszkole Samorządowe w Michalowie. Przy szkołach prowadzone są klasy „0” dla młodszych dzieci oraz Punkty przedszkolne w miejscowości Rachanie oraz w miejscowości Wożuczyn.

Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące szkół z terenu Gminy.

Tabela 15. Charakterystyka szkół z terenu Gminy (stan na 2016 r.)

Lp.	Miejscowość	Przedszkole/punkt przedszkolny	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Szkoła zawodowa	Szkoła średnia
1.	Grodysławice	brak	TAK	brak	brak	brak
2.	Michalów	TAK	TAK	TAK	brak	brak
3.	Rachanie	TAK	TAK	TAK	brak	brak
4.	Wożuczyn	brak	TAK	brak	brak	brak
Razem:		2	4	2	0	0

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG

Tabela 16. Charakterystyka szkół podstawowych z terenu Gminy w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	5	5	5	5	5
pomieszczenia szkolne	40	40	0	0	0
oddziały w szkołach	26	26	25,5	25,5	25,5
uczniowie	298	284	271	273	304
absolwenci	63	54	47	48	33
Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty	34	33,66	32,9	35,54	33,01
Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych	11,46	10,92	10,63	10,71	11,92

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

Od 1 września 1999 r. reforma oświaty wprowadziła jeszcze jeden poziom edukacji młodzieży – gimnazja. Gimnazja funkcjonują w miejscowościach: Rachanie i Michalów.

Tabela 17. Charakterystyka szkół gimnazjalnych

	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	2	2	2	2	2
pomieszczenia szkolne	27	27	0	0	0
oddziały w szkołach	8	7	7	8	8
uczniowie	163	153	144	147	120
absolwenci	61	62	58	44	57
Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty	12,49	12,70	13,36	14,76	13,14
Uczniowie przypadający na 1 oddział w gimnazjach	20,38	21,86	20,57	18,38	15,00

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG

Tabela 18. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat ogółem i objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2014-2016

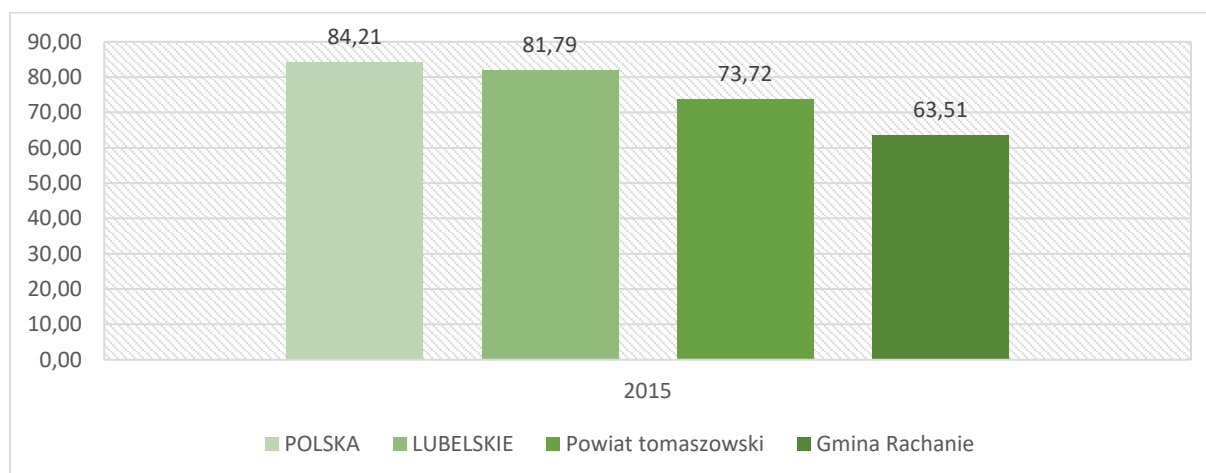
Lp.	Sołectwo	2014 r.	2015 r.	2016 r.
1	Grodysławice	9	5	3
2	Grodysławice Kol.	2	1	2
3	Józefówka	10	12	11
4	Pawłówka	9	7	9
5	Kozia Wola	3	3	2
6	Michalów	5	6	2
7	Michalów Kolonia	2	1	1
8	Rachanie	20	26	20
9	Siemnice	5	7	6
10	Siemierz	6	8	7
11	Woźuczyn Cukrownia	18	25	25
12	Woźuczyn	9	11	12
13	Werechanie	4	3	2
14	Żwiartówek	3	4	5
	GMINA	105,00	119,00	107,00

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

Biorąc pod uwagę odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym Gmina wypada niekorzystnie w porównaniu ze średnią dla powiatu, województwa i Polski.

Tabela 19. Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2015 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i Gminy.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

Poniższa tabela przedstawia obwody szkolne poszczególnych miejscowości.

Tabela 20. Obwody szkolne poszczególnych miejscowości w gminie.

Lp.	Sołectwo	Infrastruktura szkolnictwa: szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła zawodowa, szkoła średnia	Obwód szkolny - szkoły podstawowe	Obwód szkolny - gimnazjum
1	Grodysławice	Szkoła Podstawowa	Szkoła Podstawowa Grodysławice	Gimnazjum Rachanie
2	Grodysławice Kol.	Szkoła Podstawowa	Szkoła Podstawowa Grodysławice	Gimnazjum Rachanie
3	Józefówka		Szkoła Podstawowa Rachanie	Gimnazjum Rachanie
4	Pawłówka		Szkoła Podstawowa Rachanie	Gimnazjum Rachanie
5	Kozia Wola		Szkoła Podstawowa Woźuczyn	Gimnazjum Michalów
6	Michalów	Szkoła Podstawowa i Gimnazjum	Szkoła Podstawowa Michalów	Gimnazjum Michalów
7	Michalów Kolonia		Szkoła Podstawowa Michalów	Gimnazjum Michalów
8	Rachanie	Szkoła Podstawowa i Gimnazjum	Szkoła Podstawowa Rachanie	Gimnazjum Rachanie
9	Siemnice		Szkoła Podstawowa Michalów	Gimnazjum Michalów
10	Siemierz		Szkoła Podstawowa Woźuczyn	Gimnazjum Rachanie
11	Woźuczyn Cukrownia		Szkoła Podstawowa Michalów	Gimnazjum Michalów
12	Woźuczyn	Szkoła Podstawowa	Szkoła Podstawowa Woźuczyn	Gimnazjum Rachanie

Lp.	Sołectwo	Infrastruktura szkolnictwa: szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła zawodowa, szkoła średnia	Obwód szkolny - szkoły podstawowe	Obwód szkolny - gimnazjum
13	Werechanie		Szkoła Podstawowa Rachanie	Gimnazjum Rachanie
14	Żwiartówek		Szkoła Podstawowa Wożuczyn	Gimnazjum Rachanie

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG.

Poniższa tabela przedstawia infrastrukturę szkolnictwa oraz sportowo-rekreacyjną na terenie poszczególnych miejscowości w gminie. Boiska znajdują się w miejscowościach: Grodyśławice, Józefówka, Michalów, Rachanie, Wożuczyn Cukrownia, Wożuczyn, Werechanie i Żwiartówek.

Tabela 21. Infrastruktura szkolnictwa, sportowa i rekreacyjna na terenie poszczególnych miejscowości w gminie.

Lp.	Miejscowość	Infrastruktura sportu i rekreacji: boisko, orlik, plac zabaw, siłownia, inne (jakie?)	Infrastruktura szkolnictwa: szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła zawodowa, szkoła średnia
1.	Grodyśławice	Boisko, plac zabaw - 3	Szkoła Podstawowa.
2.	Grodyśławice Kol.	brak	brak
3.	Józefówka	Boisko - 1	brak
4.	Pawłówka	brak	brak
5.	Kozia Wola	brak	brak
6.	Michalów	Boisko , plac zabaw -3	Szkoła Podstawowa , Gimnazjum
7.	Michalów Kol.	brak	brak
8.	Rachanie	Boisko, plac zabawa - 3	Szkoła Podstawowa , Gimnazjum
9.	Siemnice	brak	brak
10.	Seimierz	brak	brak
11.	Wożuczyn Cukrownia	Boisko do piłki nożnej, siatkowej , ręcznej, plac zabaw. - 4	brak
12.	Wożuczyn	Boisko - 2	Szkoła Podstawowa
13.	Werechanie	Boisko – 2	brak
14.	Żwiartówek	Boisko - 2	brak

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG.

3.6.2. Poziom edukacji

Niełatwo zmierzyć obiektywnie poziom edukacji i negatywne zjawiska związane z tym obszarem odnosząc się do poszczególnych miejscowości gminy. Brakuje danych statystycznych. Aby zbadać ten element wykorzystano wskaźnik jakim jest wynik z egzaminu szóstych klas. Nie w każdej miejscowości istnieje Szkoła Podstawowa co pokazuje tabela, ale znany jest rozkład miejscowości, które są w sferze oddziaływania danej szkoły podstawowej.

Tabela 17 Średni wynik egzaminu 6 klas zgodnie z rejonizacją w latach 2011-2016

Lp.	Szkoła Podstawowa	Średni wynik egzaminu 6 klas zgodnie z rejonizacją					
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
1.	Szkoła Podstawowa w Rachaniach	36 pkt.	38 pkt.	37 pkt.	39 pkt.	40 pkt.	39 pkt.
2.	Szkoła Podstawowa w Grodyśławicach	35 pkt.	35 pkt.	36 pkt.	36 pkt.	37 pkt.	37 pkt.
3.	Szkoła Podstawowa w Michałowie	38 pkt.	40 pkt.	39 pkt.	39 pkt.	39 pkt.	40 pkt.
4.	Szkoła Podstawowa w Woźuczynie	37 pkt.	36 pkt.	38 pkt.	38 pkt.	39 pkt.	38 pkt.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG.

Tabela 17 Średni wynik egzaminu 6 klas zgodnie z rejonizacją w latach 2011-2016

Lp.	Sołectwo	Wyniki 2016
1.	Grodyśławice	37
2.	Grodyśławice Kol.	37
3.	Józefówka	39
4.	Pawłówka	39
5.	Kozia Wola	38
6.	Michałów	40
7.	Michałów Kolonia	40
8.	Rachanie	39
9.	Siemnice	40
10.	Siemierz	38
11.	Woźuczyn Cukrownia	40
12.	Woźuczyn	38
13.	Werechanie	39
14.	Żwiartówek	38
Razem:		38,71

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG.

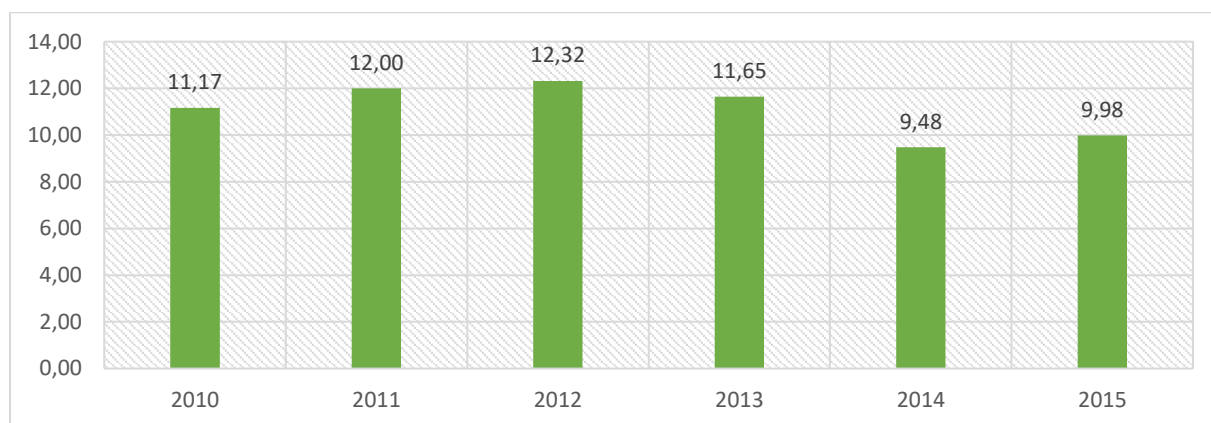
W tabeli powyżej wpisano miejscowości według osiąganego wyniku. W analizie wskaźnikowej przyjęto, że do wyznaczania obszaru zdegradowanego przyjmuje się miejscowości, w których wartość negatywnego wskaźnika jest mniej korzystna od średniej dla Gminy (38,71). W tym przypadku można mówić o miejscowościach: Grodysławice, Grodysławice Kolonia, Kozia Wola, Siemierz, Woźuczyn, Żwiartówek. Zgodnie z rejonizacją przyjęto że wszystkie miejscowości przyporządkowane do danej szkoły uzyskały taki sam wynik.

3.7. Poziom zatrudnienia i rynek pracy

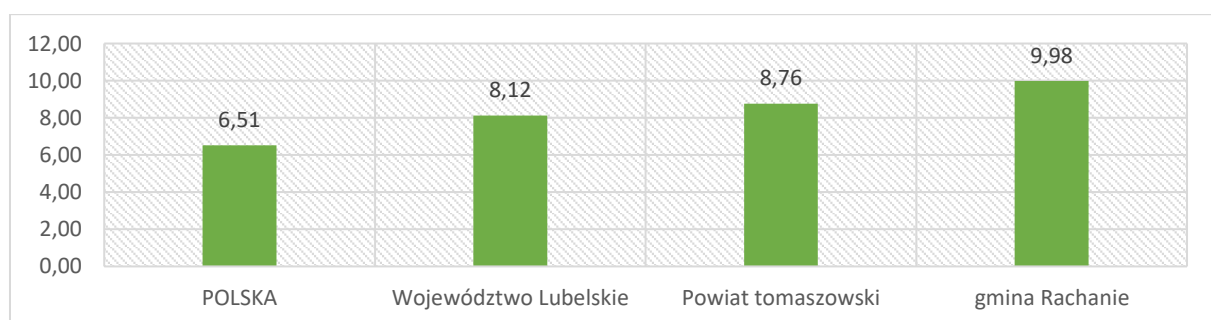
Sytuację na rynku pracy odzwierciedla udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W Gminie wskaźnik ten podlegał wahaniom między 2010 a 2015 rokiem. Według najnowszych danych GUS na ten temat w 2015 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych wśród osób w wieku produkcyjnym wyniósł 9,98%. Udział ten był wyższy niż dla powiatu, województwa i kraju. Należy jednak pamiętać, że jest to tylko jeden ze sposobów podawania wielkości bezrobocia. Stopa bezrobocia obliczona tym sposobem będzie zawsze niższa, bo liczebność ludności w wieku produkcyjnym jest zawsze większa od liczebności *ludności aktywnej ekonomicznie*⁵. W Polsce najczęściej podawaną stopą bezrobocia jest wartość bezrobocia rejestrowanego obliczana na poziomie powiatu, wypada ona przeciętnie ok 1,5% poniżej stopy bezrobocia ustalonej w badaniu BAEL.

Wykres 18. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2010–2015

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

Wykres 19. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2016 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i gminy

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

⁵ Stopa bezrobocia według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy (w ramach BAEL – Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, co kwartał na próbie rotacyjnej 20 000 gospodarstw domowych).

Tabela 18. Struktura bezrobocia w gminie w latach 2014-2016.

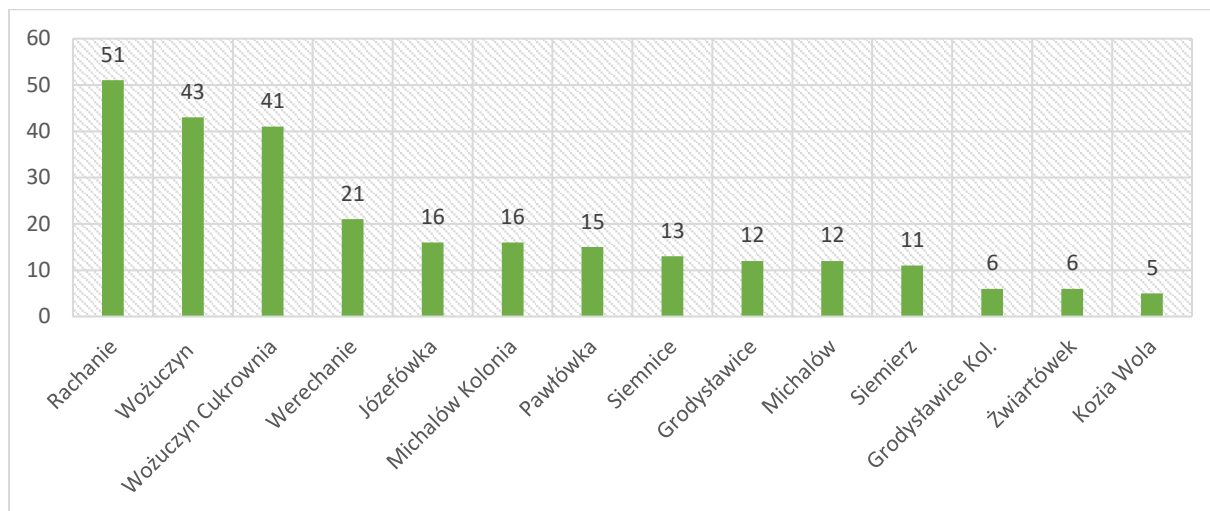
Lp	Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych 2014	Liczba osób bezrobotnych 2015	Liczba osób bezrobotnych 2016	Liczba osób bezrobotnych / 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych 2014	Liczba osób długotrwale bezrobotnych 2015	Liczba osób długotrwale bezrobotnych 2016	Liczba osób długotrwale bezrobotnych / 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym 2014	Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym 2015	Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym 2016
1	Grodysławice	9	9	12	4	6	5	7	2	2	3	3
2	Grodysławice Kol.	2	4	6	3	2	2	5	3	1	2	2
3	Józefówka	23	27	16	4	14	11	7	2	7	7	5
4	Pawłówka	17	18	15	5	11	10	10	3	9	7	7
5	Kozia Wola	5	1	5	6	4	1	2	2	2	1	4
6	Michałów	20	18	12	4	13	10	7	2	5	6	3
7	Michałów Kolonia	16	23	16	6	12	13	11	4	4	8	5
8	Rachanie	55	56	51	6	37	35	29	3	12	14	15
9	Siemnice	23	22	13	4	15	10	6	2	10	4	3
10	Siemierz	12	10	11	4	9	8	6	2	3	1	3
11	Woźuczyn Cukrownia	46	43	41	6	32	30	27	4	10	10	9
12	Woźuczyn	50	55	43	5	31	29	23	3	19	19	17
13	Werechanie	36	31	21	5	27	20	13	3	12	13	9
14	Żwiartówek	8	11	6	3	6	6	4	2	3	2	1
	GMINA	322	328	268	5	219	190	157	38	99	97	86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Powiatowego Urzędu Pracy.

Zgodnie z danymi PUP na terenie gminy zarejestrowanych było 268 bezrobotnych. Najwięcej zarejestrowanych osób bezrobotnych zamieszkiwało w miejscowościach: Rachanie (51 – 19,03% ogółu bezrobotnych na terenie gminy), Woźuczyn (43- 16,04%) i Woźuczyn Cukrownia (41- 15,30%).

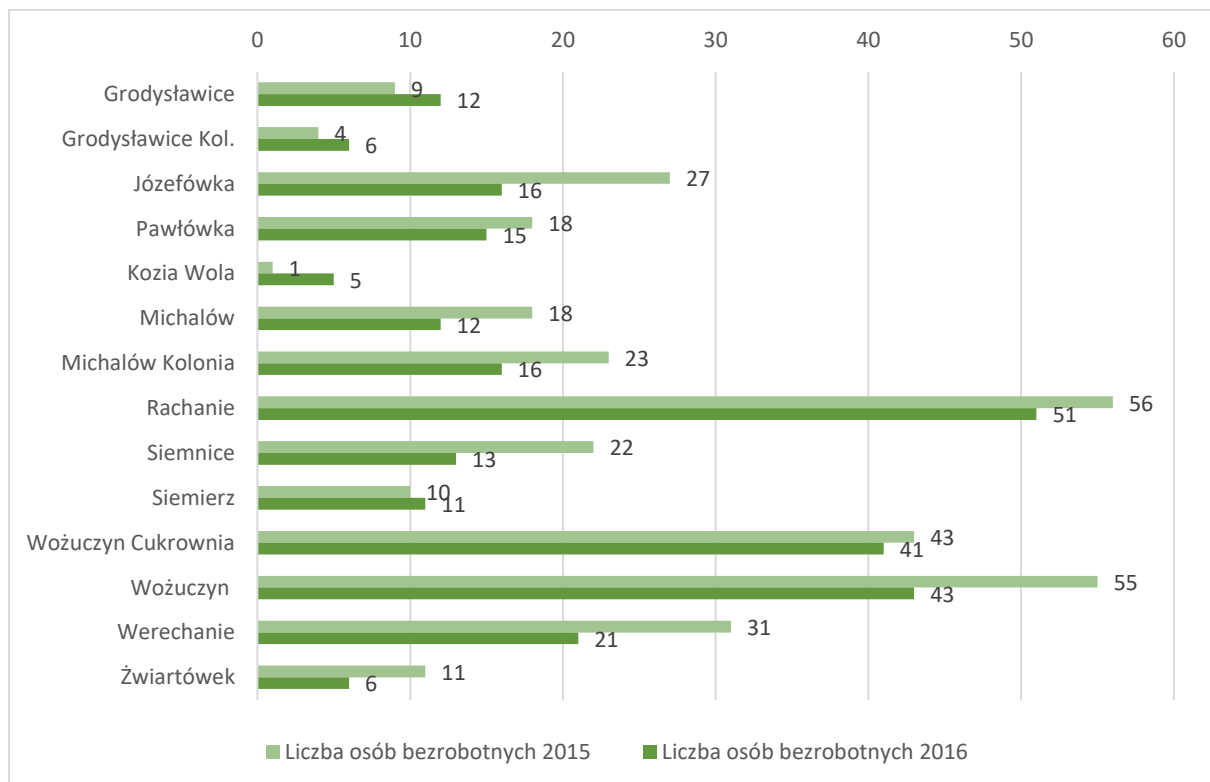
Wykres 20. Liczba osób bezrobotnych na poziomie miejscowości w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP.

Liczba bezrobotnych w 2016 była niższa niż w roku poprzednim o 60 osób (18,3%). Poniższy wykres przedstawia porównanie liczby osób pozostających bez pracy na poziomie miejscowości w latach 2015 i 2016.

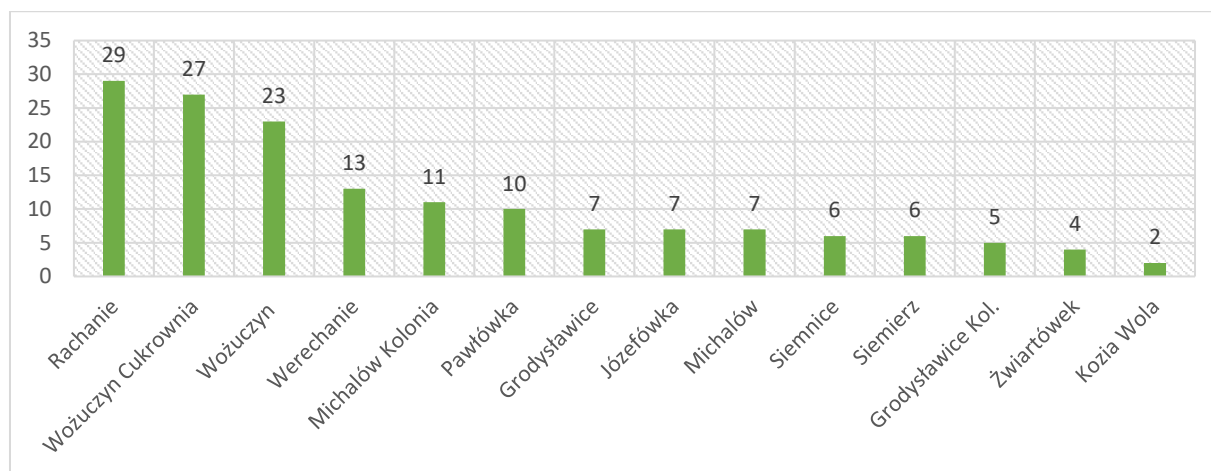
Wykres 21. Liczba bezrobotnych wg miejscowości w 2015 i 2016 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP.

Najwięcej zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych zamieszkiwało w miejscowościach: Rachanie (29 – 18,47% ogółu długotrwale bezrobotnych na terenie gminy), Woźuczyn (27- 17,20%) i Woźuczyn Cukrownia (23- 14,65%).

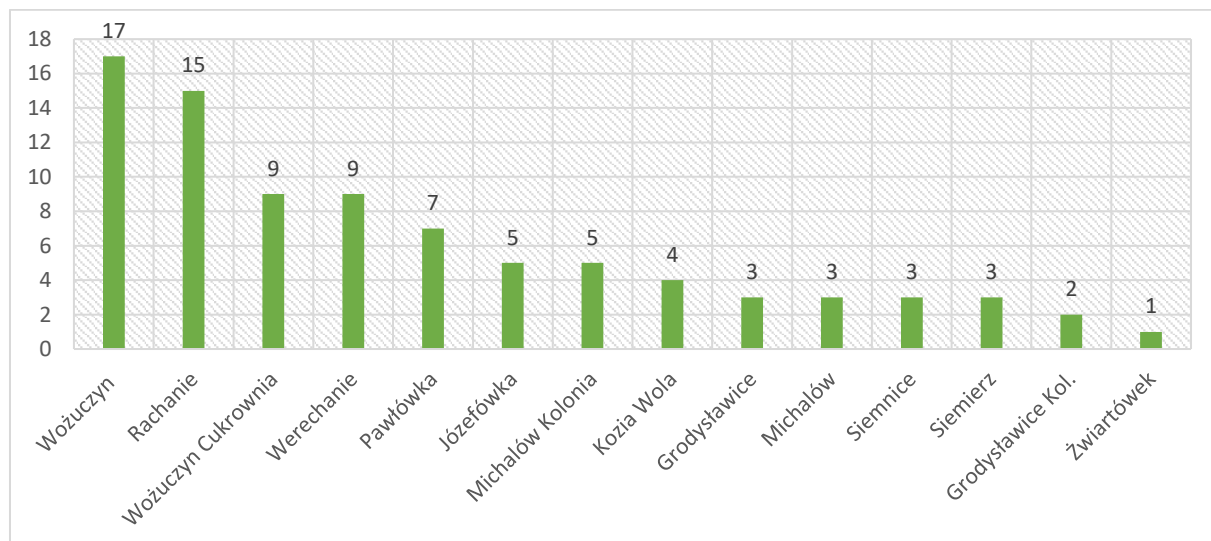
Wykres 22. Liczba długotrwale bezrobotnych wg miejscowości w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP.

Najwięcej zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych zamieszkiwało w miejscowościach: Rachanie (17 – 19,77% ogółu bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym na terenie gminy), Woźuczyn (15- 17,44%), Woźuczyn Cukrownia (9- 10,47%) i Werechanie (9-10,47%).

Wykres 23. Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wg miejscowości w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP.

Bezrobocie jest jednym z podstawowych czynników prowadzących do wykluczenia społecznego. Dlatego kluczowe jest podejmowanie działań minimalizujących poziom tego zjawiska. Szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, zwłaszcza osób długotrwale bezrobotnych, które stanowią 58,6% ogółu mieszkańców pozostających bez pracy na terenie gminy.

3.8. Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa – lub jego brak – przesądza, o jakości życia i rozwoju społeczeństwa. Dlatego ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego należą do zasadniczych zadań instytucji państwa i samorządu. Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, mimo tego, że stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać ślad w jej funkcjonowaniu. Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Komisariat Policji w

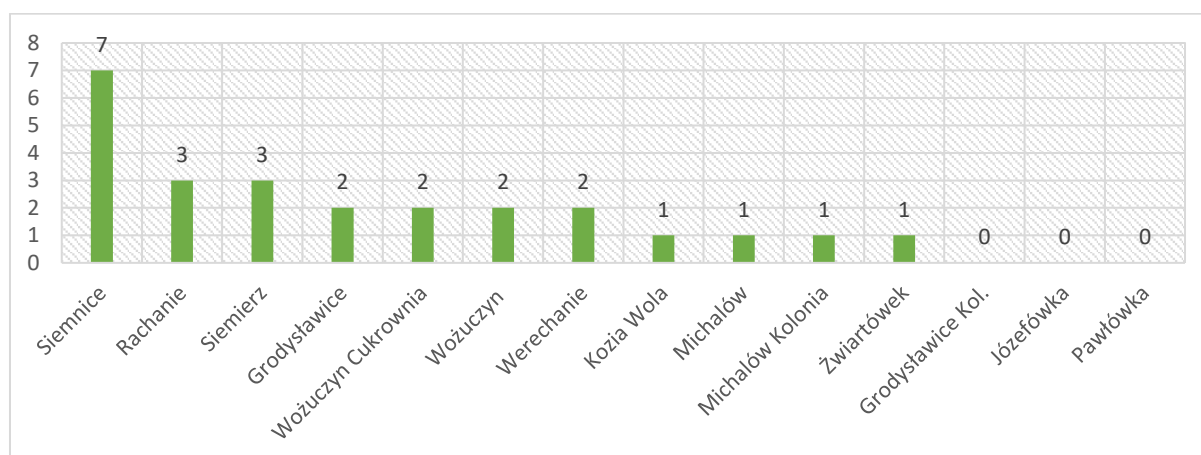
Zgodnie z danymi Komisariatu Policji na terenie gminy w 2016 roku odnotowano:

- ✓ 25 przestępstw
- ✓ 3 przestępstwa kryminalne

Ponadto założono 11 niebieskich kart i dokonano 54 interwencji domowych

Najwięcej przestępstw dokonano w miejscowościach: **Siemnice** (7), **Rachanie** (3) oraz **Siemierz** (3).

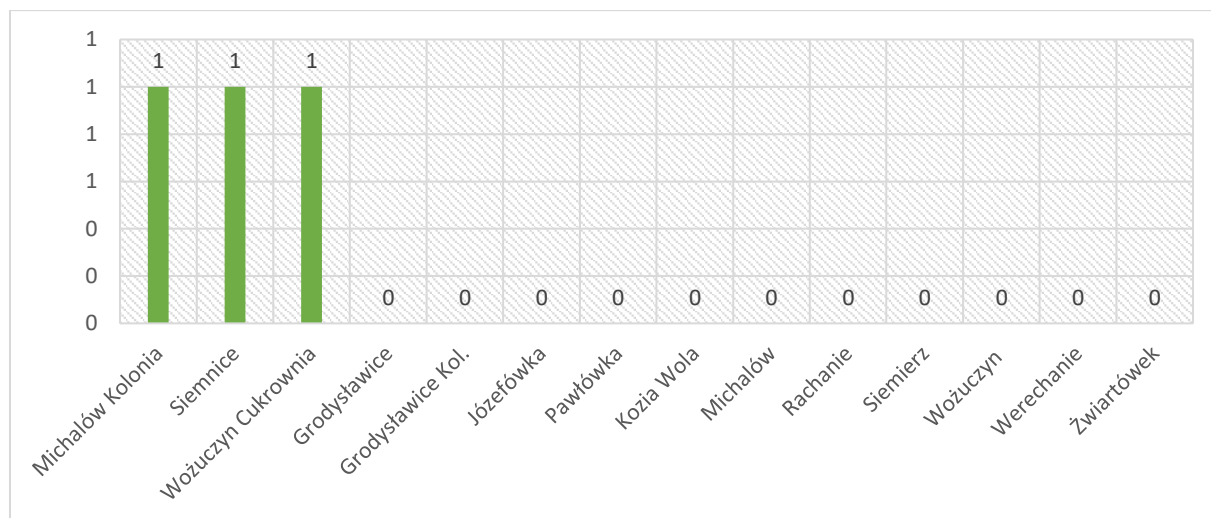
Wykres 24. Przestępstwa na terenie sołectw 2016.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komisariatu Policji

Przestępstw kryminalnych dokonano w miejscowościach: Michałów Kolonia (1), Siemnice (1) i Woźuczyn Cukrownia (1).

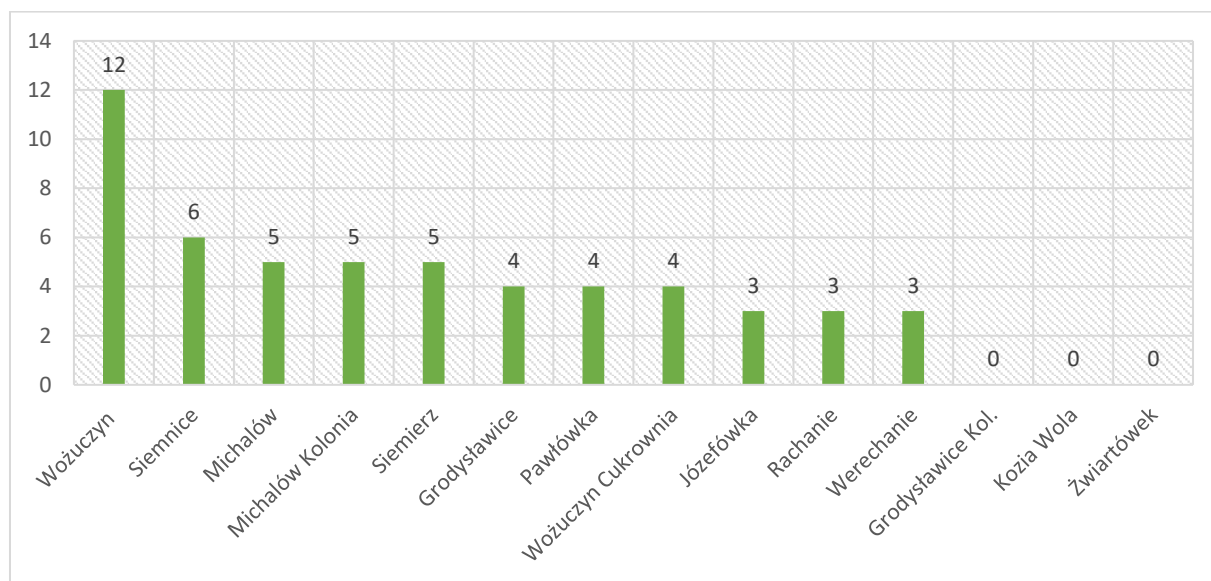
Wykres 25. Liczba przestępstw kryminalnych w 2016 roku na poziomie miejscowości

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komisariatu Policji.

Największa liczba interwencji domowych odbyła się w miejscowościach: **Woźuczyn** (12), **Siemnice** (6), **Michałów** (5), **Michałów Kolonia** (5) i **Siemierz** (5).

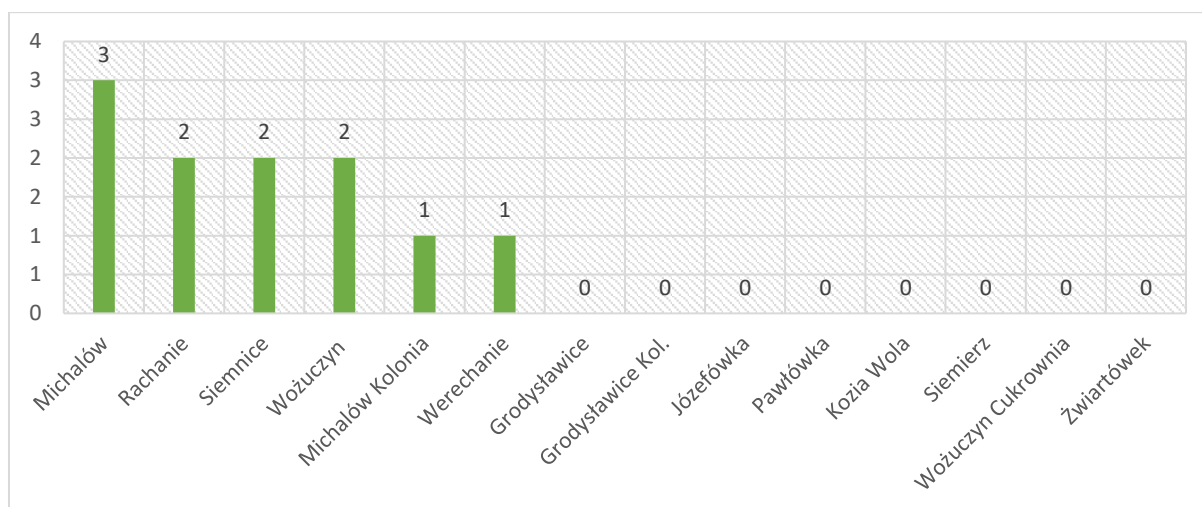
Wykres 26. Liczba interwencji domowych w 2016 roku na poziomie miejscowości

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komisariatu Policji.

Największą liczbę niebieskich kart założono w miejscowościach: Michałów (3), Rachanie (2), Siemnice (2), Woźuczyn (2).

Wykres 27. Liczba założonych niebieskich kart w 2016 roku na poziomie miejscowości

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komisariatu Policji.

Tabela 22. Dane – bezpieczeństwo.

Lp.	Sołectwo	Odnutowane przestępstwa 2014	Odnutowane przestępstwa 2015	Odnutowane przestępstwa 2016	Odnutowane przestępstwa / 100 mieszkańców	Liczba interwencji domowych 2014	Liczba interwencji domowych 2015	Liczba interwencji domowych 2016	Liczba interwencji domowych / 100 mieszkańców	Liczba założonych "niebieskich kart" 2014	Liczba założonych "niebieskich kart" 2015	Liczba założonych "niebieskich kart" 2016	Odnutowane założonych "niebieskich kart" / 100 mieszkańców	Odnutowane przestępstwa kryminalne 2014	Odnutowane przestępstwa kryminalne 2015	Odnutowane przestępstwa kryminalne 2016
1	Grodysławice	4	5	2	1	3	2	4	1	1	3	0	0	1	0	0
2	Grodysławice Kol.	0	0	0	0	7	4	0	0	0	2	0	0	0	0	0
3	Józefówka	1	2	0	0	2	0	3	1	0	1	0	0	0	0	0
4	Pawłówka	2	2	0	0	2	0	4	1	0	0	0	0	1	1	0
5	Kozia Wola	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0
6	Michalów	2	4	1	0	5	0	5	2	4	0	3	1	0	0	0
7	Michalów Kolonja	1	0	1	0	0	1	5	2	1	1	1	0	0	0	1
8	Rachanie	2	1	3	0	3	3	3	0	0	0	2	0	1	1	0
9	Siemnice	1	2	7	2	3	16	6	2	3	5	2	1	1	1	1
10	Siemierz	1	3	3	1	1	1	5	2	0	1	0	0	1	1	0
11	Woźuczyn Cukrownia	2	3	2	0	0	0	4	1	1	1	0	0	1	2	1
12	Woźuczyn	2	1	2	0	7	12	12	1	0	2	2	0	3	5	0
13	Werechanie	1	2	2	0	4	12	3	1	2	3	1	0	2	4	0
14	Żwiartówek	1	3	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GMINA	21	28	25	0	39	52	54	1	13	19	11	0	11	16	3

4. Środowisko przyrodnicze

4.1. Uwarunkowania fizyczno-geograficzne

4.1.1. Rzeźba terenu

Gmina Rachanie położona jest w granicach Grzędy Sokalskiej i Roztocza Środkowego. Hipsometrycznie jest to teren zróżnicowany. Wysokości względne często przekraczają 50 metrów a rozczłonkowanie terenu jest duże. Ze względu na budowę geologiczną rzeźbę tego terenu określa się mianem „rzeźby lessowej”. Grzęda Sokalska zbudowana jest ze skał wapiennych wieku kredowego /górný – mastrycht/. Grzędę budują odporne na działanie erozji chemicznej opoki i margle zawierające 40% – 80% węglanów z lepiszczem krzemionkowym. Utwory te przekrywa grubym płaszczem less o miąższości kilku – kilkunastu metrów.⁶

4.1.2. Gleby

Gmina Rachanie położona jest w rejonie bardzo korzystnych warunków rozwoju rolnictwa. Wśród użytków rolnych przewagę stanowią gleby lessowe całkowicie w typie: brunatne i czarnoziemne. Są to gleby dobre i bardzo dobre, zaliczane do kompleksu pszennego dobrego i bardzo dobrego. W profilu, na niewielkiej najczęściej głębokości występuje węglan wapnia.

Gleby brunatne lessowe stanowią większość gleb Grzędy Sokalskiej. Typologicznie dzielą się na gleby brunatne właściwe i wyługowane. Mimo, że posiadają mniej zasobny w humus i płytszy poziom próchniczny od czarnoziemów, niewiele im pod względem urodzajności ustępują.

Najślabszymi wśród gleb lessowych występujących na terenie gminy Rachanie są gleby położone na skłonach o znacznym nachyleniu. Zachodząca tu erozja jest główną przyczyną obniżającą ich wartość. Doliny rzeczne wypełniają głębokie torfy, na których powstały gleby torfowe i mułowo - torfowe. Korzystny wpływ na warunki produkcji rolniczej mają klimat oraz gleby wysokich klas bonitacyjnych I i IIIa. Ogólnie biorąc, obszar ten posiada bardzo korzystne warunki przyrodnicze dla produkcji rolnej.⁷

4.1.3. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe – stan wód powierzchniowych reguluje rzeka Rachanka, która jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Huczwy. Rachanka jest rzeką uregulowaną. Płynie z zachodu w kierunku wschodnim i wpada do rzeki Huczwy w miejscowości Łaszczów. W obrębie doliny rzeki występuje gęsta sieć rowów melioracyjnych. Szerokość doliny wynosi 600 m.

⁶ Strategia Rozwoju Gminy Rachanie na lata 2016-2020

⁷ Strategia Rozwoju Gminy Rachanie na lata 2016-2020

Na wschód od miejscowości Grodysławice do rzeki Rachanki wpada jej lewobrzeżny dopływ rzeki Wożuczynki. W kierunku południowym od miejscowości Grodysławice najbliższą rzeką jest Sikława będąca również dopływem Huczwy. Jej dolina rozciąga się w odległości ok. 3 km od miejscowości Grodysławice.

W gminie Rachanie znajdują się stawy rybne w miejscowości Wożuczyn o łącznej pow. około 33 ha i w miejscowości Rachanie o pow. 1,2 ha. Istnieje możliwość wykorzystania ich do celów rekreacyjnych.

Zgodnie z podziałem zawartym w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” w granicach Gminy Rachanie usytuowane są następujące jednolite części wód powierzchniowych, tj.:

- ✓ PLRW2000162662329 Dopływ spod Kraczewa (silnie zmieniona część wód),
- ✓ PLRW2000162662189 Rachanka (silnie zmieniona część wód),
- ✓ PLRW200023266216 Sikława-Kanał Hopkie (silnie zmieniona część wód),
- ✓ PLRW20002324136 Wieprz do Jacynki (naturalna część wód).

Celem środowiskowym dla sztucznych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych jest ochrona tych wód oraz poprawa ich potencjału ekologicznego i stanu chemicznego tak, aby osiągnąć dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny wód powierzchniowych, a także zapobieganie pogorszeniu ich potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego. Natomiast celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych niewyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione, jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych, tak aby osiągnąć dobry stan tych wód, a także zapobieganie pogorszeniu ich stanu.⁸

Wody podziemne

Wody podziemne poziomu kredowego w gminie Rachanie należą do wód wodorowęglanowo-wapniowych. Wody te nie mają naturalnej izolacji bądź jest to izolacja słaba. Nad zwierciadłem wód podziemnych występującym na głębokości 4,4 – 7,5 m p.p.t zalegają uszczelinowacowane skały węglanowe oraz cienka warstwa lessów, mułów bądź piasków. W tym związku wody podziemne są w dużym stopniu narażone na zniszczenia antropogeniczne. Gmina Rachanie położona jest w obrębie zbiornika wód podziemnych – Główny Zbiornik Wodny 407 (Chełm – Zamość), który zgodnie z krajową strategią ochrony wód wymaga szczególnej ochrony.

Zgodnie z podziałem na jednolite części wód podziemnych (JCWPd) prawie cały teren Gminy Rachanie położony jest w obrębie jednostki Nr 109 (PLGW2200109). Jedynie południowo-zachodnie krańce terenu Gminy położone są w obrębie JCWPd Nr 107 (PLGW2200107). Celem środowiskowym dla jednolitych części wód podziemnych jest:

- ✓ zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń,
- ✓ zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu,
- ✓ ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

⁸ Strategia Rozwoju Gminy Rachanie na lata 2016-2020

4.1.4. Klimat

Obszar na którym położony jest teren gminy Rachanie, charakteryzuje się jednym z najniższych w Polsce zachmurzeniem oraz najwyższym nasłonecznieniem.

Na terenie gminy Rachanie najczęściej napływają masy powietrza polarno – morskiego, z maksimum napływów w miesiącach letnich (80%) oraz polarno – kontynentalnego, maksimum napływów z końcem zimy i początkiem wiosny. Powietrze arktyczne napływa rzadko (ok. 6%) najczęściej zimą i wiosną, najrzadziej natomiast napływa powietrze zwrotnikowe.

Średnia roczna suma opadów wynosi od 350 mm do 450 mm, największymi sumami opadów charakteryzuje się lato w okresie wegetacyjnym IV – IX . Trwała pokrywa śnieżna pojawia się w połowie grudnia i utrzymuje się do połowy marca, w tym pokrywa o grubości 10 cm. zalega około 2 miesiące, a co najmniej 20 cm około miesiąca. Gmina położona jest w obszarze występowania szlaków gradowych w związku z tym burzom często towarzyszą opady gradu.

Wiatry na obszarze gminy wieją z zachodniej półkuli horyzontu (W, SW, NW) z tym, że dominuje kierunek zachodni. Notowane są również wiatry południowo – zachodnie oraz wiatry północno – zachodnie. Kierunki te stanowią prawie 50% sumy wszystkich wiatrów. Najmniejszy jest udział wiatrów północnych i północno – wschodnich nie przekraczają one razem 15 %. Znaczny udział cisz – do około 12% na terenach otwartych, 40% w obniżeniach i na obszarach śródlesnych dominują wiatry o prędkości 2,1 m/s.⁹

4.1.5. Ochrona przyrody

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy znajduje się rezerwat przyrodniczy "Przecinka", o pow. 32,91 ha. Chroni on piękny starodrzew bukowy z domieszką grabu i innych gatunków. Zarejestrowanych jest również ponad 20 obiektów stanowiących pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej, objętych ochroną konserwatora.

⁹ Strategia Rozwoju Gminy Rachanie na lata 2016-2020

Rezerwat ten jest cennym obiektem fitocenotycznym ze względu na dobrze zachowane fragmenty żyznej buczyny karpackiej w formie podgórskiej *Dentario glandulosae* – *fageteum collinum*, która na omawianym terenie ma charakter wyraźnie ekstrasazonalny. Występuje tylko przy szczególnej kombinacji warunków środowiska. Buczyna ta jest postacią mniej typową, odchylona w kierunku niżowych lasów liściastych typu grądowego. W drzewostanie panuje buk, liczną domieszkę stanowi grab, nieliczną domieszkę stanowi lipa drobnolistna, jawor, dąb szypułkowy, klon zwyczajny oraz sosna pospolita.

Poza żyzną buczyną karpacką w rezerwacie występuje niewielki płat grodu typowego *Tilio* – *Carpinetum typicum*. Warstwę drzew budują grab z domieszką buku i brzozy. O walorach rezerwatu decyduje również występowanie wśród gatunków drzewiastych okazów o wartości pomnikowej, odznaczających się wyjątkowymi rozmiarami.

Pomnikami przyrody są:

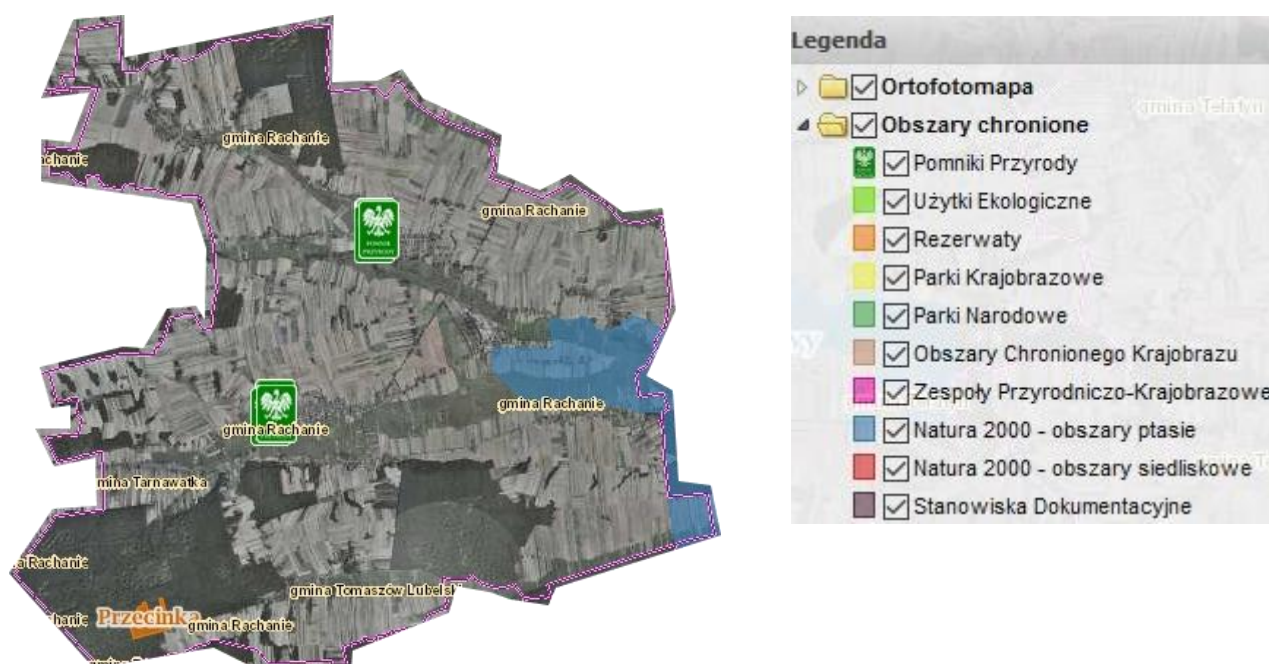
5 lip drobnolistnych o obwodzie od 210 do 550 cm i wysokości 20-21 m, 2 jesiony wyniosłe o obwodzie 338 i 392 cm i wysokości 26 m, 2 klony pospolite o obwodzie 268 i 320 cm i wysokości 25 m w miejscowości Rachanie w podworskim parku,

2 dęby błotne o obwodzie 162 – 216, wysokości 20 m., 2 lipy drobnolistne o obwodzie 210 – 270 o wysokości 20 m, 5 drzew stanowią modrzewie europejskie o obwodzie 153 – 210 cm i wysokości 14 m. w podworskim parku w miejscowości Pawłówka,

lipa drobnolistna o obwodzie 380 cm. i wysokości 20 m, 2 topole białe o obwodzie 483 i 398 cm i wysokości 28 m, dąb szypułkowy odmiana strzępolistna o obwodzie 125 cm i wysokości 20 m., leszczyna turecka w wysokości 18 m. w pałacowym parku tzw. ogrodzie włoskim w miejscowości Woźuczyn.

Ochrona drzew polega na zakazie wycinania, niszczenia oraz lokalizowania obiektów budowlanych w odległości mniejszej niż 15 m od drzew.

Mapa 2. Obszary chronione na terenie gminy Rachanie.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Obszary Natura 2000

Zlewnia Górnej Huczwy

Długość geograficzna: 23.6303

Szerokość geograficzna: 50.541

2.2. Powierzchnia [ha]:6504.6

Obszar obejmuje zlewnię górnego biegu rzeki Huczwy oraz 2 kompleksy stawów rybnych : w Łaszczowie i Zimnie. Łąki w dolinie Huczwy i jej dopływów są w znacznym stopniu zmeliorowane i użytkowane jako łąki kośne, choć nie brak rozległych tutrzycowisk i niewielkich starorzeczy oraz pasów zakrzaczeń. Niewielkie fragmenty zlewni ulegają powtórnemu zabagnieniu. Na stawach prowadzi się intensywną gospodarkę rybacką. Stawy w Zimnie posiadają niewiele roślinności szuwarowej. Na stawach w Łaszczowie powierzchnia szuwarów jest znacznie większa.

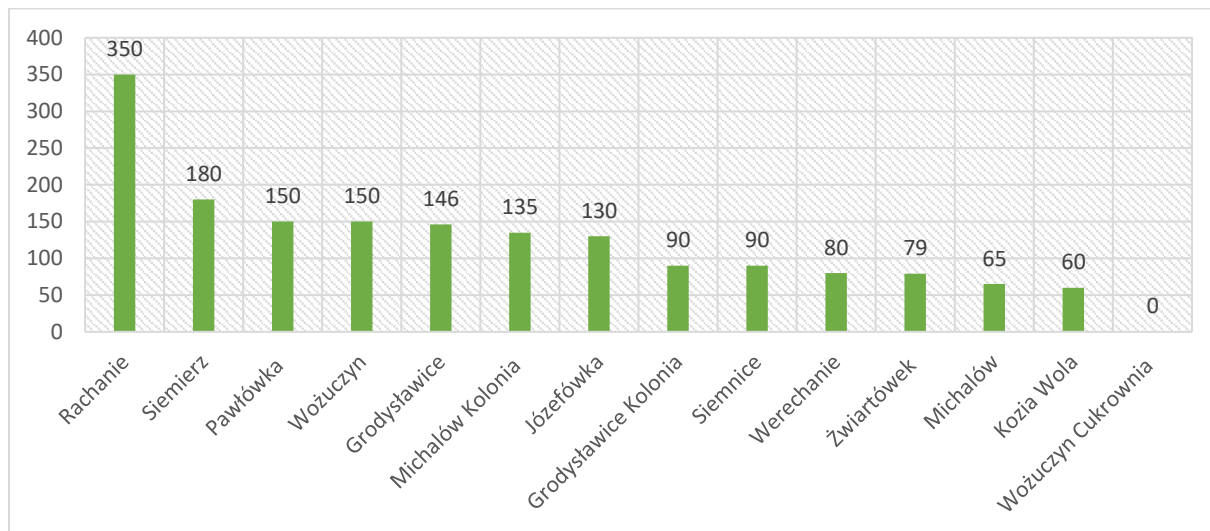
Występują co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja derkacza, zielonki i dzięcioła białoszyjnego. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), derkacz, dzięcioł białoszyi, zielonka (PCK); stosunkowo wysoką liczebność (C7) osiąga bąk (PCK).¹⁰

¹⁰ Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>

4.2. Przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska

Najwięcej wyrobów azbestowych znajduje się na terenie miejscowości: Rachanie (350 ton), Siemierz (180 ton), Pawłówka (150 ton) i Woźuczyn (150 ton).

Wykres 28. Ilość wyrobów zawierających azbest (w tonach)

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

W Gminie na tym etapie diagnozy stwierdzono występowanie innych negatywnych zjawisk w obszarze Środowiska naturalnego.

5. Środowisko kulturowe

5.1. Dziedzictwo kulturowe

Na terenie Gminy znajdują się obiekty prawnie chronione, wpisane do rejestru zabytków oraz zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

Tabela 21. Wykaz obiektów zabytkowych w rejestrze zabytków

Lp.	Zakres wpisu	Miejscowość	Nr rejestru
1.	kościół paraf. rzymskokat. pw. NMP Królowej Świata (d.cerkiew prawosławna), wraz z wyposażeniem wnętrza, drzewostan w granicach cmentarza kościelnego	Grodysławice	A/1482
2.	- cmentarz wojenny z I wojny świat., w gran. działki wskazanej w dec., wg zał. Mapy i karty cmentarza	Pawłówka	A/1534
3.	- zespół kościoła paraf. rzymskokat.: kościół pw. Przemienienia Pańskiego, z wystrojem architektonicznym i ruchomościami, ogrodzenie cmentarza kościelnego z bramką zdobioną rzeźbami figuralnymi i czterema kapliczkami w narożach ogrodzenia, drzewostan na terenie cmentarza kościelnego	Rachanie	A/649
3.	- budynek zamkowy (z pozostałościami obwarowań)	Rachanie	A/261
4.	- park (o obsz. wskazanym w dec.)	Siemnice	A/212
5.	fragment historycznego założenia urbanistycznego osiedla mieszkalnego cukrowni „Wożuczyn”: d. dom mieszkalny zarządcy, d. „dom mieszkalny specjalistów”, trzy budynki gospodarcze, teren d. parku osiedlowego, teren przyległy do ww. budynków mieszkalnych i gospodarczych, wraz z drzewostanem, ukształtowaniem zieleni i terenu oraz drogą, na działkach wskazanych w dec., w gran. wg załączników	Wożuczyn (właściwy obręb geod.: Michałów- Kolonja)	A/1600
6.	- kościół paraf.rzymskokat. pw. Nawiedzenia NMP z wystrojem architektonicznym i ruchomościami, otaczający drzewostan w gran. ogrodzenia cmentarza kościelnego	Wożuczyn	A/654
7.	- pozostałości zespołu pałacowo-parkowego: budynek bramny (ob. mieszkalny), obeliski bramne, relikty d. murów obronnych, podziemia oraz park (o pow. wskazanej w dec.) i staw w gran. wg zał. planu	Wożuczyn	A/1463
8.	- d. młyn elektryczny, w gran. murów zewn.	Zwiartówek	A/1554

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie Obwieszczenia Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dn. 31.12.2016

Poniższa tabela prezentuje dane o dobrach kultury nie wpisanych do rejestru zabytków.

Tabela 22. Ewidencja dóbr kultury nie wpisanych do rejestru zabytków.

Lp.	Zabytek	Miejscowość
1.	ruiny dworu murowanego, park dworski	Celestynów
2.	karczma murowana obok mieszkania	Grodysławice
3.	pozostałości dworu murowane , kuchnia dworska, murowana, obok leśniczówka, pozostałości magazynu gorzelni, murowane, obok obora, pozostałości parku, cmentarz grzebalny czyny	Grodysławice
3.	figura z krzyżem	Józefówka
4.	cegielnia murowana, dom zarządcy, dom lekarza cegielni murowany, dom pracowników cegielni, pozostałości drzewostanu	Kozia Wola

Lp.	Zabytek	Miejscowość
5.	dwór drewniany , czworak drewniany, park	Pawłówka
6.	kapliczka św. Jana Nepomucena murowana, figura NMP Niepok.Pocz. kamienna, figura z krzyżem kamienna, Szkoła murowana, dwór murowany , brama Główna murowana, pozostałości parku, cmentarz grzebalny	Rachanie
7.	cmentarz grzebalny nieczynny	Werechanie
8.	stanowisko archeologiczne 12	Werechanie
9.	ogrodzenie kościoła z 4 kapliczkami murowany, plebania murowana, organistówka drewniana,	Wożuczyn
10.	Kapliczka św. Jana Nepomucena kamienna , cmentarz grzebalny czynny, stanowisko archeologiczne 30	Wożuczyn
11.	Dom pracowników cukrowni nr 8 , nr 9 , nr 14, nr 16 murowany	Wożuczyn Cukrownia
12.	stanowisko archeologiczne (6)	Zwiartówek Kolonia

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Rachanie na lata 2016-2020 opracowanej przez Stowarzyszenie „G 6 Grzędy Sokalskiej”.

5.2. Kultura

Na terenie gminy Rachanie infrastruktura kultury jest dość dobrze rozwinięta, funkcjonują między innymi:

Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Rachaniach.

Na terenie gminy koordynatorem w zakresie działań kultury jest Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Rachaniach. GOK organizuje życie kulturalne gminy poprzez sieć świetlic wiejskich w poszczególnych miejscowościach, w których działają Koła Gospodyń Wiejskich. Do imprez cyklicznych należą święta obrzędowe, uroczystości państwowe i rocznicowe, imprezy okolicznościowe, konkursy, przeglądy, turnieje, festiwale, koncerty. GOK sprawuje również opiekę nad amatorskim ruchem artystycznym i twórcami ludowymi, prowadzi stałe formy pracy z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi. Współpracuje z organizacjami społecznymi i szkołami. Pielęguje tradycje regionalne, upowszechnia czytelnictwo, koordynuje działalność sportowo-rekreacyjną na terenie gminy. Zadania te wynikają z potrzeb środowiska, a realizowane są dzięki wsparciu i zrozumieniu władz lokalnych.

Gminna Biblioteka Publiczna

Gminna Biblioteka Publiczna w Rachaniach, która powstała w 1950 r., mieści się w lokalu Gminnego Ośrodka Kultury. Zajmuje pomieszczenie o powierzchni 80 m². Biblioteka od maja 2005 roku posiada trzy komputery przekazane w ramach programu „IKONKA”, przeznaczone do korzystania przez czytelników. W roku 2007 zakupiono dodatkowy komputer, na którym utworzono katalog elektroniczny z programem bibliotecznym. Gminna Biblioteka Publiczna posiada Filię Biblioteczną w Wożuczynie, która powstała w latach osiemdziesiątych. Mieści się ona w zabytkowym budynku w Wożuczynie. Zajmuje trzy pomieszczenia o łącznej powierzchni 57 m². Biblioteki oferują czytelnikom bogaty i stale uaktualniany księgozbiór. Posiadają nowości wydawnicze, literaturę piękna dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Posiadają Literaturę polską jak i zagraniczną, księgozbiór popularno-naukowy z różnych dziedzin wiedzy, lektury szkolne, opracowania literackie, wydawnictwa encyklopedyczne i słownikowe. Wyodrębniony

jest dział REGIONALIA, w którym gromadzony jest księgozbiór regionalny oraz dokumenty życia społecznego tegoż regionu.

Świetlice wiejskie

Są zlokalizowane w miejscowościach: Woźuczyn, Józefówka, Werechanie, Pawłówka, Siemierz, Grodysławice, Siemnice, Żwiartówek, Michałów. W znacznym stopniu wpływają one na integrację i aktywizację społeczeństwa. Świetlice są głównym ośrodkiem życia kulturalnego w środowisku lokalnym. Pełnią one następujące funkcje:

- ✓ kulturalne,
- ✓ wychowawcze,
- ✓ opiekuńcze.

Świetlice są miejscem spotkań dzieci i młodzieży z myślą o nich zostały wyposażone w gry sportowo-rekreacyjne. Odbývają się w nich zabawy wiejskie, dyskoteki, przyjęcia okolicznościowe, zabawy karnawałowe i sylwestrowe. Pomieszczenia świetlic wykorzystywane są też do prowadzenia zebrań wiejskich, spotkań KGW, OSP i miejscowych działaczy.

Tabela przedstawia infrastrukturę kultury na terenie gminy dostęp do niej i jej stan, gdzie:

- 1 - zły,
- 2 - niewystarczający/wymagający inwestycji,
- 3 - zadowalający,
- 4 - bardzo dobry

Dostęp do infrastruktury kultury oraz jej stan na poziomie poszczególnych miejscowości przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Dostęp do infrastruktury kultury oraz jej stan na poziomie miejscowości gminy.

Lp.	Sołectwo	Możliwość uczestnictwa w lokalnej imprezie kulturalnej/sportowej	Funkcjonowanie centrów skupienia lokalnego - place, kościoły, domy ludowe, remizy	Możliwość skorzystania z biblioteki/czytelni	Infrastruktura kultury (biblioteka, świetlica, muzeum, izba regionalna) i jej stan	Dostęp do infrastruktury spędzania czasu wolnego	Liczba obiektów kulturowych (świetlice wiejskie, ośrodki kultury, izby regionalne, itp.)
1	Grodysławice	3	3	1	świetlica - dobry	2	1
2	Grodysławice Kolonia	3	2	1	brak	2	0
3	Józefówka	3	3	2	świetlica - dobry	2	1
4	Pawłówka	3	3	1	świetlica - dobry	2	1
5	Kozia Wola	2	1	1	brak	2	0
6	Michalów	3	3	2	świetlica - dobry	2	1
7	Michalów kol.	2	2	2	brak	2	0
8	Rachanie	4	4	4	biblioteka - dobry, Świetlica - dobry	3	1
9	Siemnice	3	3	1	świetlica - dobry	2	1
10	Siemierz	3	3	1	świetlica - dobry	2	1
11	Wożuczyn Cukrownia	4	3	2	dom kultury -bardzo dobry	3	1
12	Wożuczyn	4	4	4	świetlica - dobry, izba regionalna- dobry	3	2
13	Werechanie	3	3	2	świetlica - dobry	3	1
14	Żwiartówek	2	2	1	świetlica - wymaga inwestycji	2	1

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Poniższa tabela przedstawia budynki użyteczności publicznej, w których brak jest rozwiązań termomodernizacyjnych.

Tabela 24. Budynki użyteczności publicznej gdzie brak jest rozwiązań termomodernizacyjnych.

Lp.	Miejscowość	Budynki użyteczności publicznej - gdzie brak rozwiązań termomodernizacyjnych
1.	Grodyławice	Świetlica , szkoła brak termomodernizacji – brak środków.
2.	Grodysławice Kolonia	Brak budynków
3.	Józefówka	Świetlica – brak termomodernizacji – brak środków.
4.	Pawłówka	Świetlica – brak termomodernizacji – brak środków
5.	Kozia – Wola	Brak budynków
6.	Michalów	Szkoła, Świetlica - termomodernizacja
7.	Michalów Kolonia	Brak budynków
8.	Rachanie	Szkoła – brak termomodernizacji, Budynek Urzędu Gminy , Świetlica , ośrodek zdrowia - jest modernizacja.
9.	Siemnice	światlica – brak termomodernizacji
10.	Siemierz	Świetlica – brak termomodernizacji
11.	Wozuczyn Cukrownia	Świetlica, ośrodek zdrowia- brak termomodernizacji, brak środków.
12.	Wozuczyn	Szkoła, światlica – jest termomodernizacja
13.	Werechanie	Świetlica – brak termomodernizacji
14.	Żwiartówek	brak

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

6. Gospodarka

6.1. Przedsiębiorczość pozarolnicza

Do głównych pracodawców gminy należą mniej liczne podmioty gospodarcze, zatrudniające od kilkunastu do kilkudziesięciu osób. Do głównych podmiotów tworzących miejsca pracy w gminie Rachanie, zalicza się przedsiębiorstwa:

- ✓ Hurt – Detal Artykułów Przemysłowych Franciszek Piwko - Rachanie,
- ✓ ESKULAP Grzegorz Czarnecki Sp. z o.o. - Rachanie,
- ✓ Gminna Spółdzielnia SCH – Rachanie,
- ✓ Piekarnia – Marek Wyrobek – Woźuczyn,

Ważne znaczenie dla gospodarczego funkcjonowania gminy ma rozwój usług o charakterze komercyjnym. Rozmieszczenie usług na terenie gminy jest nierównomierne. Głównym czynnikiem lokalizacyjnym usług rynkowych jest dostępność komunikacyjna (położenie przy głównej trasie komunikacyjnej), możliwość osiągnięcia zbytu (zysku) oraz korzystna struktura wieku mieszkańców.

Najlepiej w usługi komercyjne wyposażone są miejscowości: Rachanie i Woźuczyn Cukrownia. W bilansie usług najszybszy przyrost nastąpił w branżach związanych z handlem i obsługą motoryzacji oraz budownictwem. Najszybciej rozwijającą się sferą komercyjnych usług jest handel. Największa koncentracja obiektów handlowych występuje w miejscowości Rachanie oraz w miejscowościach: Woźuczyn Cukrownia i Woźuczyn.

Główni pracodawcy gminy Rachanie prowadzą działalność w branżach tradycyjnych (takich jak handel, budownictwo) i tworzą głównie miejsca pracy tego typu, co utrudnia znalezienie zatrudnienia osobom poszukującym pracy w innych branżach lub etatów z wymaganym innym poziomem kwalifikacji. Do poprawy funkcjonowania lokalnej sfery gospodarczej i miejscowego rynku pracy konieczne jest przyciąganie na teren gminy inwestorów, którzy tworzyliby miejsca pracy w innych branżach oraz poszukiwaliby osób o zróżnicowanym poziomie kwalifikacji.¹¹

¹¹ Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Rachanie na lata 2016-2020 opracowana przez Stowarzyszenie „G 6 Grzędy Sokalskiej”.

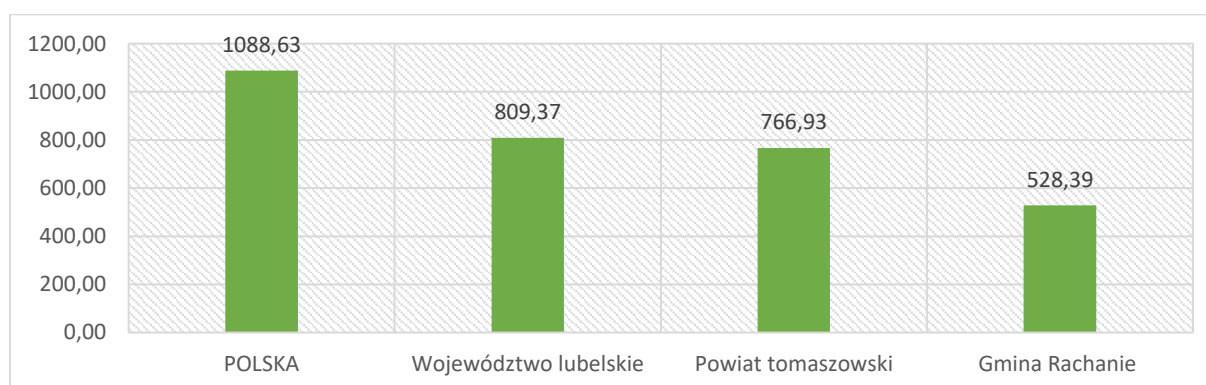
W latach 2006–2015 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności ulegała wahaniom – w 2015 roku osiągnęła wartość 528,39 podmiotów. Wynik ten był niższy w stosunku do średniej dla powiatu (766,93) województwa (809,37) i kraju (1088,63).

Wykres 37. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w Gminie w latach 2006–2015.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

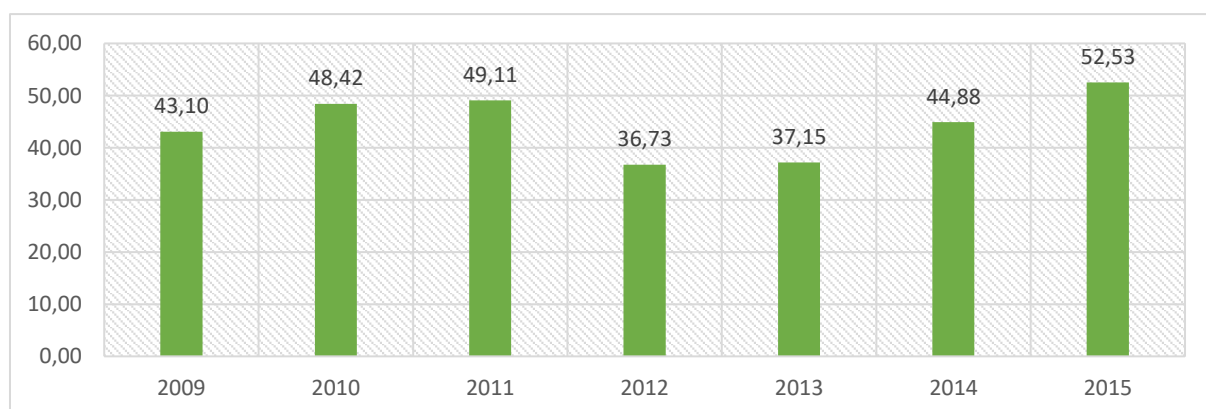
Wykres 38. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2015 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i Gminy.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

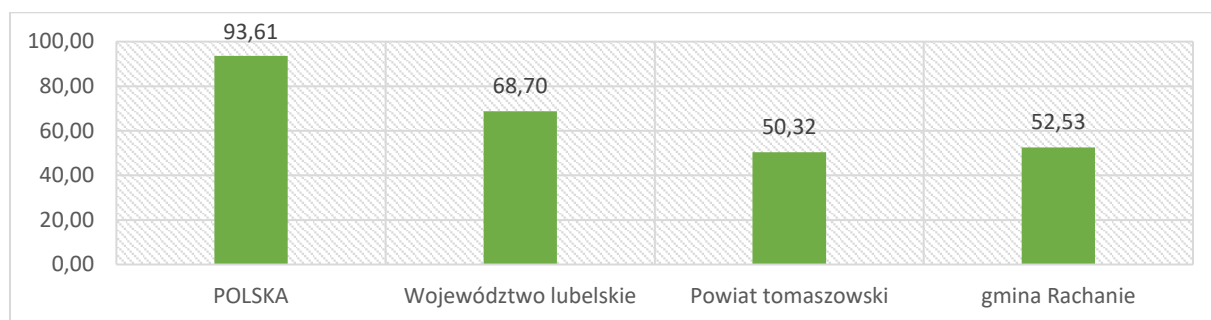
Liczba jednostek nowo zarejestrowanych na 10 tys. ludności podlegała wahaniom w latach 2009–2015. W 2015 roku w gminie wskaźnik nowo zakładanych przedsiębiorstw wyniósł 52,53. Wskaźnik ten był wyższy od średniej dla powiatu (50,32) i niższy od średniej dla województwa (68,70).

Wykres 39. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w Gminie w latach 2009–2016

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

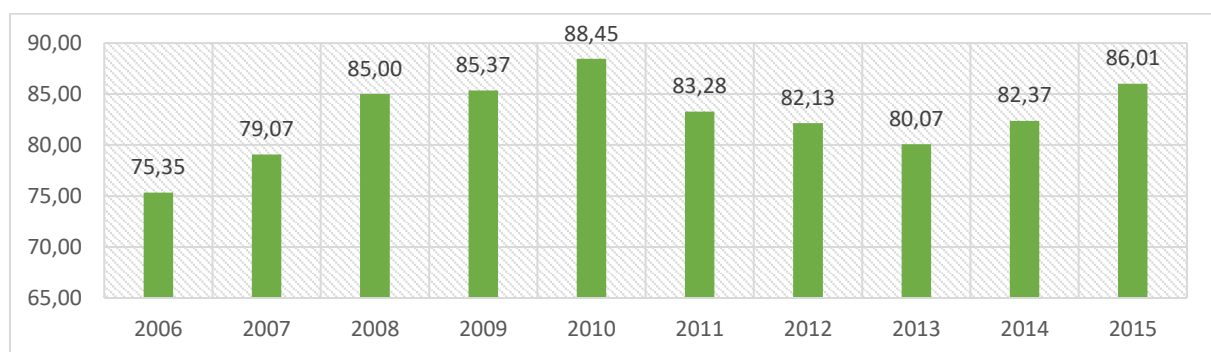
Wykres 40. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2016 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i Gminy

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

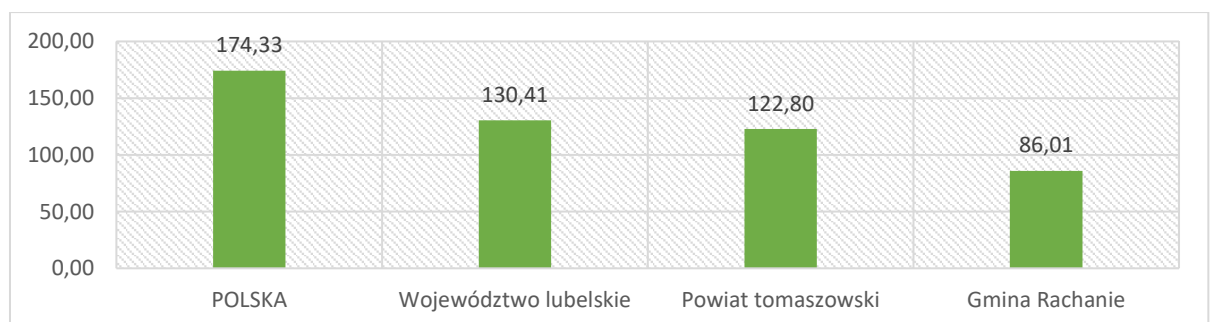
Wskaźnik ilości podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2006-2016 ulegał znacznym wahaniom. Najniższy był w 2006 r. (75,35), najwyższy w 2010 r. (88,45) Jednak był to wynik gorszy w porównaniu z powiatem (...), jak i województwem ... (...).

Wykres 29. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2006–2016

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

Wykres 30. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2016 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i Gminy.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy na terenie gminy zarejestrowanych było w 2016 roku 65 podmiotów gospodarczych - czyli o 5 więcej niż w roku poprzednim.

Tabela 25. Liczba zarejestrowanych w poszczególnych miejscowościach gminy podmiotów gospodarczych w latach 2014-2016.

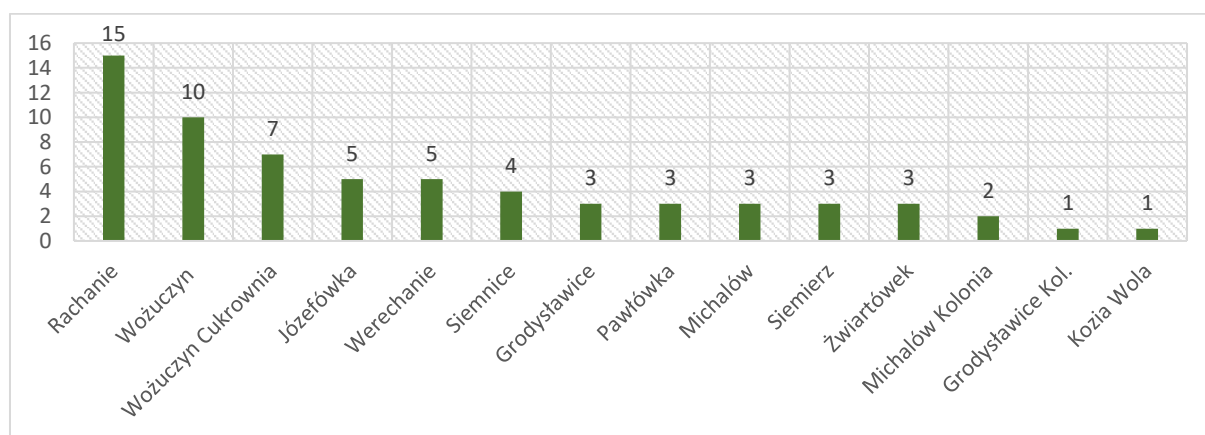
Lp.	Sołectwo	Liczba podmiotów gospodarczych 2014	Liczba podmiotów gospodarczych 2015	Liczba podmiotów gospodarczych 2016
1	Grodysławice	3	3	3
2	Grodysławice Kol.	1	2	1
3	Józefówka	4	5	5
4	Pawłówka	2	2	3
5	Kozia Wola	1	1	1
6	Michałów	3	3	3
7	Michałów Kolonia	2	2	2
8	Rachanie	12	12	15
9	Siemnice	2	3	4
10	Siemierz	4	4	3
11	Woźuczyn Cukrownia	6	5	7
12	Woźuczyn	8	10	10
13	Werechanie	5	5	5
14	Żwiartówek	3	3	3
	GMINA	56	60	65

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG.

W 2016 roku najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych było w miejscowościach: **Rachanie** (15), **Woźuczyn** (10) oraz **Woźuczyn Cukrownia** (7). Najmniejsza liczba przedsiębiorstw zarejestrowana była w miejscowościach **Kozia Wola** (1) oraz **Grodysławice Kolonia** (1).

Wykres 31. Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych miejscowościach w gminie w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG

6.2. Rolnictwo

Gmina Rachanie jest gminą typowo rolniczą, w której rolnictwo i działalność z nim powiązana posiadają dominujące znaczenie dla funkcjonowania sfery gospodarczej i społecznej oraz dla warunków życia mieszkańców.

Gmina zajmuje powierzchnię 9 430 ha. Użytki rolne zajmują 6 982 ha (74,04% powierzchni gminy), natomiast lasy i grunty leśne stanowią 2 003 ha (21,24%). Największą powierzchnię wśród użytków rolnych stanowią grunty orne pokrywające 5 557 ha. Grunty zabudowane i zurbanizowane 280 ha (2,97%).

Tabela 26. Użytkowanie gruntów w Gminie(BDL GUS,2014)

Kierunki wykorzystania powierzchni	Powierzchnia w ha	% powierzchni ogółem
powierzchnia ogółem	9430	100,00%
użytki rolne razem	6982	74,04%
użytki rolne - grunty orne	5557	58,93%
użytki rolne - sady	61	0,65%
użytki rolne - łąki trwałe	984	10,43%
użytki rolne - pastwiska trwałe	89	0,94%
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	256	2,71%
użytki rolne - grunty pod stawami	0	0,00%
użytki rolne - grunty pod rowami	35	0,37%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	2003	21,24%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	1990	21,10%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	13	0,14%
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	280	2,97%
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	0	0,00%
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	25	0,27%
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	19	0,20%
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	0	0,00%
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	1	0,01%
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	229	2,43%
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	6	0,06%
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - inne	0	0,00%
użytki ekologiczne	0	0,00%
nieużytki	123	1,30%
tereny różne	6	0,06%

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

Zgodnie z najnowszymi danymi BDL GUS na ten temat, na terenie gminy Rachanie znajdowało się 1138 gospodarstw rolnych.

Tabela 27. Liczba i areal gospodarstw rolnych położonych na terenie gminy Rachanie (2010 r.)

Powierzchnia gospodarstw rolnych	Liczba gospodarstw	w %
ogółem	1138	100
do 1 ha włącznie	293	25,75
powyżej 1 ha razem	845	74,25
1 - 5 ha	480	42,18
1 - 10 ha	715	62,83
1 - 15 ha	774	68,01
5 - 10 ha	235	20,65
5 - 15 ha	294	25,83
10 - 15 ha	59	5,18
5 ha i więcej	365	32,07
10 ha i więcej	13	1,14
15 ha i więcej	71	6,24

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Gospodarstwa rolne znajdujące się na terenie gminy Rachanie cechują się niskim poziomem specjalizacji i towarowości. Miejskowe rolnictwo jest w dużej mierze tradycyjne, ekstensywne, niewyspecjalizowane, oparte o mało efektywne gospodarstwa o niewysokim areale, dużym zróżnicowaniu upraw. W przypadku gospodarstw małych, rolnictwo w pierwszej kolejności służy zaspokajaniu bieżących potrzeb producentów rolnych i ich rodzin, dochody wypracowywane są z pozostającej rolnikom i niewykorzystanej do konsumpcji własnej nadwyżki.

Na terenie gminy funkcjonuje 1138 (2010) indywidualnych gospodarstw rolnych. Wiodącym kierunkiem produkcji rolnej jest produkcja roślinna, w której specjalizuje się ok. 50% ogółu gospodarstw.

Główne uprawy stanowią zboża, w tym pszenica, jęczmień, rzepak, pszenżyto i żyto.

W uprawie zbóż dominują:

- ✓ pszenica – 57,72 %
- ✓ jęczmień – 17,39 %
- ✓ rzepak – 7,98 %
- ✓ pszenżyto – 2,49 %
- ✓ żyto - 1,58%.

W sadach na terenie gminy Rachanie spotkać możemy głównie jabłka oraz porzeczkę – dwa z najczęściej spotykanych w powiecie rodzajów uprawianych owoców. Z innych owoców spotkać możemy grusze, śliwy, maliny, wiśnie i agrest.

W całym powiecie tomaszowskim relatywnie więcej uprawia się buraków cukrowych i roślin strączkowych, a także rzepaku, mniej natomiast ziemniaków, co wiąże się ze specyfiką bardzo dobrej rolniczej przestrzeni produkcyjnej i mniejszym znaczeniem hodowli.

Tabela 28. Najważniejsze uprawy w gminie Rachanie według rodzaju i powierzchni w 2010 r.

Uprawa wg rodzaju	Powierzchnia
ogółem	4583,87
zboża razem	3108,93
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	3086,67
ziemniaki	103,83
uprawy przemysłowe	492,22
buraki cukrowe	241,91
rzepak i rzepik razem	248,08
strączkowe jadalne na ziarno razem	429,21
warzywa gruntowe	224,04

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Poza uprawami zbożowymi, duże znaczenie dla lokalnej gospodarki rolnej posiadają uprawy ziemniaków oraz roślin strączkowych.

Główne kierunki upraw i rodzaj zasiewów zdeterminowane są przez posiadane przez gminę Rachanie warunki glebowe.

W gminie Rachanie istnieją korzystne warunki do rozwoju hodowli bydła, trzody chlewnej oraz drobiu. Bardzo duży udział w powierzchni gminy posiadają łąki i pastwiska. Ponadto, duże ilości produkowanych na terenie gminy zbóż stanowią zboża pastewne oraz ziemniaki, co sprzyja rozwojowi hodowli najpopularniejszych zwierząt gospodarskich.

Tabela 29. Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie gminy Rachanie w 2010 r.

Pogłowie zwierząt gospodarskich	Sztuki
bydło razem	1150
bydło krowy	546
trzoda chlewna razem	890
trzoda chlewna lochy	105
konie	178
drób ogółem razem	60961
drób ogółem drób kurzy	54153

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Rolnictwo stanowi ważne źródło utrzymania w strukturze dochodów ludności gminy Rachanie. W 2010 roku było głównym źródłem utrzymania dla ponad 98% gospodarstw.

Tabela 30. Gospodarstwa domowe w gminie Rachanie z dochodami z różnych źródeł w 2010 r.

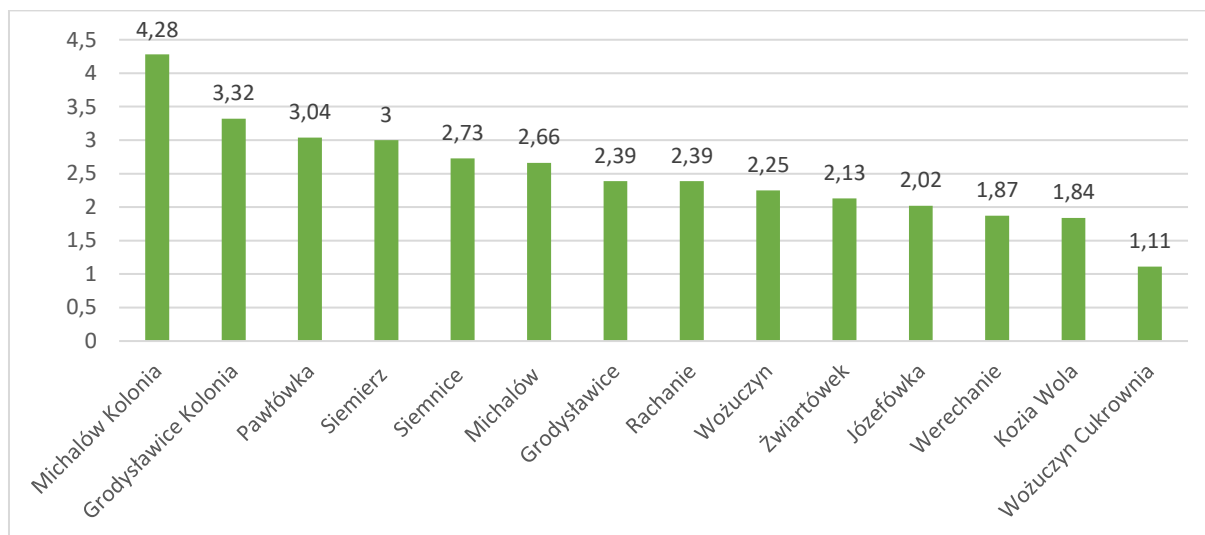
Gospodarstwa domowe wg struktury dochodów	
ogółem	1138
z dochodem z działalności rolniczej	1120
z dochodem z emerytury i renty	533
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	155
z dochodem z pracy najemnej	463
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	170
bez dochodów z działalności rolniczej	18
bez dochodów z emerytury i renty	605
bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej	983
bez dochodów z pracy najemnej	675
bez dochodów z innych niezarobkowych źródeł poza emerytura i rentą	968

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Największa średnia powierzchnia gospodarstw rolnych jest w miejscowościach: **Michałów Kolonia** (4,28 ha), **Grodysławice Kolonia** (3,32 ha) oraz **Pawłówka** (3,04 ha), najmniejsza natomiast w miejscowościach: **Wózuczyn Cukrownia** (1,11 ha) i **Kozia Wola** (1,84 ha).

Wykres 32. Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

6.3. Turystyka

Gmina Rachanie posiada duży potencjał do rozwoju turystyki, który powinien być wykorzystywany w większym stopniu. Do największych atrakcji turystycznych obszaru należą walory przyrodniczo-krajobrazowe.

Walory turystyczne gminy koncentrują się we wszystkich miejscowościach gminy. Do podstawowych walorów należy atrakcyjność kulturowa, krajobrazowa (urozmaicona rzeźba, punkty widokowe) i przyrodnicza (korzystny bioklimat).

Rodzaj walorów uzasadnia rozwój agroturystyki i organizacji wypoczynku weekendowego. Szansą na czerpanie korzyści gospodarczych z turystyki krajoznawczej jest też położenie przy trasie Tomaszów Lubelski - Tyszowce.

Istotny wpływ na rozwój turystyki (agroturystyki) mają zasoby i walory krajobrazowe gminy Rachanie. Wynikają one z przynależności terenu gminy do różnych mezoregionów fizyczno-geograficznych (Grzęda Sokalska i Rostocze Środkowe). W obrębie poszczególnych mezoregionów zaznaczają się znaczne różnice lokalnych cech krajobrazowych dotyczących ukształtowania i pokrycia terenu oraz nasycenia obszarów zasobami kulturowymi. Wyżyny krajobraz ożywiają rozległe wierzchowiny lessowe, głębokie wąwozy oraz doliny Wożuczanki i jej dopływów, wraz ze źródłiskami i stawami. Obszar gminy Rachanie charakteryzuje się w miarę jednostajnym przemieszaniem pól uprawnych oraz zabudowy wiejskiej. Niewielkie kompleksy leśne koncentrują się w części północnej i południowej omawianego terenu.

Dużą atrakcją gminy są zbiorniki wodne w miejscowości Rachanie i w miejscowości Wożuczyn. Zbiorniki wodne wykorzystywane do celów rekreacyjnych (wędkarstwo) i hodowli ryb są one wielkim potencjałem dla miłośników wędkarstwa. Można w nich złowić karpia, szczupaka, sumę, węgorza oraz lina.

Na terenie gminy znajdują się ciekawe obiekty zabytkowe, które przyciągają turystów i są to:

W miejscowości Rachanie zachowały się pozostałości założenia zamkowych i pałacowych, które należały min. do: Rachańskich, Cetnerów i Bełdowskich, z murowanym dworem z XVIII w., spichlerzem przebudowanym w części z zamku, bramą główną i fragmentem parku. Ładnie prezentuje się barokowy kościół parafialny z II poł. XVIII w., otoczony murowanym ogrodzeniem i kapliczkami z początku XX w.

W miejscowości Wożuczyn stoi barokowy kościół parafialny z poł. XVIII w. z ogrodzeniem i kapliczkami z początku XX w., godny zwiedzenia. Tam również znajdują się pozostałości zespołu obronnego i rezydencjonalnego Wożuczyńskich i Mirów z XVI - XVIII w., z obeliskami bramnymi i resztką parku włoskiego. W osadzie Wożuczyn Cukrownia, założonej na początku XX w., ze względu na znakomite warunki uprawowe buraka cukrowego, znajduje się zakład przemysłowy, domy pracownicze i park osiedlowy.

W miejscowości Grodyśławice można zobaczyć dawną cerkiew prawosławną z 1909 r. obok kościoła parafialny, a także pozostałości zespołu dworskiego z I poł. XIX w.

W miejscowości Pawłówka można zwiedzić dobrze zachowany zespół dworski, który składa się z dworu drewnianego z 1902 r., czworaka oraz parku z XIX w.

Warto też zwiedzić zespół dworski w miejscowości Siemnice, w którym znajduje się: drewniany dwór z XIX w., park, murowane spichlerze oraz drewniany młyn z I poł. XX w.

Zabytkową architekturę przemysłową z tego okresu spotkamy też w: miejscowości Józefówka (młyn drewniany), w miejscowości Zawiatówek (młyn murowany), oraz w miejscowości Kozia Wola (zespół cegielni).

W aspekcie rozwoju turystyki (agroturystyki) na terenie gminy Rachanie bardzo istotne są walory widokowe (punkty i osie widokowe).

Ważniejsze z nich to:

- ✓ ciąg widokowy na odcinku drogi gminnej Nr 111598 pomiędzy miejscowościami Rachanie i Rachanie Kolonia widok na Kościół, cmentarz w Rachaniach i okolice miejscowości Józefówka i Rachanie,
- ✓ ciąg widokowy w miejscowości Wożuczyn (droga powiatowa Nr 3502 - widok na kościół, dolina rzeki Wożuczynka, stawy rybne w Wożuczynie, okolice miejscowości Wożuczyn i Michalów Kolonia.
- ✓ ciąg widokowy wzdłuż drogi powiatowej 3525 z punktami widokowymi na okolice miejscowości Rachanie, Wożuczyn Cukrownia, Siemnice.
- ✓ ciąg widokowy wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 850 - dolina rzeki Rachanka, las Sojnica, miejscowość Grodysławice, Józefówka.
- ✓ Punkt widokowy w miejscowości Siemierz – okolice miejscowości Siemierz.

Na terenie gminy znajduje się więcej punktów widokowych, są one jednak położone poza szlakami drogowymi, na terenie pól i stąd są trudno dostępne.

Gmina Rachanie posiada szczególnie dobre warunki do rozwoju turystyki wypoczynkowej i krajoobrazowej. Dzięki korzystnemu położeniu i niewielkim oddaleniu od ważniejszych ośrodków miejskich regionu, gmina może stać się ważnym ośrodkiem uprawiania turystyki weekendowej na obszarze województwa lubelskiego. Jest to rodzaj turystyki polegający na krótkookresowych wyjazdach rekreacyjnych i wybieraniu kilkudniowych wyjazdów jako alternatywy dłuższego wypoczynku wakacyjnego. Turystyka weekendowa jest szczególnie popularna wśród mieszkańców większych miast, którzy za cel krótkich podróży obierają sobie najczęściej obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajoobrazowych, położone w niedalekiej odległości od ich miejsc zamieszkania. W procesie rozwoju turystyki powinno się także wykorzystać walory pochodzenia antropologicznego, które zostały wytworzone w wyniku działalności ludzkiej i przyciągnąć do gminy osoby szukające miejsc historycznych, zabytkowych budowli i pozostałości po nich.

Na bazie posiadanych przez gminę Rachanie zasobów szczególnie uzasadnione jest wspieranie rozwoju agroturystyki, ponieważ gmina cechuje się bardzo dobrym stanem środowiska, brakiem uciążliwych zakładów przemysłowych oraz dużą liczbą gospodarstw rolnych, które mogłyby się przebranżowić na agroturystykę. Agroturystyka jest więc bardzo istotną alternatywą dla osób odwiedzających gminę. Ułatwia ona świadczenie usług na rzecz turystów przez cały rok, co jest niezwykle ważne dla obszarów położonych w pobliżu dużych miast, których mieszkańcy odbywają krótkie, weekendowe wyjazdy nie tylko w trakcie sezonu. Znaczenie agroturystyki dla rozwoju całej branży turystycznej gminy jest więc bardzo duże, szczególnie ze względu na to, iż usługi innego typu nie są dostatecznie dostępne i nie cechują się odpowiednio wysoką jakością. Ponadto, agroturystyka w całości bazuje na posiadanych przez gminę lokalnych zasobach, pozwala na większe uniezależnienie gospodarki od rolnictwa,

jednocześnie nie wymaga całkowitej zmiany profilu gospodarstw rolnych, zaprzestania prowadzenia hodowli ani zajmowania się uprawami.

Sport i rekreacja:

Rozwojowi sportu i rekreacji na terenie gminy sprzyja dobra baza. Amatorzy czynnego wypoczynku mają do dyspozycji obiekty na świeżym powietrzu:

Dla starszych dostępne są: stadion sportowy, kort tenisowy, siłownia zewnętrzna oraz boiska sportowe do piłki ręcznej, siatkówki i koszykówki,

Dla najmłodszych, którzy mają ochotę popuszczać wodze fantazji i dać upust niekończącym się zasobom energii wyposażono cztery ogólnie dostępne place zabaw.

Gmina Rachanie poza tym jest miejscem organizacji różnych innych imprez rekreacyjnych, które cieszą się dużym powodzeniem są to: zawody wędkarskie, Gminne Święto Sportu, Zawody Sportowo – Pożarnicze, Rozgrywki o Puchar Wójta Gminy w piłce siatkowej, tenisa stołowego, Międzynarodowy Turniej Szachowy o Puchar Wójta Gminy, święto pieczonego ziemniaka,

Baza noclegowa:

kwatera agroturystyczna w miejscowości Woźuczyn

Baza gastronomiczna:

Bar w miejscowości Rachanie

Dom weselny w miejscowości Józefówka. Organizuje: wesela, komunie, chrzciny oraz konferencje.

Zagospodarowanie turystyczne - szlaki turystyczne, oznakowanie, produkty turystyczne

Przez najciekawsze miejsca gminy prowadzi zielony "Szlak Historyczny", wytyczony z Tomaszowa Lub. do Turkowic przez Rachanie, Kol. Woźuczyn, Woźuczyn i Siemnice.

W kolejnej tabeli oceniony został potencjał turystyczny poszczególnych miejscowości w gminie. Poszczególne liczby oznaczają:

- 1 - zły,
- 2 - niewystarczający/wymagający inwestycji,
- 3 - zadowalający,
- 4 - bardzo dobry

Tabela 31. Ocena potencjału turystycznego na terenie poszczególnych miejscowości.

Lp.	Sołectwo	Możliwość uczestnictwa w lokalnej imprezie kulturalnej/sportowej	Funkcjonowanie centrów skupienia lokalnego - place, kościoły, domy ludowe, remizy	Infrastruktura kultury i jej stan	Dostępność ścieżek rowerowych	Ocena skomunikowania z resztą gminy	Infrastruktura sportu i rekreacji: boisko, orlik, plac zabaw, siłownia i jej stan	Dostęp do infrastruktury spędzania czasu wolnego	Możliwość wykorzystania przyrody do stworzenia oferty turystycznej
1	Grodysławice	3	3	świątlica - dobry	1	3	boisko- wymagający inwestycji	2	2
2	Grodysławice Kolonia	3	2	brak	1	3	brak	2	2
3	Józefówka	3	3	świątlica - dobry	1	4	boisko- wymagający inwestycji	2	1
4	Pawłówka	3	3	świątlica - dobry	1	3	brak	2	1
5	Kozia Wola	2	1	brak	1	3	brak	2	2
6	Michałów	3	3	świątlica - dobry	1	3	boisko- wymagający inwestycji 2	2	1
7	Michałów kol.	2	2	brak	1	3	brak	2	2
8	Rachanie	4	4	biblioteka - dobry, Świątlica - dobry	1	4	boisko, plac zabaw - dobry	3	3
9	Siemnice	3	3	świątlica - dobry	1	3	boisko-wymagający inwestycji	2	2
10	Siemierz	3	3	świątlica - dobry	1	3	brak	2	2
11	Woźuczyn Cukrownia	4	3	dom kultury -bardzo dobry	1	3	boiska, kort tenisowy plac zabaw - dobry	3	2
12	Woźuczyn	4	4	świątlica - dobry, izba regionalna-dobry	1	3	boiska -wymagający inwestycji	3	3
13	Werechanie	3	3	świątlica - dobry	1	3	boisko-wymagający inwestycji	3	2
14	Żwiartówek	2	2	świątlica - wymaga inwestycji	1	3	brak	2	2

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy Rachanie

7. Infrastruktura komunikacyjna

Na terenie gminy występują drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez obszar gminy Rachanie przebiegają dwie utwardzone drogi wojewódzkie o łącznej długości 18,5 km.

Droga wojewódzka 850 Tomaszów Lub. – Józefówka – Alojzów o długości w obszarze gminy 12,8 km. Droga stanowi jeden z łączników południowej części województwa lubelskiego z przejściem granicznym w Zosinie oraz z drogowym punktem kontroli granicznej w Dołhobyczowie (uproszczony ruch graniczny), który jest drogowym przejściem granicznym. Przewiduje się modernizację drogi do pełnych parametrów klasy „G”.

Droga wojewódzka Nr 852 Józefówka – Nowosiółki – Witków o długości w obszarze gminy 5,7 km. Po otwarciu przejścia granicznego w Dołhobyczowie status drogi znacząco wzrósł, gdyż pełni ona podstawową rolę do tego przejścia, łącząc je z Tomaszowem Lub. skąd drogą Nr 853 ruch międzynarodowy przez Biłgoraj i Nisko ma dobre połączenie z południowo-zachodnią częścią Polski. Przewiduje się modernizację drogi do pełnych parametrów klasy „G”.

Tabela 32. Zestawienie dróg wojewódzkich przebiegających przez obszar gminy Rachanie

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi
1	850	Tomaszów Lub. – Józefówka – Alojzów
2	852	Józefówka – Nowosiółki – Witków

Źródło: Urząd Gminy Rachanie

Przez obszar gminy Rachanie przebiega 8 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 37,00 km. w tym utwardzonych 33 km. Drogi powiatowe łączą gminę z gminami sąsiednimi, umożliwiają również dojazd do miast będących siedzibami powiatu oraz komunikację pomiędzy siedzibami gmin.

Tabela 33. Zestawienie dróg powiatowych przebiegających przez obszar gminy Rachanie

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi
1	3501	Dąbrowa – Majdan Sielec – Kozia Wola
2	3507	Rachanie – Żwiartów
3	3505	Pucharki – Rachanie
4	3508	od drogi powiatowej 850 – Rachanie – Nadolce
5	3509	Wożuczyn – Grodysławice
6	3525	Józefówka – Podhorce
7	3506	Tarnawatka – Werechanie
8	3502	Budy – Wożuczyn

Źródło: Urząd Gminy Rachanie

Na obszarze gminy Rachanie istnieje ponad 20 odcinków dróg gminnych o łącznej długości 42,00 km. w tym 11,5 km. utwardzonych, stanowią one sieć komunikacji lokalnej i mają niewielki wpływ na komunikację zewnętrzną, obsługują jedynie zabudowę zagrodową na obszarze gminy i dojazdy do pól uprawnych.

Tabela 34. Zestawienie dróg gminnych przebiegających przez obszar gminy Rachanie

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi
1	111597L	od drogi powiatowej nr 3506 Werechanie do drogi pow. 3505
2	111598L	od drogi pow. nr 3508 Rachanie do dr. pow. 3502
3	111599L	od drogi wojewódzkiej nr 850 Michalów Kolonia
4	111600L	od dr. woj. Nr 850 Michalów Kol. do dr. pow. 3508
5	111601L	od dr.pow. nr 3502 Woźuczyn do drogi gminnej 111602
6	111602L	od dr. wojw. Nr 850 Woźuczyn do dr. gm. 111604
7	111603L	od dr. gm. 111601 Woźuczyn
8	111604L	od drogi powiatowej nr 3502 Woźuczyn do granicy gminy Komarów(Kraczew)
9	111605L	od dr.pow. 3502 Woźuczyn (Szkoła) do drogi gm. 111601
10	111606L	od gr. wojew. Nr 850 Woźuczyn - Michalów do dr.pow. nr 3508 Siemnice
11	111607	od dr .pow. 3508 Michalów(Ostrów) do drogi pow. nr 3508 Michalów
12	111608	od dr. woj. Nr 852 Grodysławice (Szkoła) – (Karasiówka)
13	111609	od dr. woj. Nr 852 Grodysławice kol. (koniec zabudowań)
14	111610	od dr. gminnej 111609 Grodysławice Kol. do dr. gminnej Grodysławice 111608
15	111611	od dr. powiatowej nr 3525 Pawłówka (Ostrów) do granicy Tomaszów Lub.
16	111612L	od dr. powiatowej 3525 Pawłówka (Złodziejówka)
17	111613L	od drogi woj. Nr 850 Werechanie - Kociuba - do dr. gminnej 111612 Pawłówka.
18	111614L	od drogi powiatowej nr 3508 Rachanie – (Korea Południowa) do dr. gminnej 111616
19	111615L	od drogi woj. 850 Rachanie – ul. Krzywa do drogi gminnej 111614
20	111616L	od dr. gminnej Rachanie nr 111615 do dr. gminnej -(Korea Południowa) nr 111614
21	111617L	od dr. powiatowej nr 3508 Rachanie(ul.Cicha Rachanie do cmentarza)
22	112033L	od dr. gminnej 111617 Rachanie (ul.Ogrodowa) do dr. powiatowej nr 3507
23	112034L	od dr. powiatowej nr 3501 Siemierz (obok sklepu)
24	112035L	od dr. powiatowej 3501 Siemierz (Nadłonek)
25	112036L	od dr. powiatowej nr 3509 Michalów Kol. do drogi woj. Nr 850(lipki)
26	112037L	od dr. powiatowej nr 3509 Woźuczyn Cukr. do dr. gminnej 112036
27	112038L	od dr. powiatowej nr 3508 (ul.Dolna) Rachanie
28	112039L	od drogi powiatowej nr 3525 Pawłówka (dawna Szkoła Podstawowa).

Źródło: Urząd Gminy Rachanie

Na terenie gminy Rachanie istnieją również drogi wewnętrzne w następujących miejscowościach: Józefówka, Rachanie, Siemierz oraz Wożuczyn Cukrownia, które zapewniają komunikację pomiędzy sektorami mieszkaniowymi oraz dojazd do usług. Drogi te wymagają remontu i przebudowy.

Transport i komunikację transportową na terenie gminy Rachanie generują w zdecydowanej większości - drogi wojewódzkie Nr 850 i Nr 852 oraz drogi powiatowe.

Poniższa tabela przedstawia ocenę skomunikowania miejscowości z resztą gminy. Na terenie większości miejscowości skomunikowanie z resztą gminy określono jako zadowalające i dobre. Niewystarczająca komunikacja publiczna występuje na terenie Pawłówki.

Tabela 35. Ocena skomunikowania miejscowości z resztą gminy

Lp.	Miejscowość	Drogi (krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne) i/lub tory przebiegające przez teren miejscowości	Ocena skomunikowania z resztą gminy (jakość nawierzchni dróg/kolei: zła, zadowalająca, dobra oraz bezpieczeństwo (np. chodnik),	Komunikacja publiczna: jest/nie ma (połączenia wystarczające lub nie wystarczające)
1.	Grodysławice	Droga wojewódzka, drogi gminne	Dobra - chodnik	Jest -wystarczająca.
2.	Grodysławice Kolonia	Droga wojewódzka , drogi gminne	Zadawalająca.	Jest - wystarczająca
3.	Józefówka	Droga wojewódzka , droga gminna	Dobra , chodnik	Jest – wystarczająca
4.	Pawłówka	Droga powiatowa , drogi gminne	Zadawalająca	Brak – nie wystarczająca
5.	Kozia Wola	Droga powiatowa	zadawalająca	Jest - wystarczająca
6.	Michalów	Droga powiatowa, drogi gminne	Dobra ,chodnik	Jest - wystarczająca
7.	Michalów Kolonia	Droga wojewódzka, droga powiatowa, droga gminna.	zadawalająca	Jest - wystarczająca
8.	Rachanie	Droga powiatowa, drogi gminne	Dobra , chodniki	Jest – wystarczająca.
9.	Siemnice	Droga powiatowa, chodnik	Dobra, chodnik	Jest - wystarczająca
10.	Siemierz	Droga powiatowa , drogi gminne	Zadawalająca	Jest - wystarczająca
11.	Wożuczyn Cukrownia	Droga powiatowa, drogi gminne	zadawalająca	Jest - wystarczająca
12.	Wożuczyn	Droga powiatowa , drogi gminne	Dobra , chodnik	Jest - wystarczająca
13.	Werechanie	Droga wojewódzka, powiatowa	Dobra , chodnik	Jest - wystarczająca
14.	Żwiartówek	Droga powiatowa, drogi gminne	Dobra , chodnik	Jest - wystarczająca

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

8. Infrastruktura techniczna

8.1. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2016 roku na terenie gminy zlokalizowanych było 1 786 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 139 856 m². Liczba mieszkań na przełomie lat 2011-2015 wzrosła o 0,22%, natomiast powierzchnia użytkowa zwiększyła się o 0,39%.

Szczegółowe dane dotyczące infrastruktury mieszkaniowej zawiera tabela.

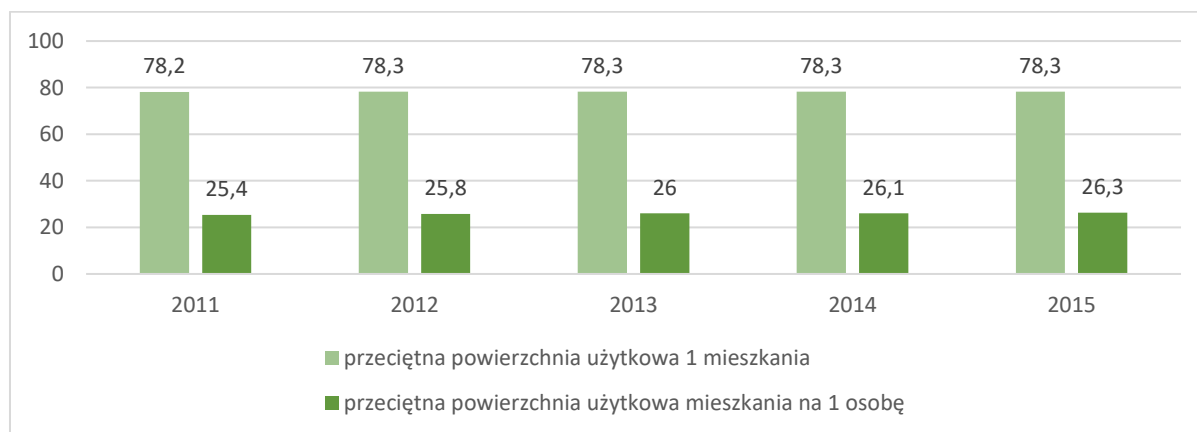
Tabela 36. Charakterystyka zasobów mieszkalnych Gminy

	2011	2012	2013	2014	2015
mieszkania	1 782	1 784	1 785	1 786	1 786
izby	6 467	6 477	6 483	6 489	6 489
powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]	139 311	139 609	139 737	139 856	139 856

Źródło: GUS, 2016

Wskaźnik powierzchni mieszkalnej przypadającej na jedną osobę wyniósł w roku 2015 – 26,3 m² i wzrósł w odniesieniu do 2011 roku o 0,9 m²/osobę. Średnia powierzchnia użytkowa przeciętnego mieszkania w 2015 r. wyniosła 78,3 m² i wzrosła w odniesieniu do 2011 roku o 0,1 m².

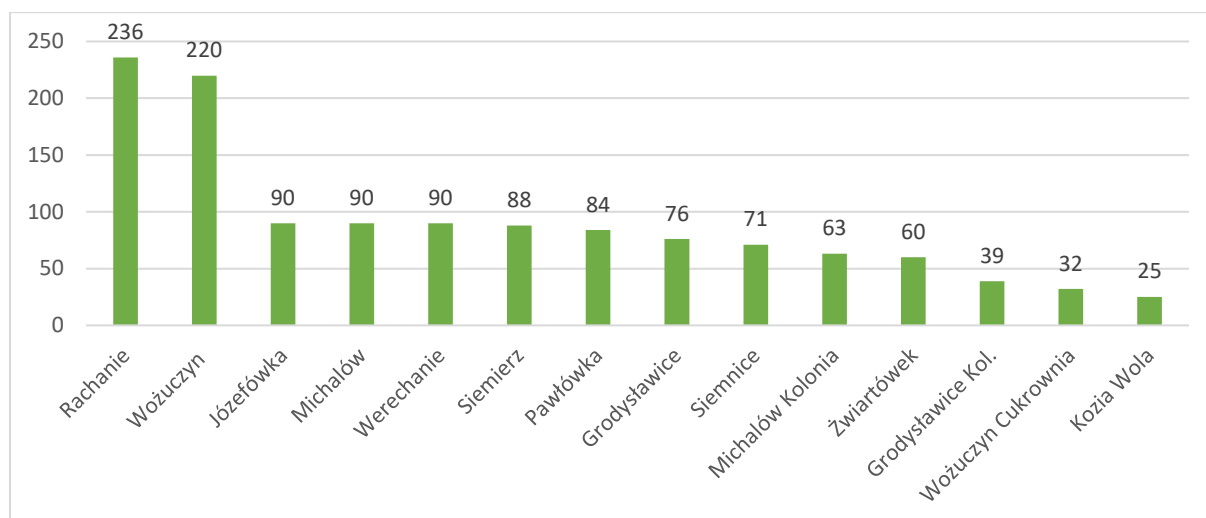
Wykres 33. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w m²

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

Najwięcej budynków wybudowanych przed 1989 rokiem znajduje się na terenie miejscowości: Rachanie (236) i Woźuczyn (220).

Wykres 34. Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG.

Najwięcej zdegradowanych obiektów w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym jest na terenie miejscowości Woźuczyn Cukrownia. Obiekty te zostały wymienione w tabeli poniżej.

Tabela 37. Zdegradowane obiekty budowlane w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym.

L.p.	Miejscowość	Zdegradowane obiekty budowlane w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym
1.	Grodyśławice	brak
2.	Grodyśławice Kolonia	Brak
3.	Józefówka	brak
4.	Pawłówka	brak
5.	Kozia – Wola	brak
6.	Michalów	brak
7.	Michalów Kolonia	brak
8.	Rachanie	brak
9.	Siemnice	brak
10.	Siemierz	brak
11.	Woźuczyn Cukrownia	Hotel pracowniczy, bloki mieszkaniowe objęte ochroną konserwatora zabytków, budynki mieszkaniowe przy ośrodku zdrowia, bloki mieszkaniowe zamieszkałe przez pracowników Gospodarstwa Hodowli Zarodowej W Tarnawatce, Filia Michalów Kolonia.
12.	Woźuczyn	brak
13.	Werechanie	brak
14.	Żwiartówek	brak

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG.

8.2. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi stanowi istotny czynnik wpływający na stan środowiska naturalnego. Do głównych zadań systemu gospodarki odpadami należy zaliczyć:

- ✓ edukację ekologiczną społeczeństwa,
- ✓ uporządkowanie gospodarki odpadami w gminie, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów, wdrożenie procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów w ramach przewidywanych do osiągnięcia celów krótko długookresowych,
- ✓ osiągnięcie wymaganych prawem poziomów odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Według danych GUS w 2015 roku na jednego mieszkańca gminy przypadło ogółem 79,06 kg wytworzonych odpadów, a ilość odpadów z gospodarstw domowych przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła 69,39 kg.

Tabela 38. Średnia ilość odpadów przypadająca na jednego mieszkańca Gminy [kg]

	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem (t)	225,7	348,6	401,3	428,84	421,38
ogółem na 1 mieszkańca (kg)	41,05129	64,02204	74,54951	80,20198	79,05816
z gospodarstw domowych (t)	188,66	318,31	350,17	390,39	369,86
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca (kg)	34,3143	58,45914	65,05109	73,01103	69,39212
budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych (szt.)	631	672	0	0	0
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności (kg)	2	2	3	2	2

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

Wszystkie miejscowości są objęte systemem wywozu/segregacji odpadów.

8.3. System zaopatrzenia w wodę

Na terenie gminy funkcjonuje 6 wodociągów grupowych zaopatrujących w wodę pitną ludność gminy.

- ✓ ujęcie wody w Rachaniach - obejmuje następujące miejscowości: Rachanie, Rachanie Kol. Werechanie, Werechanie Kol., Tymin (gmina Tarnawatka), Józefówka, Grodyśławice, Grodyśławice Kol. Michalów Kol.
- ✓ ujęcie wody Kociuba,
- ✓ ujęcie wody Pawłówka,
- ✓ ujęcie wody Woźuczyn Cukrownia,
- ✓ ujęcie wody Siemierz,
- ✓ ujęcie wody Siemnice obejmuje następujące miejscowości: Siemnice, Michalów, Woźuczyn, Kozia Wola, Żwiartówek, Żwiartówek Kol.

Długość sieci wodociągowej (2015 r.) wyniosła 75,5 km i prowadzi do niej 1 559 przyłączy.

Tabela 39. Charakterystyka infrastruktury wodociągowej

	2011	2012	2013	2014	2015
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	78,4	78,4	78,5	78,5	75,5
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1559	1461	1463	1484	1559
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	176,8	151	221,5	175	185
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	4257	4128	4102	5246	5220
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ²]	32,2	27,7	41,1	32,7	34,7

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

Analizując dane zaprezentowane w powyższej tabeli wynika, że od 2011 r. długość sieci wodociągowej w gminie była na podobnym poziomie. Natomiast liczba przyłączy w latach 2011-2015 roku nie zmieniała się. Wzrosła natomiast ilość wody dostarczanej do gospodarstw domowych o 2,5 dam³.

Tabela 40. Obecność wodociągu na terenie poszczególnych miejscowości gminy

Lp.	Miejscowość	Obecność wodociągu (TAK/NIE)
1.	Grodyśławice	tak
2.	Grodyśławice Kolonia	tak
3.	Józefówka	tak
4.	Pawłówka	tak
5.	Kozia Wola	tak
6.	Michalów	tak
7.	Michalów Kolonia	tak
8.	Rachanie	tak
9.	Siemnice	tak
10.	Siemierz	tak
11.	Woźuczyn Cukrownia	tak
12.	Woźuczyn	tak
13.	Werechanie	tak
14.	Żwiartówek	tak

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG.

8.4. System odprowadzania ścieków

W 2015 r. sieć kanalizacyjna mierzyła 16,9 km oraz liczyła 196 przyłączy o rocznym odprowadzeniu ścieków w gospodarstwach domowych na poziomie 44 dam³.

W miejscowości Michalów Kolonia istnieje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 497m³/dobę.

W związku z niską liczbą przyłączy sieci kanalizacji na terenie gminy Rachanie do priorytetowych inwestycji zaplanowanych przez władze gminne na okres projekcyjny należy budowa sieci kanalizacyjnej gminy oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach, gdzie funkcjonowanie sieci zbiorczej byłoby utrudnione lub nieekonomiczne. Skanalizowanie gminy jest niekorzystne i obniża standard życia mieszkańców gminy oraz uniemożliwia prowadzenie ujednoliconej gospodarki wodno-ściekowej. Niewystarczające skanalizowanie zaburza stosunki wodne obszaru oraz stanowi zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzkiego.

Tabela 41. Charakterystyka infrastruktury kanalizacyjnej na terenie gminy

	2011	2012	2013	2014	2015
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	3,5	5,5	5,5	5,5	4,2
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	23	48	48	48	24
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	0	0	0	0	30,1
ścieki nieoczyszczane	0	0	0	0	0
ścieki odprowadzone	0	18	19	29	30
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	251	335	333	331	128

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie większości miejscowości na terenie gminy brak jest dostępu do kanalizacji. Jest ona obecna jedynie na terenie miejscowości Woźuczyn Cukrownia. Najwięcej przydomowych oczyszczalni ścieków znajduje się na terenie miejscowości: Rachanie (5) i Woźuczyn (4).

Tabela 42. Charakterystyka infrastruktury kanalizacyjnej na terenie poszczególnych miejscowości.

Lp.	Miejscowość	Obecność kanalizacji (TAK/NIE)	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków
1.	Grodysławice	nie	2
2.	Grodysławice Kolonia	nie	1
3.	Józefówka	nie	1
4.	Pawłówka	nie	0
5.	Kozia Wola	nie	0
6.	Michalów	nie	2
7.	Michalów Kolonia	nie	2
8.	Rachanie	nie	5
9.	Siemnice	nie	2
10.	Siemierz	nie	1
11.	Woźuczyn Cukrownia	tak	0
12.	Woźuczyn	nie	4
13.	Werechanie	nie	3
14.	Żwiartówek	nie	1

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych UG

8.5. Sieć gazowa

Gmina Rachanie nie posiada ziemnego gazu przewodowego. Z uwagi na uwarunkowania ekologiczne i ochronę środowiska przed zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego oraz podniesienie warunków bytowo-gospodarczych przewiduje się wykorzystanie gazu ziemnego przewodowego dla potrzeb ciepłownictwa oraz bytowo-gospodarczych dla terenów istniejącej i projektowanej zabudowy. Zaopatrzenie w gaz ziemny z systemu sieciowego przewodowego ogólnokrajowego przewiduje się poprzez budowę gazociągu wysokiego ciśnienia od Tarnawatki do Telatyna ze stacją redukcyjną gazu w okolicach miejscowości Woźuczyn oraz zaopatrzenie ludności gminy w gaz ziemny, po zrealizowaniu rozdzielczej sieci średniego ciśnienia.¹²

¹² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rachanie.

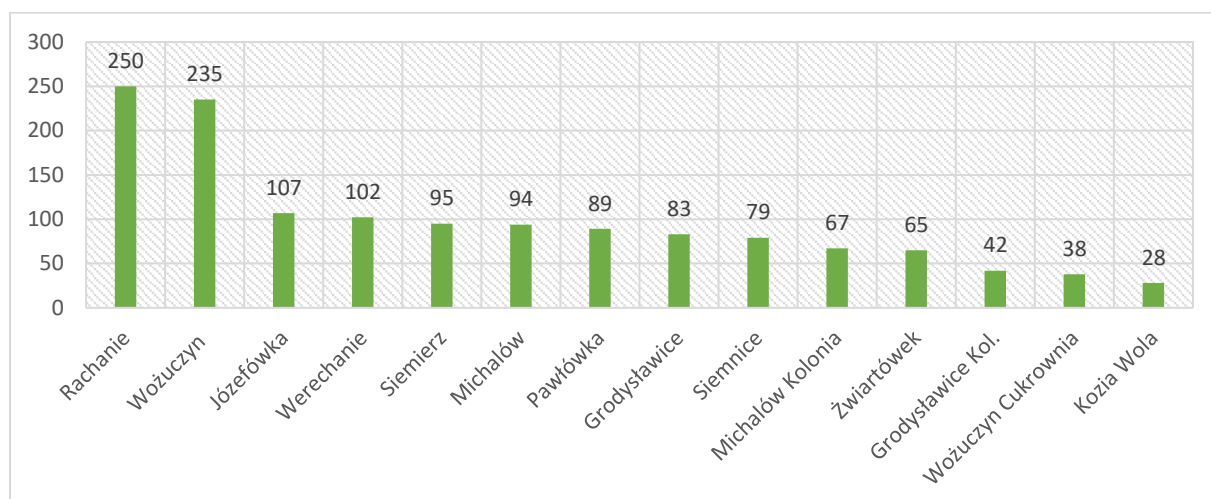

8.5. System ciepłowniczy

Na terenie gminy nie występują centralne źródła ciepła, produkcja ciepła odbywa się w indywidualnych kotłowniach lokalizowanych w budynkach mieszkalnych, budynkach gospodarczych lub budynkach użyteczności publicznej. W większości kotłowni indywidualnych, w szklarniach, budynkach mieszkalnych oraz gospodarczych ciepło uzyskiwane jest poprzez spalanie paliw stałych, głównie w postaci węgla kamiennego, koksu, ale także wykorzystywane są coraz częściej do tego celu inne paliwa np. trociny drzewne. W większości obiektów użyteczności publicznej tj. szkoły, urzędy oraz inne podmioty ogrzewane są kotłowniami na opał stały. W celu zmniejszenia zużycia energii cieplnej prowadzone są coraz częściej realizowane termomodernizacje zarówno obiektów użyteczności publicznej, jak i budownictwa mieszkaniowego.

Najwięcej budynków z węglowymi źródłami ciepła znajdowało się na terenie miejscowości Rachanie i Wożuczyn.

Wykres 35. Budynki z węglowymi źródłami ciepła.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG.

8.7. Infrastruktura elektroenergetyczna

Obszar gminy Rachanie jest w pełni zelektryfikowany. Nie odnotowano niedoboru energii elektrycznej, sporadyczne wyłączenia energii spowodowane są awariami i ich usuwaniem.

- ✓ linie niskiego napięcia zasilają budynki mieszkalne,
- ✓ linie średniego napięcia zasilają obiekty przemysłowe,

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy zły stan infrastruktury energetycznej występuje na terenie miejscowości: Rachanie i Woźuczyn Cukrownia. Na terenie pozostałych sołectw stan infrastruktury został określony jako zadowalający.

Tabela 43. Stan infrastruktury energetycznej na terenie miejscowości gminy ...

Lp.	Miejscowość	Stan infrastruktury energetycznej zły (wymaga inwestycji), zadowalający, dobry (nowa lub zmodernizowana), obecność szerszego zastosowania OZE
1.	Grodysławice	zadawalający
2.	Grodysławice Kolonia	zadawalający
3.	Józefówka	Dobra - zmodernizowana
4.	Pawłówka	zadawalający
5.	Kozia Wola	zadawalająca
6.	Michalów	Dobry - zmodernizowana
7.	Michalów Kolonia	zadawalająca
8.	Rachanie	Zły – wymaga inwestycji – obecność szerszego zastosowania OZE
9.	Siemnice	zadawalająca
10.	Siemierz	zadawalająca
11.	Woźuczyn Cukrownia	Zły – wymaga inwestycji – obecność szerszego zastosowania OZE
12.	Woźuczyn	Zadawalający
13.	Werechanie	zadawalający
14.	Żwiartówek	zadawalający

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy.

8.8. Infrastruktura teleinformatyczna

Przez teren gminy przebiega magistrala telekomunikacyjna światłowodowa, włączona do krajowego systemu łączności przewodowej, która występuje w miejscowościach: Pawłówka, Józefówka, Rachanie, Grodysławice, Grodysławice Kol., Siemnice, Michalów, Rachanie, Kociuba.

W gminie Rachanie znajdują się 2 stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej. Są one zlokalizowane w miejscowościach: Rachanie oraz Rachanie Kolonia. Stacje zlokalizowane są z dala od obszarów budownictwa mieszkaniowego.

Dostęp do sieci Internetowej i telekomunikacyjnej na poziomie poszczególnych miejscowości przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44 Dostęp do sieci Internetowej i telekomunikacyjnej

Lp.	Sołectwo	Sieć Internet i komunikacja. DSL/WLAN/GSM
1	Grodysławice	zadawalający
2	Grodysławice Kolonia	zadawalający
3	Józefówka	zadawalający
4	Pawłówka	niewystarczający
5	Kozia Wola	niewystarczający
6	Michalów	zadawalający
7	Michalów kol.	zadawalający
8	Rachanie	zadawalający
9	Siemnice	zadawalający
10	Siemierz	niewystarczający
11	Woźuczyn Cukrownia	zadawalający
12	Woźuczyn	zadawalający
13	Werechanie	zadawalający
14	Żwiartówek	zadawalający

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG

9. Wyznaczenie i charakterystyka obszarów zdegradowanych

9.1. Założenia ogólne

1. Zgodnie z przyjętymi definicjami: stanu kryzysowego, obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wskazane zostały sfery i negatywne zjawiska, które w szczególności powinny być podstawą do identyfikacji danego obszaru jako obszaru zdegradowanego, a dalej obszaru rewitalizacji.
2. Powyższe cechy – leżące u podstaw identyfikacji sytuacji problemowych – należy traktować także jako ramy interwencji, zgodnie z zasadą, że interwencja powinna być ukierunkowana na likwidację lub ograniczenie sytuacji problemowej.

9.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

Delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarach wiejskich odbywa się poprzez zbadanie wskaźników dotyczących miejscowości lub sołectw pod kątem wykazywania stanu kryzysowego.

Szczegółowy proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przebiegał następująco:

1. Dla wszystkich sołectw przeprowadzono diagnozę (analizę wskaźnikową), mającą na celu identyfikację występowania stanu kryzysowego.
2. Do obszaru zdegradowanego zaliczono miejscowości spełniające jednocześnie następujące kryteria:
 - a) analiza wskaźnikowa pokazała największe nagromadzenie negatywnych zjawisk z zakresu:
 - ☐ **bezrobocia** (liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców, liczba długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców),
 - ☐ **ubóstwa** (liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców, liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców, liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców, liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców, liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 100 mieszkańców, liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców),
 - ☐ **przestępczości** (liczba interwencji domowych na 100 mieszkańców, odnotowane przestępstwa kryminalne na 100 mieszkańców, założone "Niebieskie Karty" na 100 mieszkańców),
 - ☐ **niskiego poziomu edukacji** (średnia wyniku sprawdzianu szóstoklasistów),

- ☐ **niskiego poziomu kapitału społecznego** (liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców),
 - ☐ **niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym** (frekwencja wyborcza podczas Wyborów Samorządowych w 2014 r.),
- b) występowanie przynajmniej jednego policzonego w analizie wskaźnikowej negatywnego zjawiska z zakresu:
- ☐ **gospodarczego** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw (liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców) lub
 - ☐ **środowiskowego** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska (obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi i stanu środowiska), lub
 - ☐ **przestrzenno-funkcjonalnego** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
 - ☐ **technicznego** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany może stanowić jedno sołectwo lub kilka.

9.3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Obszarem rewitalizacji może zostać obszar zdegradowany w całości lub jego część jeśli łącznie nie przekracza 20% powierzchni gminy i 30% ludności gminy, zgodnie z Wytycznymi MIR. Do powierzchni obszaru rewitalizacji należy zaliczyć rzeczywistą powierzchnię, na której planowana jest interwencja w ramach programu rewitalizacji (a nie powierzchnię geodezyjną miejscowości/sołectw). Jednocześnie do ludności obszaru rewitalizacji należy zaliczyć osoby mieszkające na terenie wskazanym jako obszar rewitalizacji.

Dodatkowo mając na uwadze, że delimitacja obszaru rewitalizacji podlega ograniczeniu ze względu na liczbę mieszkańców i wielkość, zdecydowano, że na obszarze rewitalizowanym powinna znajdować się infrastruktura (zdegradowane obiekty lub obszary lub tereny), których przebudowa i adaptacja, ukierunkowana na poprawę jakości korzystania

z przestrzeni, likwidację izolacji obszarów problemowych oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych przyczynią się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów. Takie określenie obszaru rewitalizacji pozwoli na odnowę zdegradowanych przestrzeni wiejskich przyczyniając się do wzmocnienia ich potencjałów rozwojowych w tym gospodarczych.

Rewitalizacja jest prowadzona na obszarach, gdzie mamy do czynienia ze zjawiskiem degradacji, czyli stanem kryzysowym. Oznacza to, że nie prowadzi się rewitalizacji na terenach, które nie mogą być zdefiniowane jako zdegradowane, znajdujące się w kryzysie. Degradacja ma obejmować przestrzeń, funkcję i substancję. To znaczy, że możemy mówić o obszarze zdegradowanym w sytuacji, gdy na danym obszarze stan kryzysowy występuje nie tylko w odniesieniu do sfery architektoniczno-urbanistycznej (substancja) danego obszaru, czy przestrzennej, ale także jest związany ze sferą gospodarczą i społeczną (funkcja) terenu. Warto w tym miejscu podkreślić, że rewitalizacja ma rozwiązywać problemy danego obszaru związane ze wszystkimi sferami, a nie jedną z nich. Dlatego też nie można mówić o rewitalizacji w miejscu, gdzie planowane są do wdrożenia jedynie przedsięwzięcia związane np. z remontem zniszczonych przestrzeni, czy budową infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, a pomijając działania bezpośrednio wpływające pozytywnie na rozwój ekonomiczny i społeczny danego obszaru. Ale także nie należy pomijać aspektu działań infrastrukturalnych. Działania infrastrukturalne powinny być narzędziem do osiągnięcia celów ekonomicznych i społecznych i być tym celom podporządkowane.

9.4. Charakterystyka obszarów zdegradowanych

Procesy rewitalizacji wsparte środkami europejskimi mogą być prowadzone zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich. Podkreślić jednak należy, że zarówno występowanie określonych zagadnień jako zagadnień problemowych jak i dostępność danych w tym zakresie jest silnie zróżnicowana przestrzennie. Czynniki, które powszechnie uważa się za istotny problem rozwoju w największych miastach, mogą nie występować w ogóle lub występować w znacznie mniejszym natężeniu w miastach małych i na obszarach wiejskich, gdzie de facto ze względu na skalę, nie stanowią problemu i nie wymagają interwencji. Ze względu na specyfikę obszarów wiejskich oraz dostępność danych niezbędne było dostosowanie sposobu prowadzenia rewitalizacji wg typów jednostek osadniczych (tereny wiejskie). Dostosowanie dotyczyło zarówno sposobu wyznaczenia obszarów zdegradowanych jak i obszarów rewitalizacji. Na obszarach wiejskich nierzadko występują tylko wybrane kategorie problemów, określone przy definicji stanu kryzysowego, które mają charakter problemu rozwoju. Ze względu na sposób pozyskiwania i publikowania danych statystycznych, możliwość monitorowania niektórych zagadnień jest bardzo ograniczona. Należy uwzględnić fakt, że niektóre spośród aspektów określonych przy definicji stanu kryzysowego jako przyczyny uzasadniające prowadzenie rewitalizacji na obszarach wiejskich – nie muszą być

zjawiskami patologicznymi, wymagającymi interwencji w kierunku naprawy stanu. Cechą charakterystyczną obszarów wiejskich, ściśle powiązaną z hierarchicznością ośrodków (za którą idzie zależność niektórych obszarów niewyposażonych od sąsiednich ośrodków wyposażonych), jest niedorozwój pewnych aspektów życia społeczno-gospodarczego. Naturalne jest, że obsługa w tym zakresie odbywa się w sąsiednich ośrodkach wyższego rzędu (stąd na przykład nie zawsze na obszarach wiejskich za sytuację niewłaściwą uważa się brak określonych rodzajów usług – nie są one przejawem sytuacji kryzysowej). Ponadto należało także uwzględnić fakt, że na obszarach wiejskich zwłaszcza w skali części gmin, pojedynczych miejscowości lub części miejscowości – w praktyce nie jest możliwe monitorowanie w sposób statystyczny (za pomocą obiektywnych, porównywalnych w czasie i przestrzeni wskaźników) wszystkich aspektów określonych przy definicji stanu kryzysowego gdzie jako przyczyny uzasadniające prowadzenie rewitalizacji wskazuje się: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Dostosowując metodologię badań do obszaru wiejskiego jakim jest teren Gminy ... zdecydowano się na przeprowadzenie analizy wskaźnikowej badającej nagromadzenie negatywnych zjawisk, w każdym sołectwie. Analiza poddaje badaniu występowanie negatywnych zjawisk, w każdym koniecznym do wybrania obszaru zdegradowanego zakresie. Problem obrazowany jest wskaźnikiem, najczęściej jest to wskaźnik ukazujący zjawisko w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wartość wskaźnika określana jest jako niekorzystna kiedy wskaźniki te przyjmują w miejscowości wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy.

9.4.1. Sfera społeczna – ubóstwo

Tabela 45. Sfera społeczna ubóstwo (wskaźniki na 100 mieszkańców).

Lp	Sołectwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej / 100 mieszkańców	z powodu ubóstwa/ 100 mieszkańców	z powodu bezrobocia/ 100 mieszkańców	z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności/ 100 mieszkańców	z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych / 100 mieszkańców	z powodu alkoholizmu / 100 mieszkańców	z tytułu bezdomności/100 mieszkańców	z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby/100 mieszkańców	z tytułu wielodzietnych rodzin/100 mieszkańców	z tytułu przemocy w rodzinie/ 100 mieszkańców	Sfera społeczna - ubóstwo
1.	Grodystawice	6,55	5,17	1,72	0,69	4,48	2,41	0,00	1,38	3,45	0,00	2
2.	Grodystawice Kol.	6,32	1,72	1,15	0,57	9,77	0,00	0,00	1,15	6,90	0,00	2
3.	Józefówka	5,36	3,57	4,08	0,51	1,79	0,26	0,00	2,30	1,28	0,00	0
4.	Pawłówka	9,54	5,54	6,77	0,31	8,00	0,00	0,00	1,85	5,23	0,00	5
5.	Kozia Wola	13,79	8,05	4,60	2,30	6,90	1,15	0,00	8,05	4,60	0,00	8
6.	Michałów	7,21	6,27	6,27	1,25	1,25	0,00	0,00	3,76	0,00	0,00	4
7.	Michałów Kolonia	7,00	5,06	4,67	0,39	4,28	0,00	0,00	1,17	2,72	0,00	1
8.	Rachanie	7,09	5,56	4,25	0,98	3,16	0,11	0,00	3,71	1,53	0,33	4
9.	Siemnice	11,98	6,96	3,06	1,39	9,47	0,00	0,00	5,29	6,96	0,00	6
10.	Siemierz	10,29	4,41	4,41	1,10	0,74	3,68	0,00	5,15	0,37	0,00	4
11.	Woźuczyn Cukrownia	7,19	4,89	4,75	1,29	3,31	0,29	0,14	2,45	1,44	0,14	4
12.	Woźuczyn	11,76	8,33	6,50	1,59	7,23	1,23	0,00	7,97	3,43	0,49	9
13.	Werechanie	7,85	7,17	3,81	1,79	4,04	0,22	0,00	2,02	3,81	0,00	3
14.	Żwiartówek	5,97	3,48	2,49	1,49	1,99	0,50	0,00	3,98	1,00	0,00	2
ŚREDNIA		8,42	5,44	4,18	1,12	4,74	0,70	0,01	3,59	3,05	0,07	3,857143

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

9.4.2. Sfera społeczna - bezrobocie

Tabela 46. Sfera społeczna bezrobocie (wskaźniki na 100 mieszkańców).

Lp.	Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych/ 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych/ 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem/100 mieszkańców	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze bezrobocia
1.	Grodystawice	4,14	2,41	1,03	0
2.	Grodystawice Kol.	3,45	2,87	1,15	1
3.	Józefówka	4,08	1,79	1,28	0
4.	Pawłówka	4,62	3,08	2,15	3
5.	Kozia Wola	5,75	2,30	4,60	2
6.	Michałów	3,76	2,19	0,94	0
7.	Michałów Kolonia	6,23	4,28	1,95	3
8.	Rachanie	5,56	3,16	1,64	3
9.	Siemnice	3,62	1,67	0,84	0
10.	Siemierz	4,04	2,21	1,10	0
11.	Wożuczyn Cukrownia	5,90	3,88	1,29	2
12.	Wożuczyn	5,27	2,82	2,08	3
13.	Werechanie	4,71	2,91	2,02	3
14.	Żwiartówek	2,99	1,99	0,50	0
ŚREDNIA		4,58	2,68	1,61	1,428571

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

9.4.3. Sfera społeczna – przestępczość

Tabela 47. Sfera społeczna przestępczość (wskaźniki na 100 mieszkańców).

Lp.	Sołectwo	Liczba przestępst/100 mieszkańców	Interwencje domowe/100 mieszkańców	Przestępstwa kryminalne/100 mieszkańców	Liczba założonych niebieskich kart/100 mieszkańców	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze przestępczości
1.	Grodysławice	0,69	1,38	0,00	0,00	2
2.	Grodysławice Kol.	0,00	0,00	0,00	0,00	0
3.	Józefówka	0,00	0,77	0,00	0,00	0
4.	Pawłówka	0,00	1,23	0,00	0,00	1
5.	Kozia Wola	1,15	0,00	0,00	0,00	1
6.	Michalów	0,31	1,57	0,00	0,94	2
7.	Michalów Kolonia	0,39	1,95	0,39	0,39	3
8.	Rachanie	0,33	0,33	0,00	0,22	1
9.	Siemnice	1,95	1,67	0,28	0,56	4
10.	Siemierz	1,10	1,84	0,00	0,00	2
11.	Woźuczyn Cukrownia	0,29	0,58	0,14	0,00	1
12.	Woźuczyn	0,25	1,47	0,00	0,25	2
13.	Werechanie	0,45	0,67	0,00	0,22	1
14.	Żwiartówek	0,50	0,00	0,00	0,00	0
Razem:		0,53	0,96	0,06	0,18	1,428571

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

9.4.4. Sfera społeczna - poziom edukacji

Tabela 48. Sfera społeczna poziom edukacji.

Lp.	Sołectwo	Wyniki 2016	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze edukacji
1.	Grodysławice	37	1
2.	Grodysławice Kol.	37	1
3.	Józefówka	39	0
4.	Pawłówka	39	0
5.	Kozia Wola	38	1
6.	Michalów	40	0
7.	Michalów Kolonia	40	0
8.	Rachanie	39	0
9.	Siemnice	40	0
10.	Siemierz	38	1
11.	Wożuczyn Cukrownia	40	0
12.	Wożuczyn	38	1
13.	Werechanie	39	0
14.	Żwiartówek	38	1
Razem:		38,71429	0,428571

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

9.4.5. Sfera społeczna - poziom uczestnictwa w życiu publicznym

Tabela 49. Sfera społeczna poziom uczestnictwa w życiu publicznym.

Lp.	Sołectwo	Frekwencja wyborcza (Wybory Samorządowe 2010)	Frekwencja wyborcza (Wybory Samorządowe 2014)	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze uczestnictwa w życiu publicznym
1.	Grodysławice	54,22	58,01	1
2.	Grodysławice Kol.	52,2	60	1
3.	Józefówka	65,89	66,06	0
4.	Pawłówka	55,22	54,74	2
5.	Kozia Wola	59,1	53,76	1
6.	Michalów	54,1	52,22	2
7.	Michalów Kolonia	45	44,01	2
8.	Rachanie	52,09	50,92	2
9.	Siemnice	56,38	57,7	1
10.	Siemierz	68,87	70,04	0
11.	Wożuczyn Cukrownia	50,2	49,29	2
12.	Wożuczyn	57,98	58,54	0
13.	Werechanie	62,17	62,07	0
14.	Żwiartówek	63,78	65,21	0
Razem:		56,94	57,33	1,00

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

9.4.6. Sfera społeczna - poziom kapitału społecznego

Tabela 50. Sfera społeczna poziom kapitału społecznego (wskaźniki na 100 mieszkańców).

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności	Liczba NGO/100 mieszkańców	Problemy w obszarze kapitału społecznego
1.	Grodysławice	290	0,00	1
2.	Grodysławice Kol.	174	0,00	1
3.	Józefówka	392	0,00	1
4.	Pawłówka	325	0,00	1
5.	Kozia Wola	87	0,00	1
6.	Michalów	319	0,00	1
7.	Michalów Kolonia	257	0,00	1
8.	Rachanie	917	0,11	0
9.	Siemnice	359	0,00	1
10.	Siemierz	272	0,37	0
11.	Wożuczyn Cukrownia	695	0,00	1
12.	Wożuczyn	816	0,12	0
13.	Werechanie	446	0,00	1
14.	Żwiartówek	201	0,00	1
Razem:		5 550	0,04	0,79

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

9.4.6. Sfera społeczna - podsumowanie

Podstawą do wyznaczenia obszarów zdegradowanych są problemy społeczne. Na podstawie analizy wskaźnikowej (wskaźnik na 100 mieszkańców) jako obszary o szczególnym natężeniu problemów społecznych wymienia się:

Woźuczyn – liczba wskaźników powyżej średniej w sferze społecznej: 15

Kozia Wola – liczba wskaźników powyżej średniej w sferze społecznej: 14

Pawłówka – liczba wskaźników powyżej średniej w sferze społecznej: 12

Siemnice- – liczba wskaźników powyżej średniej w sferze społecznej: 12

Woźuczyn Cukrownia - liczba wskaźników powyżej średniej w sferze społecznej: 10

Michałów Kolonia- liczba wskaźników powyżej średniej w sferze społecznej: 10

Rachanie - liczba wskaźników powyżej średniej w sferze społecznej: 10

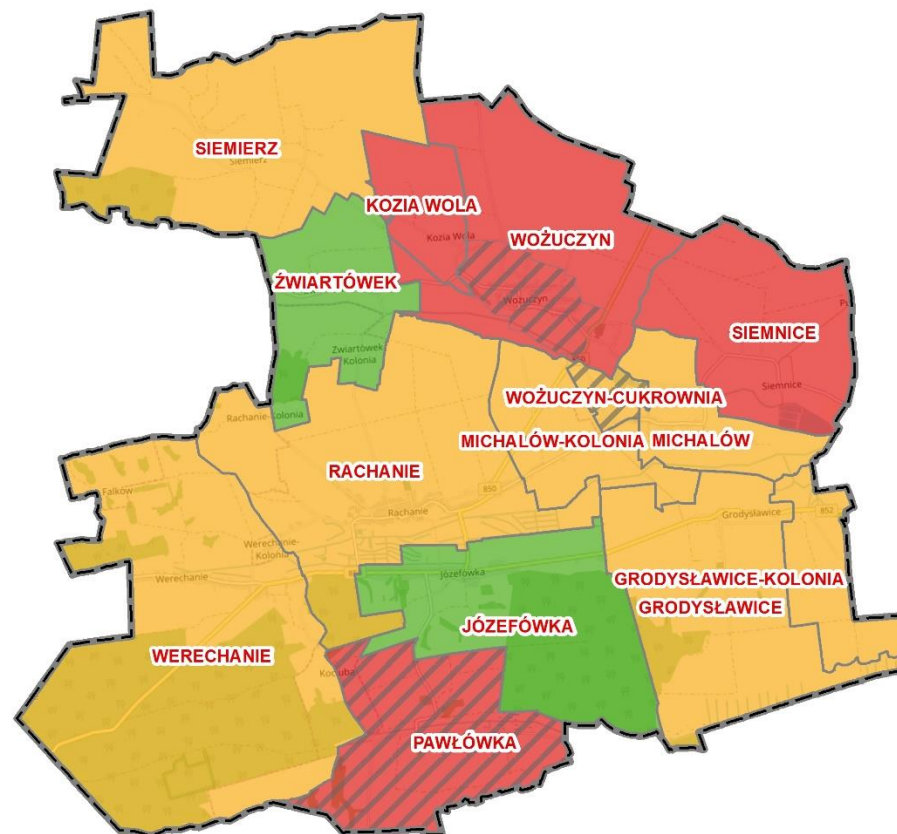
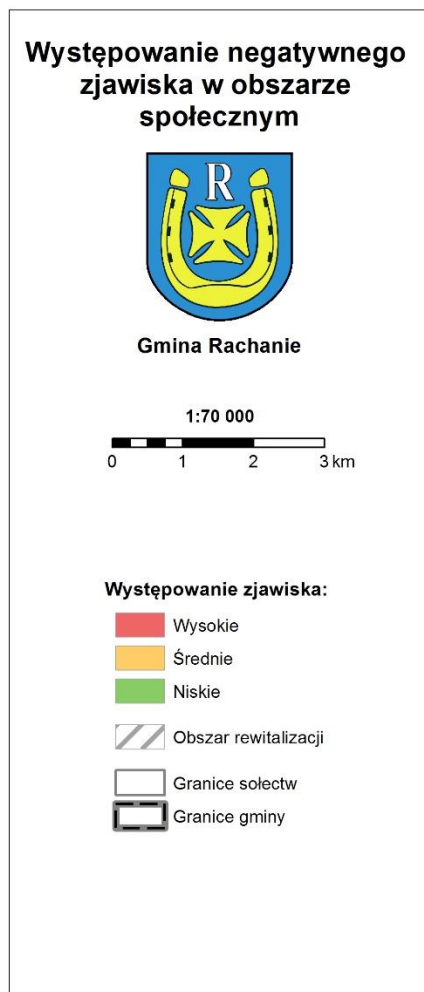
Zbiorcze przedstawienie problemów społecznych zawiera poniższa tabela. Kolumna obszar natężenia problemów społecznych przedstawia kolorystycznie nasilenie problemów – od białego (brak problemów) do czerwonego (największe nasilenie problemów).

Tabela 51. Sfera społeczna podsumowanie (liczba przekroczeń średniej dla gminy na poziomie miejscowości).

Lp.	Sołectwo	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze pomocy społecznej	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze bezrobocia	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze przestępczości	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze edukacji	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze uczestnictwa w życiu publicznym	Problemy w obszarze kapitału społecznego	Obszar zdegradowany
1.	Grodysławice	2	0	2	1	1	1	7
2.	Grodysławice Kol.	2	1	0	1	1	1	6
3.	Józefówka	0	0	0	0	0	1	1
4.	Pawłówka	5	3	1	0	2	1	12
5.	Kozia Wola	8	2	1	1	1	1	14
6.	Michalów	4	0	2	0	2	1	9
7.	Michalów Kolonia	1	3	3	0	2	1	10
8.	Rachanie	4	3	1	0	2	0	10
9.	Siemnice	6	0	4	0	1	1	12
10.	Siemierz	4	0	2	1	0	0	7
11.	Wożuczyn Cukrownia	4	2	1	0	2	1	10
12.	Wożuczyn	9	3	2	1	0	0	15
13.	Werechanie	3	3	1	0	0	1	8
14.	Żwiartówek	2	0	0	1	0	1	4
Razem:		3,86	1,43	1,43	0,43	1,00	0,79	8,93

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

Mapa 3. Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze społecznym.

Źródło: Opracowanie własne.

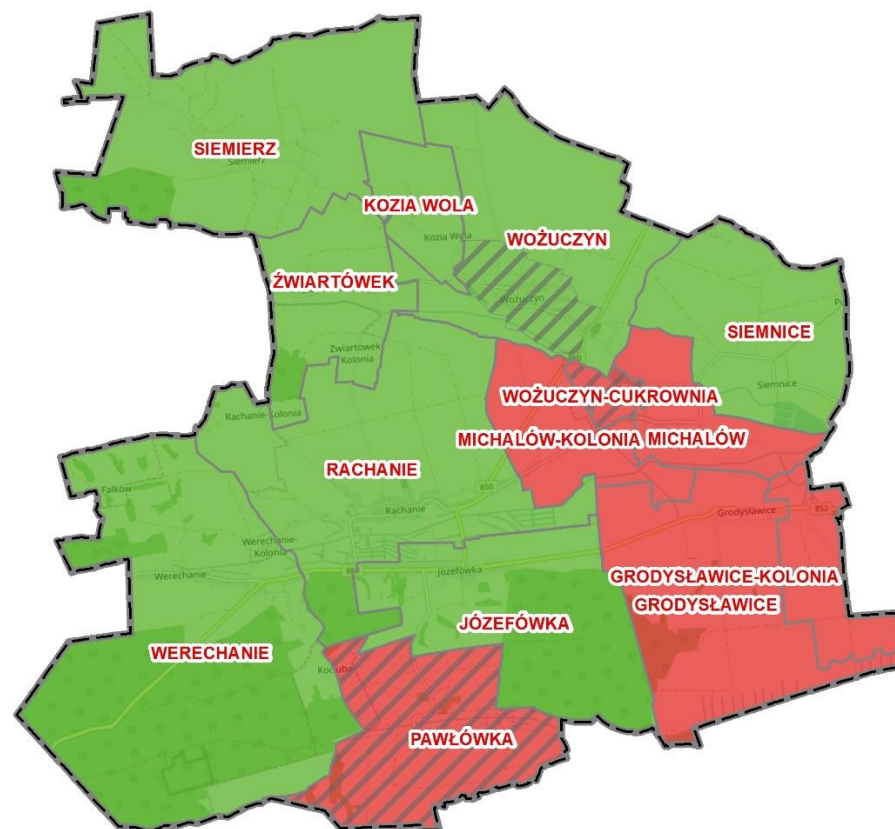
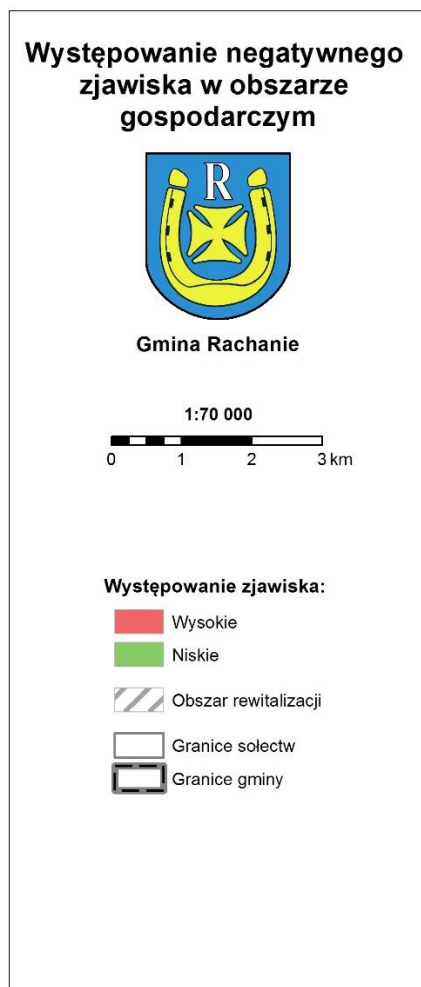
9.4.7. Sfera gospodarcza - liczba podmiotów gospodarczych

Tabela 52. Sfera gospodarcza – liczba podmiotów gospodarczych (wskaźniki na 100 mieszkańców).

Lp.	Sołectwo	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze gospodarczym
1.	Grodysławice	1,03	1
2.	Grodysławice Kol.	0,57	1
3.	Józefówka	1,28	0
4.	Pawłówka	0,92	1
5.	Kozia Wola	1,15	0
6.	Michałów	0,94	1
7.	Michałów Kolonia	0,78	1
8.	Rachanie	1,64	0
9.	Siemnice	1,11	0
10.	Siemierz	1,10	0
11.	Wożuczyn Cukrownia	1,01	1
12.	Wożuczyn	1,23	0
13.	Werechanie	1,12	0
14.	Żwiartówek	1,49	0
SUMA/Średnia		1,10	0,428571

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

Mapa 4. Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze gospodarczym.

Źródło: Opracowanie własne

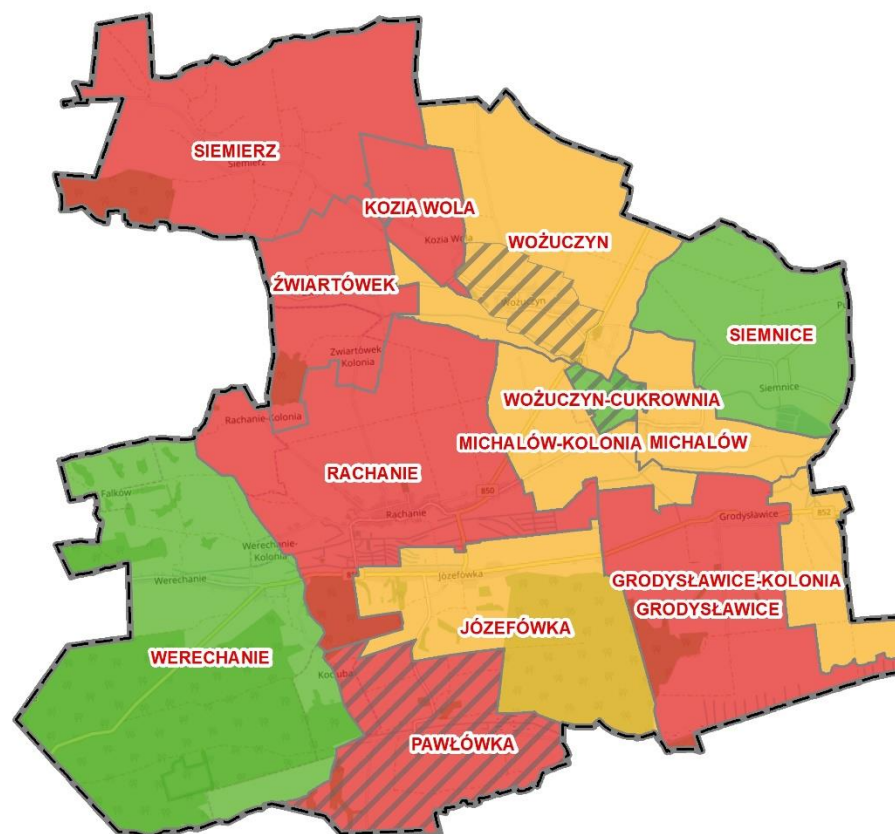
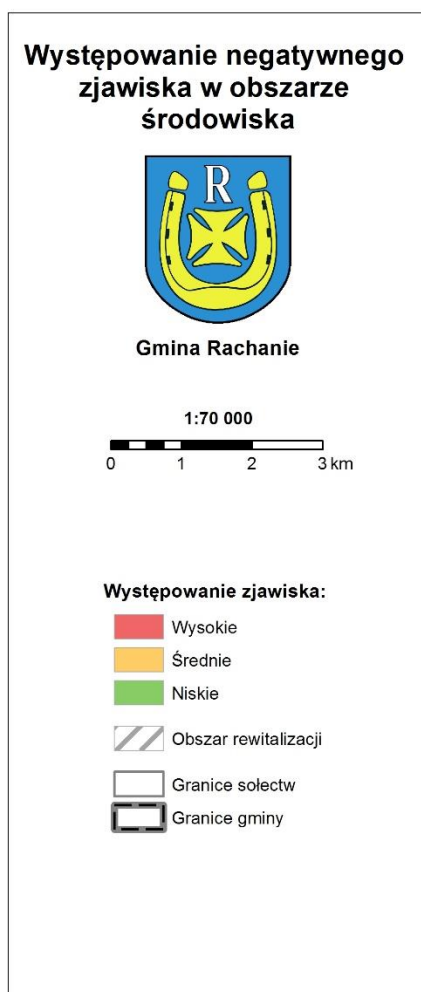
9.4.8. Sfera środowiskowa - przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska

Tabela 53. Sfera środowiskowa - przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska (wskaźniki na 100 mieszkańców).

Lp.	Sołectwo	Ilość wyrobów zawierających azbest (w kg)/100 mieszkańców	Liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła/100 mieszkańców	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze środowiska
1.	Grodysławice	50,34	28,62	2
2.	Grodysławice Kol.	51,72	24,14	1
3.	Józefówka	33,16	27,30	1
4.	Pawłówka	46,15	27,38	2
5.	Kozia Wola	68,97	32,18	2
6.	Michalów	20,38	29,47	1
7.	Michalów Kolonia	52,53	26,07	1
8.	Rachanie	38,17	27,26	2
9.	Siemnice	25,07	22,01	0
10.	Siemierz	66,18	34,93	2
11.	Wożuczyn Cukrownia	0,00	5,47	0
12.	Wożuczyn	18,38	28,80	1
13.	Werechanie	17,94	22,87	0
14.	Żwiartówek	39,30	32,34	2
Razem:		37,74	26,34	1,214286

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

Mapa 5. Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze środowiska

Źródło: Opracowanie własne

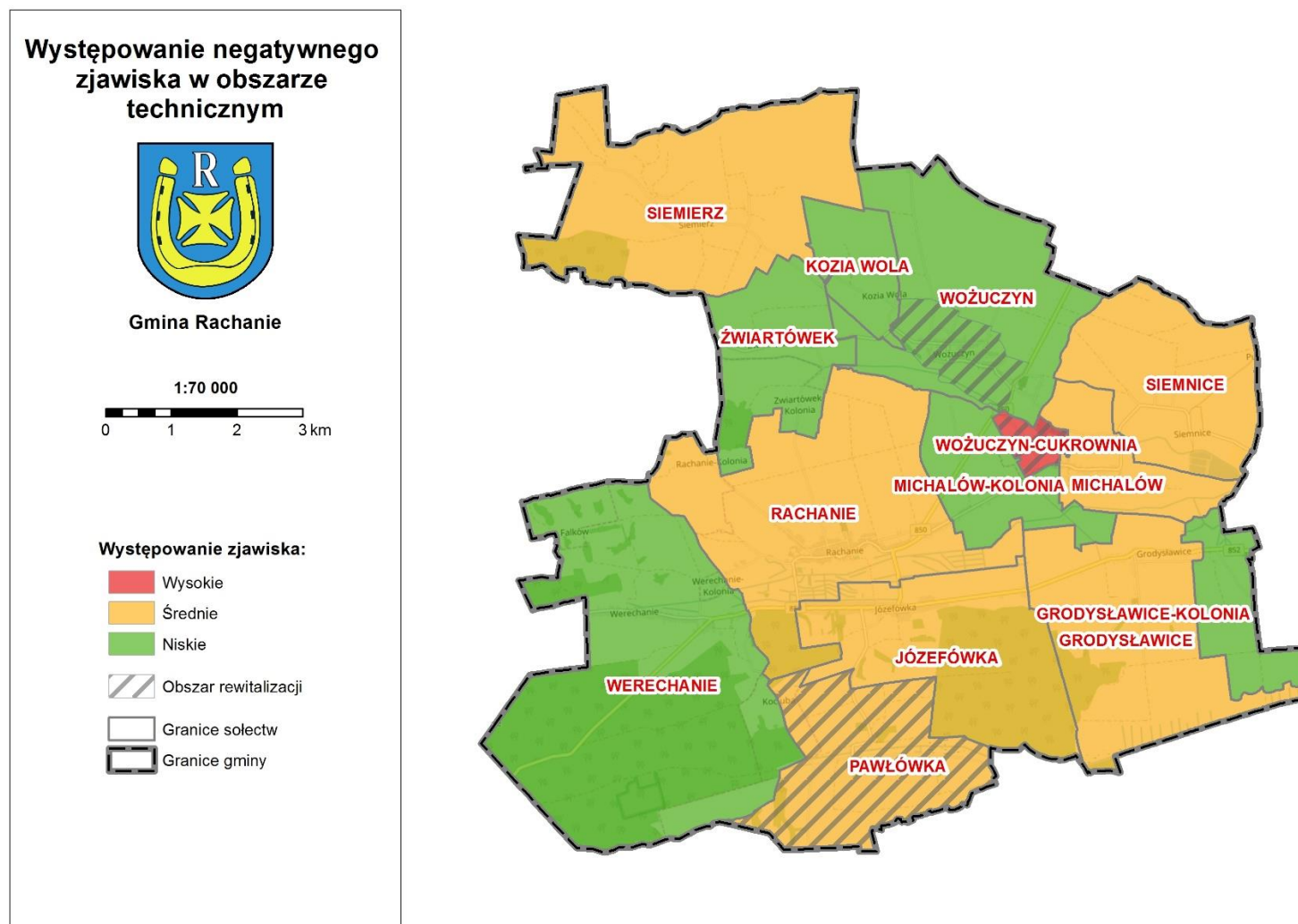
9.4.9. Sfera techniczna

Tabela 54. Sfera techniczna (wskaźniki na 100 mieszkańców).

Lp.	Sołectwo	Budynki użyteczności publicznej - gdzie brak rozwiązań termomodernizacyjnych/100 mieszkańców	Zdegradowane obiekty budowlane w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym/100 mieszkańców	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze infrastrukturalnym
1.	Grodysławice	0,69	0,00	1
2.	Grodysławice Kol.	0,00	0,00	0
3.	Józefówka	0,26	0,00	1
4.	Pawłówka	0,31	0,00	1
5.	Kozia Wola	0,00	0,00	0
6.	Michalów	0,63	0,00	1
7.	Michalów Kolonia	0,00	0,00	0
8.	Rachanie	0,33	0,00	1
9.	Siemnice	0,28	0,00	1
10.	Siemierz	0,37	0,00	1
11.	Woźuczyn Cukrownia	0,29	0,58	2
12.	Woźuczyn	0,00	0,00	0
13.	Werechanie	0,22	0,00	0
14.	Żwiartówek	0,00	0,00	0
Średnia		0,24	0,04	0,642857

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

Mapa 6. Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze technicznym.

Źródło: Opracowanie własne

9.4.10. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

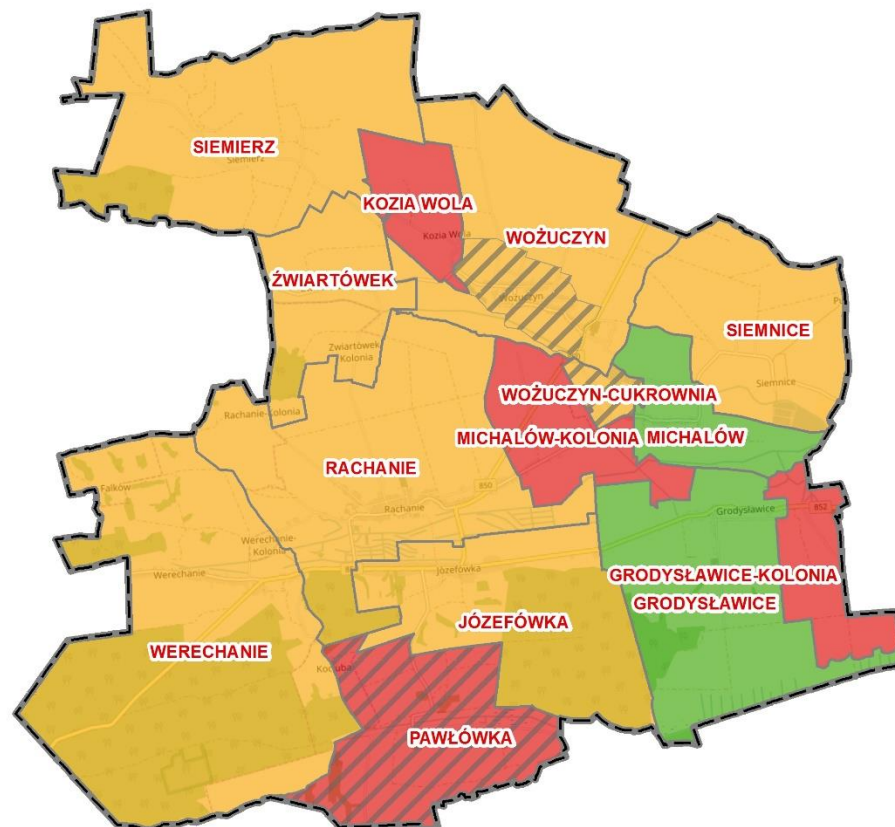
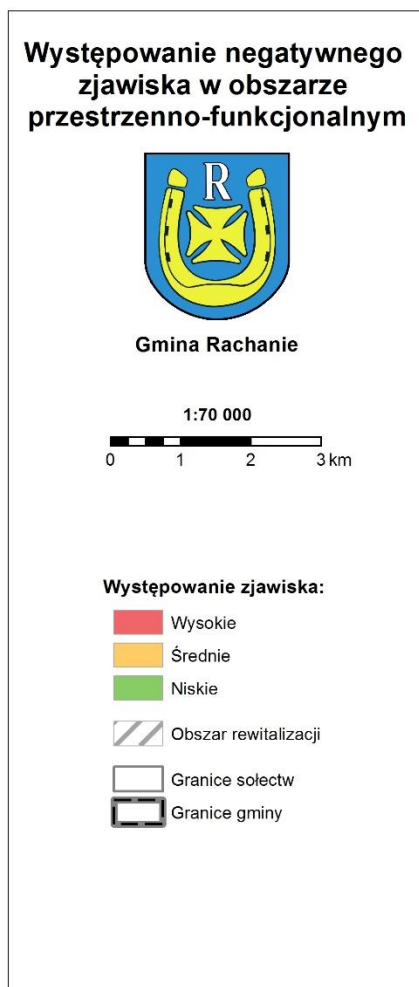
Tabela 55. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Lp.	Sołectwo	Obecność wodociągu (TAK/NIE)	Obecność kanalizacji (TAK/NIE)	Ocena skomunikowania z resztą gminy (jakość nawierzchni dróg/kolei: zła, zadowalająca, dobra)	Ocena skomunikowania z resztą gminy bezpieczeństwo (np. chodnik),	Komunikacja publiczna: jest/nie ma (połączenia wystarczające lub nie wystarczające)	Obecność zdegradowanych terenów poprzemysłowych	Infrastruktura kultury (biblioteka, świetlica, muzeum, izba regionalna, inne)/ 100 mieszkańców	Infrastruktura sportu i rekreacji/100 mieszkańców	Infrastruktura szkolnictwa/100 mieszkańców	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze przestrzenno- funkcjonalnym
1.	Grodysławice	tak	nie	Dobra	wydzielony ciąg pieszzy	Jest - wystarczająca.	0	0,34	0,69	0,34	1
2.	Grodysławice Kol.	tak	nie	Zadawalająca	brak	Jest - wystarczająca	0	0,00	0,00	0,00	5
3.	Józefówka	tak	nie	Dobra	wydzielony ciąg pieszzy	Jest – wystarczająca	0	0,26	0,26	0,00	2
4.	Pawłówka	tak	nie	Zadawalająca	brak	Brak – nie wystarczająca	0	0,31	0,00	0,00	5
5.	Kozia Wola	tak	nie	Zadawalająca	brak	Jest - wystarczająca	0	0,00	0,00	0,00	5
6.	Michalów	tak	nie	Dobra	wydzielony ciąg pieszzy	Jest - wystarczająca	0	0,31	0,63	0,31	1
7.	Michalów Kolonja	tak	nie	Zadawalająca	brak	Jest - wystarczająca	0	0,00	0,00	0,00	5
8.	Rachanie	tak	nie	Dobra	wydzielone ciąg pieszzy	Jest – wystarczająca.	0	0,22	0,22	0,11	2
9.	Siemnice	tak	nie	Dobra	wydzielony ciąg pieszzy	Jest - wystarczająca	0	0,28	0,00	0,00	3
10.	Siemierz	tak	nie	Zadawalająca	brak	Jest - wystarczająca	0	0,37	0,00	0,00	4

Lp.	Sołectwo	Obecność wodociągu (TAK/NIE)	Obecność kanalizacji (TAK/NIE)	Ocena skomunikowania z resztą gminy (jakość nawierzchni dróg/kolei: zła, zadowalająca, dobra)	Ocena skomunikowania z resztą gminy bezpieczeństwo (np. chodnik),	Komunikacja publiczna: jest/nie ma (połączenia wystarczające lub nie wystarczające)	Obecność zdegradowanych terenów poprzemysłowych	Infrastruktura kultury (biblioteka, świetlica, muzeum, izba regionalna, inne)/ 100 mieszkańców	Infrastruktura sportu i rekreacji/100 mieszkańców	Infrastruktura szkolnictwa/100 mieszkańców	Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze przestrzenno- funkcjonalnym
11.	Woźuczyn Cukrownia	tak	tak	Zadawalająca	brak	Jest - wystarczająca	1	0,14	0,29	0,00	4
12.	Woźuczyn	tak	nie	Dobra	wydzielony ciąg pieszcy	Jest - wystarczająca	0	0,37	0,12	0,12	2
13.	Werechanie	tak	nie	Dobra	wydzielony ciąg pieszcy	Jest - wystarczająca	0	0,22	0,22	0,00	3
14.	Żwiartówek	tak	nie	Dobra	wydzielony ciąg pieszcy	Jest - wystarczająca	0	0,50	0,50	0,00	2
	Razem							0,24	0,21	0,06	3,142857

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

Mapa 7. Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze przestrzenno-funkcyjnym.

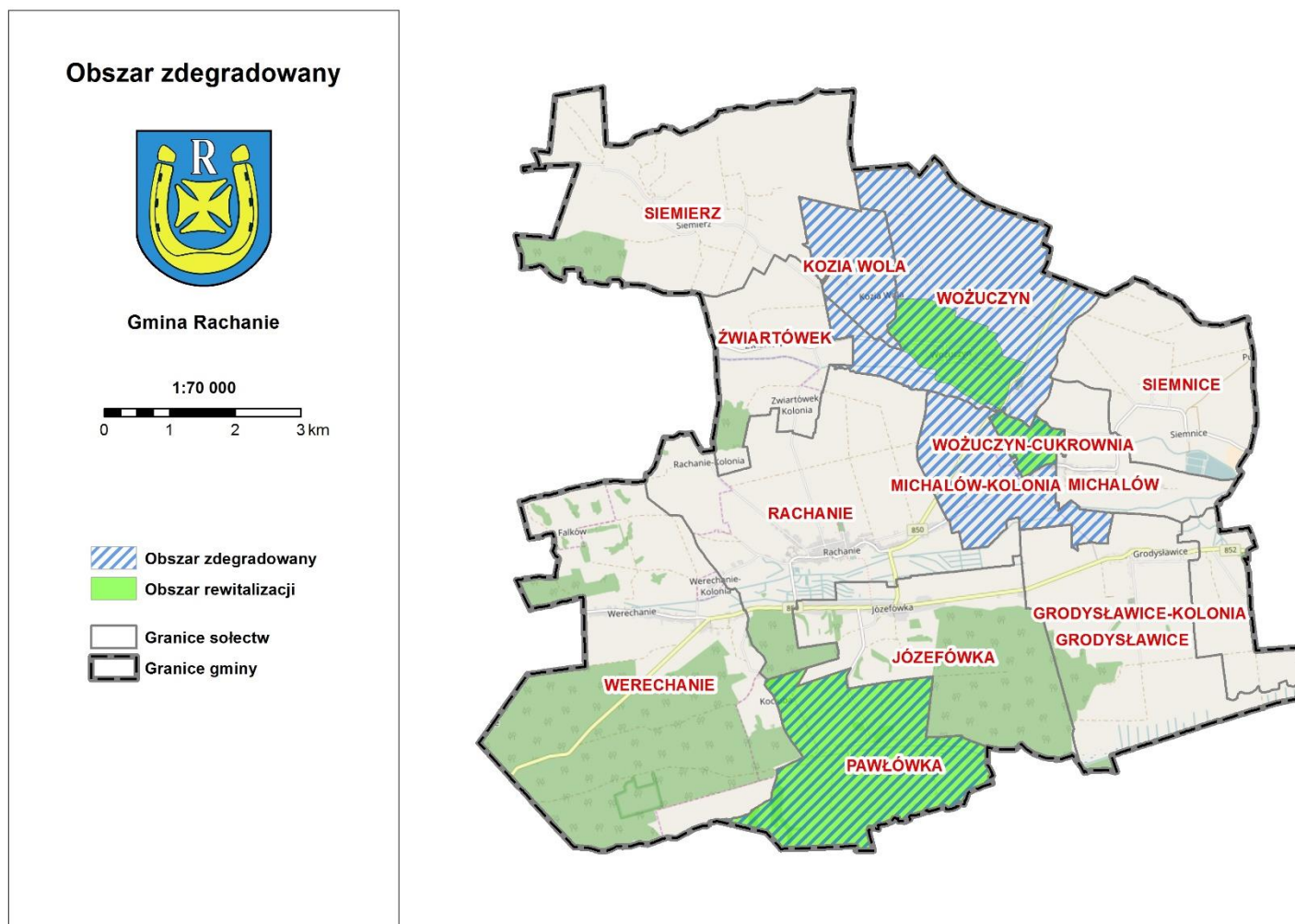
Źródło: Opracowanie własne

10. Zestawienie danych

Tabela 56. Miejscowości spełniające warunki obszaru zdegradowanego i do rewitalizacji

Lp.	Sołectwo	Występowanie negatywne go zjawiska w obszarze pomocy społecznej	Występowanie negatywne go zjawiska w obszarze bezrobocia	Występowanie negatywne go zjawiska w obszarze przestępczości	Występowanie negatywne go zjawiska w obszarze edukacji	Występowanie negatywne go zjawiska w obszarze uczestnictwa w życiu publicznym	Problemy w obszarze kapitału społecznego	Występowanie negatywne go zjawiska w obszarze społecznym	Występowanie negatywne go zjawiska w obszarze gospodarczym	Występowanie negatywne go zjawiska w obszarze środowiska	Występowanie negatywne go zjawiska w obszarze technicznym	Występowanie negatywne go zjawiska w obszarze przestrzennofunkcyjnym	Obszar zdegradowany
1.	Grodysławice	2	0	2	1	1	1	7	1	2	1	1	12
2.	Grodysławice Kol.	2	1	0	1	1	1	6	1	1	0	5	13
3.	Józefówka	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	2	5
4.	Pawłówka	5	3	1	0	2	1	12	1	2	1	5	21
5.	Kozia Wola	8	2	1	1	1	1	14	0	2	0	5	21
6.	Michalów	4	0	2	0	2	1	9	1	1	1	1	13
7.	Michalów Kolonia	1	3	3	0	2	1	10	1	1	0	5	17
8.	Rachanie	4	3	1	0	2	0	10	0	2	1	2	15
9.	Siemnice	6	0	4	0	1	1	12	0	0	1	3	16
10.	Siemierz	4	0	2	1	0	0	7	0	2	1	4	14
11.	Woźuczyn Cukrownia	4	2	1	0	2	1	10	1	0	2	4	17
12.	Woźuczyn	9	3	2	1	0	0	15	0	1	0	2	18
13.	Werechanie	3	3	1	0	0	1	8	0	0	0	3	11
14.	Żwiartówek	2	0	0	1	0	1	4	0	2	0	2	8
Razem:		3,86	1,43	1,43	0,43	1,00	0,79	8,93	0,43	1,21	0,64	3,14	14,36

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

10.1. Podsumowanie

Diagnoza wskazuje na **5 miejscowości**, które spełniają warunki do uznania ich za obszary zdegradowane. Wskazane zostały w powyższych tabelach wg przeliczenia najintensywniejszego występowania negatywnych zjawisk, w każdym z sześciu podstawowych obszarów społecznych, czyli ubóstwa, bezrobocia, przestępczości, edukacji, aktywności społecznej i kapitału społecznego oraz w obszarze środowiskowym i gospodarczym.

Obszar zdegradowany obejmuje następujące miejscowości:

- 1. Pawłówka**
- 2. Kozia Wola**
- 3. Woźuczyn**
- 4. Woźuczyn Cukrownia**
- 5. Michalów-Kolonia**

Na obszarze zdegradowanym zaproponowano obszary do rewitalizacji. Ze względu na ograniczenia związane z liczbą ludności i wielkością obszaru do rewitalizacji nie ma możliwości uznania całego obszaru zdegradowanego za obszar rewitalizacji. Aby prawidłowo określić obszar rewitalizacji uznano za konieczne ustalenie dodatkowych kryteriów. Po pierwsze uznano, że do obszaru rewitalizacji muszą wejść obszary zamieszkane. Według ustawy o rewitalizacji na obszarze rewitalizacji powinno istnieć nagromadzenie negatywnych zjawisk przynajmniej w takim zakresie jak na obszarze zdegradowanym.

Po drugie przyjęto, że aby część obszaru zdegradowanego uznać za obszar rewitalizacji powinna znajdować się na nim infrastruktura (zdegradowane obiekty lub obszary), których przebudowa i adaptacja, ukierunkowana na poprawę jakości korzystania z przestrzeni, likwidację izolacji obszarów problemowych oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych przyczynią się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów.

Ostatnim kryterium było takie określenie obszaru rewitalizacji, aby w jego granicach znajdowały się obiekty, które same w sobie nie muszą być zdegradowane, ale w oparciu o ich infrastrukturę można prowadzić szereg działań i projektów służących celowi rewitalizacji społecznej, gospodarczej, np. świetlica, szkoła, ośrodek kultury itp.

Dwa ostatnie kryteria spełniają następujące miejscowości objęte **obszarem rewitalizacji**:

Woźuczyn, Woźuczyn Cukrownia i Pawłówka

Obiekty użyteczności publicznej na terenie miejscowości do rewitalizacji:

- ✓ Wożuczyn: Szkoła Podstawowa, Kościół Rzymsko - Katolicki, świetlica wiejska, Izba pamięci, Filia Biblioteki Gminnej,
- ✓ Wożuczyn Cukrownia: Ośrodek Zdrowia, Dom Kultury, Gminny Stadion Sportowy,
- ✓ Pawłówka : świetlica wiejska, filialny kościół Rzymsko - Katolicki .

Łączna powierzchnia obszarów do rewitalizacji wynosi **9,11 km²**, co stanowi **9,65%** powierzchni gminy. Miejscowości na których znajdują się obszary zdegradowane zamieszkuje łącznie **1 630 osób (29,37%** populacji gminy).

Tabela 57. Dane zbiorcze w miejscowościach objętych rewitalizacją.

Miejscowość	Obszar rewitalizacji (w km ²)	% powierzchni gminy	Liczba osób zamieszkałych na terenie miejscowości	% ludności
Pawłówka	6,60	6,99%	325	5,86%
Wożuczyn Cukrownia	0,65	0,69%	695	12,52%
Wożuczyn	1,86	1,97%	610	10,99%
łącznie obszar do rewitalizacji	9,11	9,65%	1630	29,37%

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy

11. Cele rewitalizacji oraz środki ich realizacji

Kompleksowa rewitalizacja i koncentracja działań w otoczeniu gminy Rachanie (miejscowości: Wożuczyn, Wożuczyn- Cukrownia oraz Pawłówka) będą podstawą do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej, poprzez oddziaływanie na sfery, w których stwierdzono największe nagromadzenie problemów – czyli sfery społeczną, gospodarczą, środowiskową, techniczną i przestrzenno-funkcjonalną.

Wizja obszaru rewitalizacji obrazuje stan docelowy tego obszaru w 2022 roku tj. po przeprowadzeniu zaplanowanych działań rewitalizacyjnych, zmierzających do odbudowania oraz nadania mu nowych funkcji.

W 2022 roku obszar rewitalizacji w gminie Rachanie będzie obszarem:

- ✓ o wysokiej jakości życia mieszkańców oraz ograniczonym występowaniu ubóstwa i patologii społecznych,
- ✓ wykorzystującym potencjał kulturalny, rekreacyjny i turystyczny najważniejszych obiektów na terenie obszaru;
- ✓ bogatej ofercie spędzania czasu wolnego, która przyczyni się do minimalizowania występowania negatywnych zjawisk społecznych (zwłaszcza negatywnych wzorców zachowania wśród młodzieży)
- ✓ uporządkowanej i funkcjonalnie zagospodarowanej przestrzeni publicznej,

- ✓ dysponującym warunkami lokalowymi dla lokalnych jednostek użytku publicznego działających w zakresie kultury, edukacji i turystyki
- ✓ przyjaznym dla przedsiębiorców, zarówno już działających, jak i planujących założyć działalność gospodarczą.
- ✓ dobrym stanie środowiska naturalnego

Wybór centrum gminy na obszar do rewitalizacji i realizacja na tym terenie kompleksowych projektów rewitalizacyjnych przyczyni się do przeciwdziałania różnorodnym problemom w obszarze rewitalizacji, szczególnie dotyczącym sfery społecznej, wpłynie na znaczną poprawę jakości życia, co w dalszej kolejności przyczyni się do pozytywnych zmian w innych obszarach gminy. W 2022 roku gmina Rachanie będzie gminą intensywnego i zrównoważonego pod względem przestrzennym rozwoju społeczno-gospodarczego, tworzącą przyjazną i atrakcyjną przestrzeń do życia dla mieszkańców, turystów i potencjalnych inwestorów.

11.1 Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych w ramach LPR

Część postulatywna LPR ma na celu realizację wizji – jej urzeczywistnienie. Rewitalizacja w miejscowościach Woźuczyn, Woźuczyn Cukrownia i Pawłówka koncentruje się na rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów przede wszystkim w sferze społecznej oraz w dalszej kolejności gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Cele i działania wyznaczono stosując metody partycypacji społecznej co zostało szerzej opisane w punkcie 14.1 Konsultacje społeczne. Cele i działania programu opisano przewidując udział niezależnych od gminy podmiotów lokalnych i mieszkańców obszaru rewitalizacji w ich wdrażaniu. Ponadto w celach i działaniach uwzględniono postulaty wynikające z trybu partycypacji społecznej.

Na poniższym schemacie zaprezentowano układ celów oraz kierunków działań, którym przyświeca cel główny skupiający się na poprawie poziomu życia mieszkańców oraz poprawie atrakcyjności obszaru rewitalizacji. **Cele i działania odnoszą się do dziedzin, w których zdiagnozowano problemy.**

W niniejszym dokumencie obowiązuje hierarchiczny układ celów składający się z: celu głównego, celów operacyjnych oraz kierunków działań, które odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Mają one charakter ramowy i odnoszą się do specyfiki wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie gminy Rachanie.

Wyznaczone cele rewitalizacji spełniają kryteria SMART, czyli są:

S – skonkretyzowane – jasno stwierdzają, czego dotyczy Lokalny Program Rewitalizacji i w jaki sposób zamierza to osiągnąć,

M – mierzalne – możliwe do zmierzenia przy pomocy wskaźników (do każdego celu został przypisany odpowiedni wskaźnik),

A – osiągalne – technicznie wykonalne biorąc pod uwagę zakres LPR,

R – realistyczne – wyznaczone w oparciu o dostępne środki, czas i zakres interwencji,

T – terminowe – zostaną zrealizowane w okresie obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022.

Celem głównym LPR jest:

Cel główny Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie

Wzrost poziomu życia mieszkańców oraz poprawa atrakcyjności obszaru rewitalizacji poprzez nadanie mu nowych funkcji i odbudowanie istniejących oraz kompleksową odnowę społeczną, przestrzenną i gospodarczą z *zachowaniem dbałości o środowisko naturalne*

Cel operacyjny 1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;

Cel operacyjny 2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;

Cel operacyjny 3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji

Cel operacyjny 1.

Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;

- **1.1.** Uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni centrum gminy w celu poprawy funkcji reprezentacyjnych oraz przystosowania do pełnienia funkcji turystycznych
- **1.2.** Dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych
- **1.3.** Poprawa jakości przestrzeni publicznej w zakresie estetyki, bezpieczeństwa oraz wyposażenia
- **1.4.** Poprawa stanu środowiska naturalnego m.in. poprzez ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń

Cel operacyjny 2.

Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;

- **2.1.** Podniesienie poziomu integracji społecznej poprzez rozwijanie oferty aktywnych form spędzania czasu dla różnych grup mieszkańców
- **2.2.** Przeciwdziałanie bezrobociu i walka z ubóstwem poprzez podniesienie kompetencji osób bezrobotnych oraz aktywizację obywatelską
- **2.3.** Ożywienie przestrzeni publicznej poprzez wsparcie funkcji kulturalnych i rozrywkowych oraz rozwijanie form spędzania czasu wolnego.
- **2.4.** Rozwój oferty zajęć podnoszących kwalifikacje zawodowe grup marginalizowanych
- **2.5.** Pobudzanie aktywności osób starszych, niepełnosprawnych oraz wykluczonych

Cel operacyjny 3.

Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji.

- **3.1.** Wspieranie podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej
- **3.2.** Wzrost aktywności gospodarczej w oparciu o wykorzystanie unikalnych zasobów obszaru rewitalizacji
- **3.3.** Aktywizacja postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców

11.2. Projekty rewitalizacyjne

Projekty rewitalizacyjne zostały określone/zweryfikowane w trybie partycypacji społecznej podczas spotkań konsultacyjnych, co zostało szerzej opisane w podrozdziale 14.1 Konsultacje społeczne.

Wszystkie projekty rewitalizacyjne określone w LPR będą zlokalizowane **wyłącznie** na obszarze do rewitalizacji.

W poniższych tabelach w kolumnie Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/KOMPLEMENTARNOŚĆ, przedstawione zostało, które projekty warunkują, sprzyjają realizacji innych zamierzeń. Przedstawiono również, które projekty będą korzystały z rezultatów wcześniej realizowanych projektów. W związku z tym odstąpiono od ponownego dokonywania dokładnego opisu powiązania poszczególnych projektów w rozdziałach 11.3 Harmonogram realizacji projektów czy 11.4 Komplementarność projektów rewitalizacyjnych.

Projekty rewitalizacyjne – lista podstawowa.

Tabela 58. Głównie projekty rewitalizacyjne

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
Główne projekty rewitalizacyjne										
Cel operacyjny 1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji,										
1	Uporządkowanie i zagospodarowanie miejscowego parku w Woźuczynie Cukrowni oraz sąsiadującego z nim skweru z pomnikiem ku czci pamięci ofiar wojny.	- wymienia nawierzchni alejek oraz zabezpieczenie specjalnymi powłokami nawierzchni utwardzonych boisk (nawierzchnia poliuretanowa tartan). Wymiana oświetlenia alejek (oświetlenie zasilane z OZE). - instalacja całorocznej sceny w celu organizowania różnorodnych wydarzeń kulturalnych. - Montaż nowych ławek i stolików, przegląd ogrodzenia, montaż monitoringu. -Renowacja pomnika pamięci ku czci ofiar wojny światowej na dz. nr 229.	Modernizacja parku na działce nr 171 oraz skweru na działce 229 przyczyni się do poprawy funkcjonalności społeczno-kulturalnej obu działek. Park odzyska dawną wartość kulturalną i pozwoli na przebywanie w nim całym rodzinom. Dzieci będą mogły korzystać z placu zabaw, dorośli z funkcji sportowych lub rekreacyjno-rozrywkowych, seniorzy korzystać z funkcji kulturalnych (imprezy okolicznościowe). - Monitoring oraz całonocne oświetlenie przyczyni się do poprawy	Woźuczyn Cukrownia, Obręb Michałów Kolonia, Gmina Rachanie, nr działek 171 i 229.	Urząd Gminy przy wsparciu Lokalnych Stowarzyszeń KGW i innych.	1 000 000,00 zł brutto	Budżet Gminy Rachanie; RPO WL 2014-2020 (działanie 13.4)	2018-2020.	1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach.- 1	1. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu.- 2000 osób/rocznie 2. Liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych 50 wydarzeń/rok 3. Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
		- Budowa toalet dla użytkowników. W wyniku rewitalizacji parku oraz skweru powstaną następujące elementy: 1. Wymiana nawierzchni alejek w parku oraz na skwerze ok 1000m2 2. Pokrycie nawierzchnią poliuretanową (tartan) boisk asfaltowych) ok 1500m2 3. Wymiana oświetlenia (latarnia) na całodobowe z zasilaniem słonecznym, wiatrowym – 70 szt. 4. Budowa toalet 2 szt. 5. Budowa sceny całorocznej 1 szt 6. Montaż ławek i stolików – 40 szt. 7. Wymiana oraz usystematyzowanie zielenie – 300szt 8. Przegląd ogrodzenia – 400mb	bezpieczeństwa obiektu. -Wymiana nawierzchni alejek oraz nowe pokrycie boisk zwiększy bezpieczeństwo. Stworzy również alternatywę spędzania czasu wolnego zwłaszcza dla dzieci dotkniętych problemem ubóstwa. Tym samym projekt będzie sprzyjał włączeniu społecznemu. Dostępność nowych ławek i stolików dał możliwość wypoczynku (zwłaszcza dla osób starszych). Modernizacja obiektu przyczyni się do lepszej interakcji lokalnej społeczności, zmniejszenia przestępczości, zwiększenia dostępności do stref rekreacyjnych, ochrony środowiska oraz poprawy ogólnej estetyki przestrzennej							sportowej 1000 os/rok

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
		9. Montaż monitoringu 20 szt. 10. Montaż placu zabaw dla dzieci – 10 szt stałych elementów zabawek 11. Montaż instalacji siłowni na powietrzu – 10szt urządzeń napowietrznych 12. Montaż elementów na odpady – 50 szt. 13. Modernizacja pomnika ku czci ofiar wojny światowej (dz. nr 229)	terenu parku oraz skweru. Komplementarność- Przedmiotowy projekt jest komplementarny z innymi inwestycjami wpisanymi do LPR, zwłaszcza z projektem „Zmiana sposobu użytkowania zdegradowanych budynków „dawnej świetlicy i hotelu zakładowego” na centrum terapii i rehabilitacji osób niepełnosprawnych dla dzieci i seniorów w Woźuczynie-Cukrowni”. Z poddanego rewitalizacji parku będą mogły korzystać osoby przebywające w centrum terapii. Projekt stworzy możliwość do realizacji w przyszłości innych projektów. Poddany modernizacji park będzie służył do realizacji imprez okolicznościowych na terenie gminy co przyczyni się do							

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
			integracji jej mieszkańców. Projekt stworzy również możliwość do zakładania w otoczeniu parku drobnej działalności gospodarczej (kawiarnia, itp.). Tym samym projekt zakłada oddziaływanie w najważniejszych sferach: społecznej, gospodarczej.							
2	Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych w Woźuczynie	1. Odnowa przystanków autobusowych (malowanie, przygotowanie , tablic informacyjnych . 2. Ustawienie drogowskazów przy przystankach do miejsc godnych zwiedzania we wsi (kościół , cmentarz , ruiny zamkowe, Izba Regionalna) z podaniem odległości do tych obiektów. 3. Ustawienie tablic informacyjnych przy przystankach z mapą wsi	Od 2012 roku istniejąca Izba Regionalna w Woźuczynie jest odwiedzana przez coraz większą liczbę turystów. Obecnie miejscowość nie jest dostosowana do obsługi ruchu turystycznego. Przyczynia się do tego nie tylko zaniedbana przestrzeń publiczna, ale też brak informacji turystycznej i braku infrastruktury pozwalającej turystom na pozostawienie rowerów i zwiedzanie miejscowości.	Woźuczyn , 22 – 640 Rachanie	Urząd Gminy	Do uzupełnienia	Budżet Gminy Rachanie; RPO WL 2014-2020 (działanie 13.4)	2018-2019	1. Liczba odnowionych przystanków autobusowych – 4 szt.. 2. Liczba tablic informacyjnych umieszczonych na przystankach – 4 szt. 3. Liczba zamontowanych stojaków na rowery – 4 szt.	1. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu (przystanki, tablice informacyjne) .- 500 osób/rok 2. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
		i zaznaczonymi obiektami. 4. Ustawienie stojaków na rowery przy kościele , Izbie Regionalnej, sklepie i przy zespole pałacowo – parkowym. 5. Prace restauratorskie i konserwatorskie zabytkowego kościoła katolickiego.	Przedmiotowy projekt pozwoli nie tylko na poprawienie wizerunku miejscowości i obsługę ruchu turystycznego, ale przyczyni się do podniesienia jakości użytkowania infrastruktury publicznej, ale również poprawy bezpieczeństwa (odnowienie przystanków). Komplementarność Podniesienie walorów turystycznych może przyczynić się do powstawania drobnej działalności gospodarczej związanej z obsługą ruchu turystycznego, co przyczyni się do rozwoju gospodarczego gminy. W tym aspekcie projekt jest komplementarny do działania „Szkolenia i spotkania informacyjne zachęcające do aplikowania o środki z UE”, mającego na celu pobudzenie							społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu (stojaki na rowery) – 200 osób/rok

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
			przedsiębiorczości mieszkańców. Projekt jest również komplementarny do projektu: Roboty restauratorskie i konserwatorskie w zespole pałacowo – parkowym w Woźuczynie. Oba projekty mają ten sam cel – podniesienie atrakcyjności miejscowości, przyciągnięcie turystów, przyczynienie się do rozwoju gospodarczego gminy.							
3.	Roboty restauratorskie i konserwatorskie w zespole pałacowo – parkowym w Woźuczynie.	1. Działania będą polegały głównie na wykonaniu prac restauratorskich i konserwatorskich zdegradowanego budynku bramnego, relikwach oficyny i obeliskach bramnych wpisanych do rejestru zabytków. 2. Zabezpieczenie wejść do lochów. 3. Wytyczenie ścieżek.	Zespół pałacowo – parkowy w Woźuczynie stanowi niezwykle cenny obiekt historyczno – turystyczny. Obecnie teren jest zarośnięty chwastami, samosiewami drzew. Teren jest nie tylko nieatrakcyjny wizualnie, ale również negatywnie wpływa na kwestie związane z bezpieczeństwem	Woźuczyn, 22 – 640 Rachanie	Gmina Rachanie	Do uzupełnienia	Budżet Gminy Rachanie; RPO WL 2014-2020 (działanie 13.4)	2018-2019	1. Liczba wspartych obiektów dziedzictwa kulturalnego zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach -1 2. Długość wytyczonych ścieżek – 1 km	1. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu – 300 osób/rok 2. Wzrost liczby osób zwiedzających obiekty

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
		4. Ustawienie koszy i stojaków na rowery. 5. Ustawienie tablic informacyjnych. 6. Wytyczenie miejsca na piknik. 7. Adaptacja budynku bramnego na cele społeczne – lokale na „Społeczne muzeum zespołu zamkowego – pałacowo –parkowego w Woźuczynie” gromadzące ślady w/w obiektów prowadzone przez Gminę lub Stowarzyszenie Miłośników Woźuczyna i okolic jako filia Izby Regionalnej.	(dewastowanie wejść do lochów, zaśmiecanie otoczenia budynku). Projekt poza pracami konserwatorskimi obejmuje również adaptację budynku na cele społeczne. W budynku planowane jest powstanie „Społecznego muzeum zespołu zamkowego – pałacowo –parkowego w Woźuczynie”. Muzeum będzie prowadzone przez Gminę lub Stowarzyszenie Miłośników Woźuczyna i okolic jako filia Izby Regionalnej. Wyznaczenie miejsca piknikowego stworzy możliwość do organizowania cyklicznych imprez gminnych jak również pozwoli na integrację mieszkańców Woźuczyna. Projekt wpisuje się w cele prowadzonej od 2012 roku działalności							dziedzictwa kulturowego- 3500 osób/rok.

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
			Stowarzyszenia, mające na celu ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Komplementarność. Projekt jest komplementarny do innych projektów mających na celu zachowanie dziedzictwa kulturalnego jak również do projektów mających na celu stworzenie przestrzeni pozwalającej na integrację mieszkańców i zwiększenie ruchu turystycznego na terenie gminy.							

Cel operacyjny 2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;

1.	Stworzenie systemu zajęć pozalekcyjnych integrujących lokalną społeczność	Przygotowanie oferty zajęć pozalekcyjnych zgodnych z potrzebami mieszkańców obszaru rewitalizacji zgodnych z ich potrzebami.	Działanie pozwoli na wzrost integracji uczniów szkół podstawowych organizację czasu wolnego oraz będzie służyło włączeniu społecznemu dzieci z rodzin problemowych	Woźuczyn – Dom Kultury, Woźuczyn Cukrownia-świątlica wiejska, Pawłówka-świątlica wiejska	Gmina Rachanie; GOK Rachanie	100 000,00	Budżet Gminy, RPO WL 2014-2020; PROW 2014-2020	2019-2020	Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych – 20 szt.	Liczba osób biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych – 200 os.
2.	Stworzenie spójnej, obejmującej obszar rewitalizacji, oferty kulturalnej	Przygotowanie oferty kulturalnej zgodnej z potrzebami mieszkańców.	Działanie pozwoli na wzrost integracji mieszkańców, organizację czasu	Woźuczyn – Dom Kultury, Woźuczyn Cukrownia-	Gmina Rachanie; GOK Rachanie	100 000,00	Budżet Gminy, PROW 2014-2020	2019-2020	Liczba zorganizowanych wydarzeń	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
	integrującej mieszkańców		wolnego oraz będzie służyło włączeniu społecznemu (zwłaszcza osób korzystających z pomocy społecznej- w tym niepełnosprawnych)	świątlica wiejska, Pawłówka-świątlica wiejska					kulturalnych – 20 szt.	kulturalnych – 200 os.
3.	Wsparcie osób bezrobotnych i aktywizacja zawodowa	Projekt polega na organizacji staży dla osób wykluczonych, długotrwale bezrobotnych zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy w celu ich aktywizacji i powrotu na rynek pracy	Działanie pozwoli na aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Woźuczyn – Dom Kultury, Woźuczyn Cukrownia-świątlica wiejska, Pawłówka-świątlica wiejska	Gmina Rachanie; GOK Rachanie	15 000,00	Budżet Gminy, RPO WL 2014-2020	2017-2020	1. Liczba zorganizowanych szkoleń – 10 szt. 2. Liczba zorganizowanych staży – 25 szt. Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – 50 os. 4. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 20 os. 5. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych	1. Liczba osób, które skorzystają ze szkoleń i wsparcia – 5 os. 2. Liczba osób, które odbędą staż – 5 os. 3. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 5 os. 4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
									wsparcie w programie – 30 os.	programu – 5 os.
4.	Organizacja czasu wolnego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	1. Spotkania (30 spotkań) koordynatorów z dziećmi w wieku 8-11 lat w (GDZIE) 2. Spotkania z funkcjonariuszami Policji, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, członkami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 3. Wycieczki do Teatru Muzycznego w Lublinie 4. Rodzice dzieci biorących udział w projekcie- spotkanie z psychologiem, konsultacje	Poprawa warunków życia dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Integracja dzieci z rówieśnikami.	Woźuczyn – Dom Kultury, Woźuczyn Cukrownia-świetlica wiejska, Pawłówka-świetlica wiejska	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	5 000,00	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych , Budżet Gminy Rachanie	2018	Liczba dzieci uczestniczących w programie – 10 Liczba spotkań koordynatorów z dziećmi - 30	1. Poprawa warunków życia dzieci z rodzin dysfunkcyjnych - 10
Cel operacyjny 3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji.										
1.	„Od szkolenia do zatrudnienia – YEI”	Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 24 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET). I grupa (15-17 lat) to osoby znajdujące się w szczególnie niekorzystnej	Podjęte działania będą miały na celu eliminację zjawisk społecznych, będących przyczyną powstawania zjawiska wykluczenia społecznego. Podejmowane kroki doprowadzą do integracji i aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji. Planuje się	Woźuczyn – Dom Kultury, Woźuczyn Cukrownia-świetlica wiejska, Pawłówka-świetlica wiejska	Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy	ok. 140 000 zł	POWER Działanie 1.3., Poddziałanie 1.3.2	2017-2018	Liczba przeprowadzonych szkoleń	1. Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu objętych wsparciem w programie - 10

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
		sytuacji, które posiadają wykształcenie na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum, zaniedbujące obowiązek szkolny – wykazujące słabe wyniki w nauce i dużą absencję na zajęciach szkolnych, a przez to zagrożone wykluczeniem społecznym, Celem projektu będzie udzielenie tym osobom wsparcia prowadzącego do podjęcia nauki lub szkolenia, nabycia kwalifikacji oraz nabycia elementarnych kompetencji społecznych. II grupa (18-24 lata) to osoby pozostające bez zatrudnienia, nieuczące się, których ograniczenia materialne i środowiskowe, a także brak kwalifikacji zawodowych, zbyt niskie kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy oraz brak doświadczenia	realizację usług aktywnej integracji, w tym m.in. z zakresu poradnictwa specjalistycznego i wsparcia (indywidualnego oraz grupowego) przy procesie podnoszenia kompetencji życiowych oraz pozyskiwania umiejętności zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia zawodowego i społecznego. Realizacja projektu ma znaczny wpływ na sferę gospodarczą, ze względu na podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych, poprzez staż zawodowy, a także znalezienie zatrudnienia.							2. Liczba osób poniżej 30 lat z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 2

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
		zawodowego i wiedzy na temat skutecznych metod poszukiwania pracy utrudniając samodzielne nabycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy i gwarantujących udany start życiowy. Wsparcie przewidziane dla grupy projektowej I i II Opieka wychowawców Ubezpieczenie NNW Wyżywienie w trakcie zajęć Zwrot kosztów dojazdów na zajęcia Grupowe wsparcie psychologiczne – treningi i warsztaty Indywidualne wsparcie psychologiczne Zajęcia z zakresu zapobiegania depresji wśród młodzieży Indywidualne zajęcia z doradcą zawodowym Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy Kursy językowe Kursy ECDL	Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie skali negatywnych zjawisk przedstawionych w diagnozie obszaru do rewitalizacji takich jak: ubóstwo i bezrobocie. KOMPLEMENTARNOŚĆ: Projekt jest komplementarny do innych projektów wykazanych w LPR, mających na celu rozwój gospodarczy, ograniczenie wykluczenia społecznego i występowania patologii społecznych.							

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
		Wsparcie przewidziane tylko dla I grupy Warsztaty wyrównawcze z przedmiotów szkolnych Konkurs z nagrodami związany ze wsparciem udzielanym w ramach projektu Podstawowy kurs komputerowy Wsparcie przewidziane tylko dla II grupy Grupowe zajęcia z doradcą zawodowym Kursy zawodowe Kursy prawa jazdy kat. B Warsztaty z zakresu kreowania wizerunku połączone z usługą stylisty wraz z metamorfozą Warsztaty przygotowujące do usamodzielnienia się – zajęcia w trzech modułach (I warsztaty z tworzenia i zarządzania domowym budżetem, II kontakty z instytucjami i urzędami publicznymi, III prawo pracy, podatki) Indywidualne pośrednictwo								

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
		pracy/pośrednictwo w zakresie organizacji staży zawodowych Coaching zawodowy – zajęcia grupowe np. po 5 osób (zwiększenie samooceny i samoakceptacji, automotywacja, asertywność, kreatywność) Staże zawodowe (3 mies.) Wyposażenie stanowiska pracy u pracodawcy w związku z odbywanym przez uczestnika stażem Stypendium stażowe, stypendium szkoleniowe Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem lub osobą zależną								
2.	Zmiana sposobu użytkowania zdegradowanych budynków „dawnej świetlicy i hotelu zakładowego” na centrum terapii i rehabilitacji osób niepełnosprawnych dla dzieci i seniorów w Woźuczynie-Cukrowni	1. Działania będą polegały głównie na remoncie i adaptacji istniejących budynków tj. dawnej „świetlicy oraz hotelu”. Ponieważ budynki sąsiadują ze sobą istnieje koncepcja połączenia ich ze sobą nowo wybudowanym łącznikiem tak żeby uzyskać ich jak	Projekt pozwoli na powstanie kolejnych przedsiębiorstw kooperujących z Centrum rehabilitacji. Ponadto przyczyni się do odnowy zdegradowanych budynków dawnej świetlicy oraz hotelu (zdegradowane obiekty pozostałe po zamkniętej fabryce	Woźuczyn-Cukrownia, 22-640 Rachanie, nr działki 227 i 233, obręb Michałów Kolonia, Gmina Rachanie	Prywatny przedsiębiorca we współpracy z Politechniką Lubelską i Samodzielną Pracownią Architektoniczną	4 500 000,00 zł brutto	Środki prywatne; RPO WL 2014-2020 (działanie 13.4)	2018-2020	Liczba zmodernizowanych budynków, którym nadano nowe funkcje 2. Liczba poddanych głębokiej termomodernizacji budynków	1. Liczba osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych oraz ubogich korzystających z usług rehabilitacyjnych Centrum Terapii zarówno w

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
		największą funkcjonalność oraz efektywność. Zasadność połączenia obu budynków ze sobą wynika z połączenia funkcji zajęć rehabilitacyjnych z funkcją czasowego pobytu bez konieczności wychodzenia na zewnątrz budynku w celu przemieszczenia się. 2. Zakup wyposażenia budynków t.j.: - sprzęty i aparatura do rehabilitacji funkcji fizycznych, psychofizycznych, psychologicznych, - wyposażenie zaplecza socjalnego 3. Rozwój terenów zielonych otaczających planowane przedsięwzięcie, stworzenie części rehabilitacyjno-wypoczynkowej dla dzieci i seniorów na świeżym powietrzu w postaci: placu zabaw, siłowni „pod chmurką”, ławek i	Cukrowni Woźuczyn). Zdegradowanym budynkom zostaną nadane nowe funkcje społeczne. Ponadto projekt przyczyni się do poprawy ładu przestrzennego miejscowości. Obecnie obszar na którym zostanie zlokalizowany projekt jest terenem przemysłowym i silnie zdegradowanym. Głównymi problemami na omawianym terenie jest nasilenie negatywnych zjawisk społecznych m.in. bezrobocia, ubóstwa, problemy zdrowotne. Projekt przyczyni się do poprawy jakości życia lokalnej społeczności, poprzez lepszy dostęp do usług w/w, zmniejszenie bezrobocia i poprawę estetyki otoczenia. Centrum Rehabilitacji przyciągnie do Woźuczyna Cukrowni osoby spoza gminy które będą chciały						na obszarze rewitalizacji 2 3. Liczba sztuk zakupionego wyposażenia do celów rehabilitacyjnych – 200 szt. (aparaty rehabilitacyjne zasilane elektrycznie służące do laseroterapii, elektroterapii, magnetoterapii, światłoterapii, ultradźwięki, fizykoterapia, fala uderzeniowa, hydroterapii, wyposażenie do kinezoterapii m.in. stoły rehabilitacyjne, maty, materace, kliny, wałki, kształtki, piłki, taśmy, trenerzy, pomoce rehabilitacyjne) 4. Liczba sztuk zakupionego	formie ambulatoryjnej jak i czasowych pobytów, turnusów – 3000 osób/rok, 2. Liczba nowozatrudnionych w przedsiębiorstwie osób- 25 osób

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
		stolików, oświetlenia, monitoringu, alejek, nasadzeń zieleni. 4. Budowa niewielkiej zagrody/stajni, wybiegu dla koni wraz z zakupem koni.	skorzystać z usług Centrum i wypocząć. Projekt przyczyni się również do wzrostu zatrudnienia na terenie gminy i zwiększenia atrakcyjności gminy na poziomie regionalnym. Projekt jest odpowiedzią na najważniejsze problemy występujące na terenie gminy. Przyczyni się do wzrostu zatrudnienia jak również włączenia społecznego osób ubogich i długotrwale chorych.						wyposażenia części pobytovej- 370 szt. (łóżka 70szt., meble 200szt., sprzęt RTV AGD 100 szt.), 5. Liczba sztuk zakupionego wyposażenia służącego do utrzymania ośrodka (narzędzia, kosiarki, itd.) 50 szt. 6. Liczba elementów wyposażenia związanych z rozwojem terenów zielonych: plac zabaw 10 szt., siłowni pod chmurką 10 szt., ławek 20 szt., stolików 10 szt, zamontowanego oświetlenia 100 szt., kamery do monitoringu 20	

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/ Komplementarność	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
									szt., krzewy i rośliny 400szt., 8. Liczba zakupionych samochodów – 2 9. Liczba zakupionych samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych	

Źródło: Opracowanie na podstawie przesłanych do UG fiszek projektowych

Projekty rewitalizacyjne – lista uzupełniająca

Tabela 59. Projekty rewitalizacyjne – lista uzupełniająca

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
Projekty rewitalizacyjne lista uzupełniająca										
Cel operacyjny 1. Odbudowa istniejących i nadanie nowych funkcji obszarowi centrum gminy prowadzące do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz wzmacniania poziomu integracji społecznej;										
1.	Roboty restauratorskie i konserwatorskie w kościele Nawiedzenia NMP w Woźuczynie	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia	Kościół Nawiedzenia NMP w Woźuczynie	Kościół Nawiedzenia NMP w Woźuczynie	Do uzupełnienia	Budżet Parafii Kościoła Nawiedzenia NMP w Woźuczynie RPO WL 2014-2020 (Działanie 13.4.)	Do uzupełnienia	1. Liczba wspartych obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków - 1	1. Liczba osób korzystających z wyremontowanych/zmodernizowanych budynków infrastruktury użyteczności publicznej-200
2.	Montaż paneli solarnych i fotowoltaicznych na terenie Szkoły Podstawowej w Woźuczynie	1. Montaż paneli solarnych do ogrzewania wody 2. Montaż paneli fotowoltaicznych na potrzeby oświetlenia	Duże zużycie ciepłej wody i energii elektrycznej (zwłaszcza na potrzeby oświetlenia) wiąże się z wysokimi kosztami, które musi ponosić Urząd Gminy. Obecny sposób funkcjonowania budynku wiąże się z negatywnymi skutkami dla środowiska. Na potrzeby podgrzewania c.w.u. wykorzystywany jest piec węglowy, co	Szkoła Podstawowa w Woźuczynie	Urząd Gminy Rachanie	Do uzupełnienia	Budżet Gminy, RPO WL (Działanie 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego)	2018-2019	1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach.- 1 2. Liczba zamontowanych paneli fotowoltaicznych - Do uzupełnienia	1. Liczba osób korzystających z wyremontowanych/zmodernizowanych budynków infrastruktury użyteczności publicznej-200

			przyczynia się do emisji zanieczyszczeń do powietrza. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości użytkowania budynku szkoły, jak również przyniesie wymierne skutki dla środowiska naturalnego poprzez zmniejszenie emisji CO₂ i innych szkodliwych substancji						3. Liczba zamontowanych paneli solarnych - Do uzupełnienia	
Cel operacyjny 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji;										
1.	Budowa siłowni zewnętrznej przy Szkole Podstawowej w Woźuczynie	Przygotowanie placu; zakup i montaż przyrządów do ćwiczeń, tablic informacyjnych	Budowa siłowni zewnętrznej przyczyni się do promowania aktywnego spędzenia wolnego czasu, integracji mieszkańców, zapobiegania patologiom społecznym, zapobiegania chorobom cywilizacyjnym. Teren szkoły, jest częstym miejscem nieformalnych spotkań młodzieży, która jednak nie ma możliwości aktywnego spędzenia czasu wolnego.	Teren przy Szkole Podstawowej w Woźuczynie	Urząd Gminy Rachanie	70 000,00	Budżet Gminy Rachanie RPO WL 2014-2020	III kwartał 2019	1. Liczba utworzonej infrastruktury sportowej – 1 szt.	1. Liczba osób korzystających z siłowni zewnętrznej – 100 os.
Cel operacyjny 3. Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Rachanie.										
1.	Wprowadzenie systemu ulg dla inwestorów i przedsiębiorców	Wprowadzenie ulg dla przedsiębiorców mających na celu pobudzenie aktywności gospodarczej na terenie gminy	Wprowadzenie ulg dla przedsiębiorców przełoży się na większą chęć do prowadzenia działalności gospodarczej na	Woźuczyn, Woźuczyn Cukrownia, Pawłówka	Urząd Gminy Rachanie	-	-	2017	Liczba wprowadzonych ulg dla przedsiębiorców – 1 szt.	1. Liczba przedsiębiorców, którzy skorzystali z ulg – 10 szt.

			obszarze do rewitalizacji oraz przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy							
2.	Organizacja cyklicznych szkoleń i spotkań informacyjnych zachęcających do zakładania i rozwoju własnej firmy	Szkolenia z zakresu przedsiębiorczości, prowadzenia i zakładania działalności gospodarczej, mentoring oraz konsultacje	Cykl szkoleń przyczyni się do pobudzenia gospodarczego na terenie gminy i powstawania nowych miejsc pracy na obszarze rewitalizacji	Woźuczyn – Dom Kultury, Woźuczyn Cukrownia-światlica wiejska, Pawłówka-światlica wiejska	Urząd Gminy Rachanie	70 000,00	Budżet Gminy Rachanie RPO WL 2014-2020 (działanie 9.3.) PROW 2014-2020	2017-2022	1. Liczba szkoleń i spotkań informacyjnych – 12 szt. 2. Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie – 25 os.	1. Liczba uczestników szkoleń i spotkań informacyjnych – 50 os. 2. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej – 25 szt.
3.	Szkolenia i spotkania informacyjne zachęcające do aplikowania o środki z UE	Cykl spotkań informacyjnych i szkoleń	Cykl spotkań i szkoleń pobudzi lokalnych przedsiębiorców do aplikowania o środki z UE i przyczyni się do poprawy kondycji lokalnych przedsiębiorstw co przyczyni się do powstawania nowych miejsc pracy	Woźuczyn – Dom Kultury, Woźuczyn Cukrownia-światlica wiejska, Pawłówka-światlica wiejska	Urząd Gminy Rachanie	15 500,00	Budżet Gminy Rachanie RPO WL 2014-2020 PROW 2014-2020	2017-2019	Liczba szkoleń i spotkań informacyjnych – 7szt.	1. Liczba uczestników szkoleń i spotkań informacyjnych – 50 os
4.	Działania informacyjne zachęcające rolników do uprawy rolnictwa ekologicznego i roślin	Cykl spotkań informacyjnych i szkoleń	Działania informacyjne przyczynią się do poprawy jakości środowiska naturalnego na terenie gminy	Woźuczyn – Dom Kultury, Woźuczyn Cukrownia-światlica wiejska, Pawłówka-	Urząd Gminy Rachanie	15 500,00	Budżet Gminy Rachanie PROW 2014-2020	2017-2022	Liczba działań informacyjnych zachęcających rolników do uprawy rolnictwa ekologicznego i roślin	1. Liczba adresatów działań informacyjnych zachęcających rolników do uprawy

	energetycznych związanych z OZE			światlica wiejska					energetycznych związanych z OZE – 7 szt.	rolnictwa ekologicznego i roślin energetycznych związanych z OZE – 50 os.
5.	Zachęcanie rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym (np. agroturystyka)	Cykl spotkań informacyjnych i szkoleń	Spotkania informacyjne przyczynią się do rozwijania działalności gospodarczej na terenie zdegradowanym. Pozwolą również na stworzenie obsługi wzmożonego ruchu turystycznego po zagospodarowaniu rzeki Kurówki	Woźuczyn – Dom Kultury, Woźuczyn Cukrownia-światlica wiejska, Pawłówka-światlica wiejska	Urząd Gminy Rachanie	15 500,00	Budżet Gminy Rachanie PROW 2014-2020	2017-2022	Liczba działań zachęcających rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym – 7 szt.	1. Liczba adresatów działań zachęcających rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym – 50 os.

Źródło: Opracowanie na podstawie przesłanych do UG fiszek projektowych.

11.3. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych

Tabela 60. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych.

Lp.		2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	Uporządkowanie i zagospodarowanie miejscowego parku w Woźuczynie Cukrowni oraz sąsiadującego z nim skweru z pomnikiem ku czci pamięci ofiar wojny.		✂	✂	✂		
2	Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych w Woźuczynie		✂	✂			
3	Roboty restauratorskie i konserwatorskie w zespole pałacowo – parkowym w Woźuczynie.		✂	✂			
4.							
5	Stworzenie systemu zajęć pozalekcyjnych integrujących lokalną społeczność			✂	✂		
6	Stworzenie spójnej, obejmującej obszar rewitalizacji, oferty kulturalnej integrującej mieszkańców			✂	✂		
7	Stworzenie spójnej, obejmującej obszar rewitalizacji, oferty kulturalnej integrującej mieszkańców			✂	✂		
8	Wsparcie osób bezrobotnych i aktywizacja zawodowa	✂	✂	✂	✂		
9	Organizacja czasu wolnego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych		✂				
10	„Od szkolenia do zatrudnienia – YEI”	✂	✂	✂	✂		
11	Zmiana sposobu użytkowania zdegradowanych budynków „dawnej świetlicy i hotelu zakładowego” na centrum terapii i rehabilitacji osób niepełnosprawnych dla dzieci i seniorów w Woźuczynie- Cukrowni		✂	✂	✂		
12	Roboty restauratorskie i konserwatorskie w kościele Nawiedzenia NMP w Woźuczynie						
13	Montaż paneli solarnych i fotowoltaicznych na terenie Szkoły Podstawowej w Woźuczynie		✂	✂			
14	Budowa siłowni zewnętrznej przy Szkole Podstawowej w Woźuczynie			✂			
15	Wprowadzenie systemu ulg dla inwestorów i przedsiębiorców	✂					
16	Organizacja cyklicznych szkoleń i spotkań informacyjnych zachęających do zakładania i rozwoju własnej firmy	✂	✂	✂	✂	✂	✂
17	Szkolenia i spotkania informacyjne zachęające do aplikowania o środki z UE	✂	✂	✂			
18	Działania informacyjne zachęające rolników do uprawy rolnictwa ekologicznego i roślin energetycznych związanych z OZE	✂	✂	✂	✂	✂	✂
19	Zachęcanie rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym (np. agroturystyka)	✂	✂	✂	✂	✂	✂

Źródło: Opracowanie własne

11.4. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 działa w sposób kompleksowy łącząc aspekty społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, techniczne, środowiskowe i kulturowe. Program złożony jest z wielu różnorodnych projektów, w tym również planowanych do współfinansowania w ramach EFRR i EFS, pozwalających na osiągnięcie kompleksowych efektów poprawy. Wymogiem koniecznym do wsparcia projektów rewitalizacyjnych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego i innych programów operacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. Poniżej przedstawiono komplementarność zidentyfikowanych projektów w zakresie: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Komplementarność stanowi bardzo ważny aspekt Lokalnego Programu Rewitalizacji, gdyż zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Według Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenną w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 zapewniają projekty wyznaczone do realizacji na obszarze rewitalizacji pozwalające na wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego. Są to projekty wzajemnie ze sobą powiązane, synergiczne i wzajemnie się dopełniające, a ich realizacja wpłynie na poprawę całego obszaru rewitalizacji. Wyznaczony obszar rewitalizacji w pokrywa się z obszarem zdegradowanym, o jego delimitacji decydowała, zarówno sytuacja społeczno-gospodarcza (wartości wskaźników), jak i wola mieszkańców gminy. Ze względu na znaczenie tego obszaru planowana interwencja nie spowoduje przesunięcia problemów na inny obszar, a jedynie zapoczątkuje pozytywne zmiany w pozostałych sołectwach gminy.

Wszystkie zidentyfikowane projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Stanowią odpowiedź na główne problemy obszaru rewitalizacji. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze gminy, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, co wpłynie na poprawę jakości życia wszystkich mieszkańców gminy Rachanie.

Komplementarność problemowa

W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 zapewniona została także komplementarność problemowa. Zidentyfikowane projekty rewitalizacyjne wzajemnie dopełniają się tematycznie, sprawiając że realizowany LPR będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym i technicznym). Projekty skupione w celu operacyjnym 1. przełożą się na wzrost poczucia tożsamości lokalnej i budowanie silnego kapitału społecznego. Wpłynie to na

atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania i rekreacji co niewątpliwie przyczyni się do rozwoju usług turystycznych i okołoturystycznych jak również usług podstawowych dla mieszkańców.

Wskazane w dokumencie przedsięwzięcia wpływają na niwelowanie problemów w różnych sferach, co przeciwdziała fragmentacji działań i wpływa na ich kompleksowość.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 charakteryzuje się komplementarnością proceduralno-instytucjonalną gdyż obejmuje system zarządzania procesem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie interesariuszy, w tym niezależnych od siebie instytucji i podmiotów.

Szczegółowy system zarządzania procesem rewitalizacji został przedstawiony w podrozdziale 12.3. niniejszego dokumentu, jest on spójny i przejrzysty. Instytucją bezpośrednio zaangażowaną w proces rewitalizacji na obszarze gminy Rachanie oraz koordynującą wdrażanie LPR jest Wójt Gminy Rachanie wraz z Radą ds. rewitalizacji.

Wśród struktur organizacyjnych biorących udział w realizacji LPR wymienić należy dwa typy podmiotów:

- ✓ podmiot zarządzający, czyli jednostka nadzorująca oraz koordynująca wdrożenie programu, jako całości, a przy tym prowadząca monitoring i ocenę programu,
- ✓ podmioty wykonawcze, czyli jednostki realizujące poszczególne zadania.

Kompleksowa rewitalizacja obszaru zdegradowanego wymaga współpracy wszystkich rodzajów jednostek funkcjonujących na obszarze gminy, dlatego korzystnym modelem jest współpraca podmiotów publicznych, prywatnych i społecznych.

Funkcję podmiotu zarządzającego i koordynującego realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pełnił Wójt Gminy Rachanie przy współpracy z powołaną specjalnie na potrzebę wdrożenia LPR Radą ds. rewitalizacji. Rada ds. rewitalizacji zapewni reprezentatywność w systemie zarządzania wszystkich sektorów: społecznego, publicznego i gospodarczego.

Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 zwraca także uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych mają swoją ciągłość i kontynuację w obecnym dokumencie. Zidentyfikowane projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne stanowią kontynuację zrealizowanych już przedsięwzięć, zarówno tych wspartych ze środków unijnych, jak i tych realizowanych przy udziale środków krajowych. Komplementarność projektów opiera się na wykorzystaniu powstałych produktów i rezultatów, udziale tych samych użytkowników, pełnieniu tych samych funkcji. Ponadto obejmują kompleksowe rozwiązania obszarowe w zakresie rozwiązywania problemów i zaspokajanie potrzeb.

Tabela 61. Projekty realizowane przez Gminę Rachanie na obszarach objętych w LPR rewitalizacją.

Lp.	Projekt
I. Realizowane projekty z Programu Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.	
1.	Rewitalizacja miejscowości Rachanie poprzez remont budynku Gminnego Ośrodka Kultury, przebudowa chodników przy drodze powiatowej nr 3508L, przebudowę wiat przystankowych, odbudowa istniejących zbiorników wodnych – stawów i ich dostosowanie do pełnienia funkcji rekreacyjno- wypoczynkowych. - nr umowy 00142-6922-UM0300153/09. - rok rozpoczęcia projektu – 2009. - rok zakończenia – 2010. - wartość całkowita projektu – 513 020,00 zł.
2.	Budowa boiska sportowego w Wożuczynie Cukrowni. - nr umowy 00092 – 6930 – UM0330184/10 - rok rozp. 2010. - rok zak. 2012. - Wartość 890 051, 78 zł.
3.	Budowa domu kultury w miejscowości Wożuczyn Cukrownia. - nr umowy 00242 -6922- UMO- 0300269/10 - rok rozp. 2010 - rok zak. 2012 - wartość – 1 156 240,12 zł.
4.	Przebudowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej z tłocznią ścieków w miejscowości Wożuczyn Cukrownia. - nr umowy 00272-6921-UM0300266/11 - rok rozp. 2011 - rok zak. 2012 - wartość – 477 623,59 zł.
5.	Budowa oczyszczalni ścieków mechaniczno – biologicznej w miejscowości Wożuczyn Cukrownia. - nr umowy 00126 – 6921- UM030027/09 - rok. rozp. 2009 - rok. zak. 2011 - wartość 4 457 562,00 zł.
II. W ramach programu operacyjnego Kapitał Ludzki – 2015 rok.	
6.	Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podażowych. - kwota wydatków objętych wnioskiem - 233 688, 22 zł.

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy Rachanie

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały zapisane w Lokalnym Program Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 mają możliwość realizacji przy udziale różnych źródeł finansowania w tym środków unijnych. W Lokalnym Programie Rewitalizacji wykorzystano możliwość łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS oraz EFRROW w celu realizacji założonych celów i wyprowadzania obszaru ze stanu kryzysowego. Realizacja projektów rewitalizacyjnych z różnych źródeł z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania pozwala na uzyskanie korzystnych efektów i wpływa na wzrost dynamiki pożądanych zmian. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

W sytuacji nieuzyskania dofinansowania na realizację wymienionych w Lokalnym Programie Rewitalizacji działań, Urząd Gminy Rachanie będzie w miarę możliwości finansowych

wdrażał je ze środków własnych. W związku z tym, nie uzależnia się realizacji przedmiotowego programu od uzyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych.

11.5. Powiązanie celów i projektów rewitalizacyjnych z uzasadnieniem ich wpływu na rozwiązanie problemów oraz efekty ich realizacji

Zidentyfikowane w procesie szerokich konsultacji społecznych z sołtysami i mieszkańcami obszaru rewitalizacji i w wyniku eksperckich analiz główne projekty rewitalizacyjne przyczynią się do realizacji wyznaczonego głównego celu rewitalizacji tj. *Wzrostu poziomu życia mieszkańców oraz poprawy atrakcyjności obszaru rewitalizacji poprzez nadanie mu nowych funkcji i odbudowanie istniejących oraz kompleksową odnowę społeczną, przestrzenną i gospodarczą oraz celów operacyjnych:*

Cel operacyjny 1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;

Cel operacyjny 2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;

Cel operacyjny 3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji.

Do realizacji 1 celu operacyjnego przyczynią się następujące projekty główne:

- ✓ Uporządkowanie i zagospodarowanie miejscowego parku w Woźuczynie Cukrowni oraz sąsiadującego z nim skweru z pomnikiem ku czci pamięci ofiar wojny.
- ✓ Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych w Woźuczynie
- ✓ Roboty restauratorskie i konserwatorskie w zespole pałacowo – parkowym w Woźuczynie.

Do realizacji 2 celu operacyjnego przyczynią się następujące projekty główne:

- ✓ Stworzenie systemu zajęć pozalekcyjnych integrujących lokalną społeczność
- ✓ Stworzenie spójnej, obejmującej obszar rewitalizacji, oferty kulturalnej integrującej mieszkańców
- ✓ Wsparcie osób bezrobotnych i aktywizacja zawodowa
- ✓ Organizacja czasu wolnego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych

Do realizacji 3 celu operacyjnego przyczynią się następujące projekty główne:

- ✓ „Od szkolenia do zatrudnienia – YEI”
- ✓ Zmiana sposobu użytkowania zdegradowanych budynków „dawnej świetlicy i hotelu zakładowego” na centrum terapii i rehabilitacji osób niepełnosprawnych dla dzieci i seniorów w Woźuczynie- Cukrowni

12. System wdrażania i monitorowania działań rewitalizacyjnych

Ze względu na długookresowy charakter Lokalnego Programu Rewitalizacji wdrażanie jego założeń jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do wytycznych w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych. W wyniku podejmowanych działań stopniowo będą osiągnęte cele rewitalizacji i w związku z tym będą zmieniały się priorytety.

Proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji poprzedza jego opracowanie i ustalenie celów rewitalizacji oraz konkretnych projektów przeznaczonych do realizacji. Pierwszym etapem wdrożenia LPR jest przyjęcie go stosowną uchwałą Rady Gminy. Kolejnym etapem jest realizacja poszczególnych projektów, dzięki czemu osiągnęte są cele. W trakcie wdrażania LPR odbywa się ocena stopnia jego realizacji, która prowadzi do aktualizacji zapisów programu, jeżeli wystąpiły odchylenia od pierwotnie zaplanowanego stanu docelowego.

12.1. Źródła i modele finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W związku z tym, iż Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju oraz Zasadami programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym

źródłem jego finansowania mogą być zarówno wewnętrzne fundusze budżetu gminy i podmiotów prywatnych, jak i zewnętrzne środki unijne i krajowe

Ważne jest wykorzystanie dla celów rewitalizacji dostępnych środków z programów rządowych oraz funduszy pomocowych Unii Europejskiej, a także stworzenie przez gminę warunków dla możliwie szerokiego włączenia się sektora prywatnego w działania na rzecz rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych firm i instytucji oraz programów aktywizacji i wsparcia dla wspólnot mieszkaniowych.

Głównym unijnym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, w ramach którego działaniami dedykowanymi rewitalizacji są:

13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich,

13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich,

13.8 Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

W ramach powyższych działań na dofinansowanie szansę mają projekty infrastrukturalne, mające na celu przywracanie bądź nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym pod względem przestrzennym, środowiskowym, społecznym i gospodarczym.

Dla gminy Rachanie najbardziej istotnym działaniem jest 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich. Realizacja projektów rewitalizacyjnych przy współfinansowaniu RPO WL w ramach tego działania będzie możliwa jedynie pod warunkiem wpisania ich do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W działaniu 13.4 określony został szeroki katalog beneficjentów, którzy mogą starać się o dofinansowanie projektu rewitalizacyjnego:

- ✓ podmioty publiczne (jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, porozumienia i stowarzyszenia, samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, służby ratownicze i bezpieczeństwa publicznego, jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną nie wymienione wyżej),
- ✓ podmioty prywatne (spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki, MŚP (przedsiębiorstwa muszą prowadzić działalność na terenie województwa lubelskiego).
- ✓ podmioty społeczne (przedsiębiorstwa społeczne, zgodnie definicją Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, organizacje pozarządowe),
- ✓ podmioty mieszane (podmioty działające w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne).

W ramach RPO WL przewidziano także preferencje dla inwestycji niezbędnych dla kompleksowej rewitalizacji danego obszaru realizowanych w ramach następujących działań:

3.1 Tereny inwestycyjne,

5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego,

5.3 Efektywność energetyczna sektora mieszkaniowego,

5.5 Promocja niskoemisyjności,

- 7.1 Dziedzictwo kulturowe i naturalne,
- 9.1 Aktywizacja zawodowa,
- 9.3 Rozwój przedsiębiorczości,
- 9.6 Rozwój przedsiębiorczości w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych LOF,
- 11.1 Aktywne włączenie,
- 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne,
- 11.4 Aktywne włączenie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych LOF,
- 11.5 Usługi społeczne i zdrowotne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych LOF,
- 12.2 Kształcenie ogólne,
- 12.6 Kształcenie ogólne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych LOF,
- 13.2 Infrastruktura usług społecznych.

Szczególną formą finansowania działań rewitalizacyjnych jest połączenie środków publicznych i prywatnych poprzez zawiązanie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). W rozumieniu ustawy o PPP z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 169 poz.1420) jest to oparta na umowie współpraca podmiotu publicznego i partnera prywatnego, służąca realizacji zadania publicznego, w ramach której partner prywatny w całości albo w części poniesie nakłady na wykonanie przedsięwzięcia będącego przedmiotem współpracy lub zapewni ich poniesienie przez osoby trzecie.

Partnerstwo publiczno-prywatne, jest szczególnie zalecane, gdy:

- ✓ samorząd chce utrzymać pewien stopień kontroli nad przedsięwzięciem,
- ✓ istnieją znaczne potrzeby inwestycyjne, a fundusze publiczne winny być kierowane na inne cele,
- ✓ zaangażowany w projekt sektor prywatny jest w stanie uzyskać zwrot zainwestowanych środków z opłat za użytkowanie obiektu.

Podobną formą finansowania działań rewitalizacyjnych jest partnerstwo publiczno-społeczne czyli forma współpracy jednostki publicznej z organizacjami pozarządowymi.

Zakres, organizacja i finansowanie rewitalizacji powinny być dostosowane do specyfiki obszaru, z wykorzystaniem wszystkich doświadczeń podmiotów planujących realizację projektów rewitalizacyjnych.

W sytuacji nieuzyskania dofinansowania na realizację wymienionych w Lokalnym Programie Rewitalizacji działań, Urząd Gminy Rachanie będzie w miarę możliwości finansowych wdrażał je ze środków własnych. W związku z tym, nie uzależnia się realizacji przedmiotowego programu od uzyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych.

12.2. System instytucjonalny w procesie rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie określa plan działania dla obszaru objętego rewitalizacją. Wydatkowanie funduszy publicznych, w tym także pochodzących z funduszy

zagranicznych, na działania rewitalizacyjne wymaga stworzenia systemu instytucji i procedur, które zapewnią, że środki te będą wydatkowane oszczędnie i efektywnie.

Instytucją bezpośrednio zaangażowaną w proces rewitalizacji na obszarze gminy Rachanie oraz koordynującą wdrażanie LPR jest Urząd Gminy Rachanie na czele z Wójtem i Radą Gminy. Instytucjami wspomagającymi Urząd Gminy są sołtysi sołectw wchodzących do obszaru rewitalizacji oraz jednostki organizacyjne Urzędu Gminy.

Szczególną rolę we wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie będą pełnili sołtysi sołectw wchodzących w obszar rewitalizacji: Woźuczyn, Woźuczyn Cukrownia i Pawłówka. Będą oni pełnili funkcję koordynacyjną wdrażaniem LPR w mikroskali pojedynczego sołectwa, ponieważ są przedstawicielami mieszkańców i najlepiej znają ich problemy i potrzeby.

W zależności od lokalnych uwarunkowań i specyfiki poszczególnych projektów w proces rewitalizacji jako partnerzy mogą włączyć się podmioty społeczne i gospodarcze.

Kompleksowa rewitalizacja obszaru zdegradowanego wymaga współpracy wszystkich rodzajów jednostek funkcjonujących na obszarze gminy, dlatego korzystnym modelem jest współpraca podmiotów publicznych, prywatnych i społecznych w formie partnerstwa.

Współpracę tę zapewni Rada ds. rewitalizacji utworzona zarządzeniem Wójta Gminy Rachanie, w skład której wejdą interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji z sektora społecznego, publicznego i prywatnego.

12.3. Zarządzanie procesem rewitalizacji

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji powinien w jasny sposób przedstawić i określić sposób zarządzania realizacją założeń LPR, a także wyodrębnić i zidentyfikować struktury organizacyjne. Z uwagi na możliwość zaangażowania lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych struktury te, a także model funkcjonowania podmiotu zarządzającego należy zarysować w sposób możliwie przejrzysty.

Wśród struktur organizacyjnych biorących udział w realizacji LPR, wymienić należy dwa typy podmiotów:

- ✓ podmiot zarządzający, czyli jednostka nadzorująca oraz koordynująca wdrożenie programu, jako całości, a przy tym prowadząca monitoring i ocenę programu,
- ✓ podmioty wykonawcze, czyli jednostki realizujące poszczególne zadania.

Funkcję podmiotu zarządzającego i koordynującego realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pełnił Wójt gminy Rachanie przy współpracy z powołaną specjalnie na potrzebę wdrożenia LPR Radą ds. rewitalizacji.

Funkcję podmiotu zarządzającego i koordynującego realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pełnił Wójt gminy Rachanie. Podmiot zarządzający będzie prowadzić nadzór nad:

- ✓ ustaleniem szczegółowych zasad i kryteriów realizacji LPR,
- ✓ zapewnieniem zgodności realizacji LPR z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu,

- ✓ zapewnieniem korelacji poszczególnych projektów wynikających z LPR ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rachanie oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- ✓ zapewnieniem przygotowania i wdrożenia zadań w zakresie informacji i promocji LPR,
- ✓ monitoringiem tj. zbieraniem danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów,
- ✓ przygotowaniem raportów ewaluacyjnych na temat wdrażania LPR,
- ✓ ewaluacją ex-post po zakończeniu realizacji LPR.

Najważniejszym podmiotem zarządzającym Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 jest Wójt. Funkcje pomocnicze pełnić będzie Rada ds. rewitalizacji, w skład której wejdą przedstawiciele wszystkich sektorów. Sektor publiczny będzie reprezentowany przez Radnych Gminy, Wójta Gminy Rachanie oraz wybranych przez niego pracowników Urzędu Gminy. Sektor społeczny stanowią będą Sołtysi rewitalizowanych sołectw, mieszkańcy i organizacje pozarządowe. Sektor gospodarczy budują podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji. Ostateczna struktura Rady ds. rewitalizacji z zapewnieniem reprezentatywności wszystkich trzech sektorów ustalona zostanie w Zarządzeniu Wójta Gminy Rachanie.

Urząd Gminy Rachanie jako podmiot wykonawczy posiada wszelkie struktury organizacyjne oraz doświadczenie umożliwiające wdrożenie projektów w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji. Za realizację poszczególnych etapów projektu rewitalizacyjnego odpowiedzialne będą następujące jednostki:

- ✓ Wójt i Rada Gminy Rachanie – zlecenie przygotowania i wykonania projektu,
- ✓ Samodzielne stanowisko ds. inwestycji oraz samodzielne stanowisko ds. pozyskiwania środków zewnętrznych i zamówień publicznych – opracowanie wniosków o dofinansowanie, obsługa i przygotowanie przetargu, przygotowanie umów, realizacja projektów, ocena realizacji, koordynacja działań, monitoring,
- ✓ Referat Finansów – obsługa finansowa,
- ✓ Odpowiednia jednostka – użytkowanie i zarządzanie produktami powstałymi w wyniku realizacji projektu.

Poszczególne inwestycje realizowane będą przez instytucje będące właścicielem majątku objętego projektami. Instytucje te będą występowały jako beneficjent i będą odpowiedzialne za przygotowanie, realizację oraz finansowanie projektów w części przypadającej na udział własny.

Do podmiotów wykonawczych zaliczymy również instytucje lub podmioty będące właścicielem majątku objętego projektami. Interesariusze Ci będą występowali jako beneficjenci i będą odpowiedzialni za przygotowanie, realizację oraz finansowanie projektów w części przypadającej na udział własny.

Nieruchomości położone na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji, gmina Rachanie może wносить aportem do spółek z udziałem gminy, celem realizacji zadań rewitalizacyjnych zgodnie z założeniami funkcjonalno-przestrzennymi i organizacyjno-finansowymi rewitalizacji danego obszaru.

12.4. System budowania i wspierania partnerstw

W celu jak najpełniejszego zrealizowania celów rewitalizacji wyznaczonych w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji wskazane jest zaangażowanie w proces rewitalizacji instytucji mogących być partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w LPR oraz zachęcenie mieszkańców do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów rewitalizacji.

Zasada „partnerstwa” jest jedną z kluczowych zasad przyświecających przygotowaniu i wdrażaniu LPR. Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi stanowi kontynuację prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji, gdzie do współpracy zostali zaproszeni chętni z terenu obszaru rewitalizacji.

Wójt i Rada Gminy Rachanie przyjmują rolę inicjatora projektów rewitalizacyjnych, podejmując działania w celu pozyskania jak największej liczby wiarygodnych partnerów tych procesów. W tym celu będzie budowany właściwy system zachęt dla interesariuszy, kładąc szczególny nacisk na zidentyfikowanie osób mogących być lokalnymi liderami. Osoby takie zdolne są do pozyskania dla procesu rewitalizacji szerokiego poparcia mieszkańców obszaru. Ci partnerzy, którzy odpowiedzialni będą za realizację określonych projektów w ramach rewitalizacji, będą zobowiązani do zachowania określonych ram (terminów i zakresu zadania). Dla stabilizacji tego procesu będą zawierane stosowne porozumienia, umowy lub listy intencyjne pomiędzy władzą samorządową, a partnerami rewitalizacji.

Władza Samorządowa odpowiedzialna będzie za koordynację i nadzór prowadzonych i inicjowanych przez siebie działań w zakresie rewitalizacji oraz będzie zapewniać właściwą współpracę wszystkich podmiotów zaangażowanych w ich realizację. W uzasadnionych przypadkach gmina może tworzyć nowe podmioty, które będą pełnić rolę koordynatorów rewitalizacji poszczególnych obszarów objętych projektem.

Współpraca pomiędzy partnerami LPR ma na celu:

- ✓ wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- ✓ optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- ✓ wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającej się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

12.5. System informacji i promocji

Współpraca z wieloma partnerami podczas wdrażania LPR i prowadzenia procesu rewitalizacji nakłada na gminę pewne obowiązki, wśród których jednym z najważniejszych jest obowiązek informacyjny. W związku z tym wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie będzie procesem jawnym, a więc publicznym i uspołecznionym.

Celem komunikacji społecznej jest nie tylko podnoszenie świadomości społecznej na temat korzyści płynących z procesu rewitalizacji poprzez poinformowanie możliwie największej liczby interesariuszy o ostatecznych zapisach LPR oraz wszystkich istotnych dla nich aspektach rewitalizacji, ale również zaproszenie ich do aktywnego udziału w pracach na rzecz realizacji zamierzonych celów i pobudzanie do wnoszenia własnych propozycji działań. Prawidłowo przeprowadzona kampania informacyjna o prowadzonych pracach nad założeniami dokumentu, a następnie ich realizacją będzie czynnikiem stymulującym do pozyskiwania partnerów procesu rewitalizacji.

Promocja dokumentu jest ważnym elementem realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Działania promocyjne powinny być skierowane do następujących grup docelowych:

- ✓ społeczność lokalna,
- ✓ organizacje pozarządowe,
- ✓ partnerzy społeczno-gospodarczy, w tym spółdzielnie, lokalni przedsiębiorcy,
- ✓ media.

Za informowanie i promocję Lokalnego Programu Rewitalizacji na poziomie gminy odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Rachanie. Poprzez właściwe przeprowadzenie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku przyjętego Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz zaangażowanie partnerów społecznych w proces jego konsultacji i realizacji rozumie się:

- ✓ umieszczenie informacji nt. stanu realizacji założeń LPR, realizacji projektów itp. na oficjalnej stronie internetowej gminy Rachanie (<http://www.rachanie.lubelskie.pl/>)
- ✓ zamieszczanie informacji w lokalnych mediach (np. prasie),
- ✓ publiczną prezentację LPR społeczności lokalnej,
- ✓ organizację spotkań i konferencji dla społeczności lokalnej, przedstawicieli lokalnych środowisk, organizacji pozarządowych dotyczących wdrażania i/lub aktualizacji LPR, które stanowią niezbędny element dialogu społecznego (zwłaszcza w przypadkach projektów społecznych, uzupełniających inwestycje infrastrukturalne), prowadząc do wymiany opinii, czasem nawet do weryfikacji planów lub ich uzupełniania,
- ✓ umożliwienie szerokiego dostępu do zapisów dokumentu poprzez jego powielenie, bądź udostępnienie w formie broszur i ulotek najważniejszych zapisów dotyczących realizowanych działań.

Oprócz Wójta, jako głównego podmiotu odpowiedzialnego za prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych związanych z Lokalnym Programem Rewitalizacji, działania tego typu powinny prowadzić wszystkie inne podmioty, zaangażowane w poszczególne projekty zawarte w LPR.

Nie bez znaczenia jest fakt, że informowanie o planowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych (inwestycyjnych i nieinwestycyjnych) to ważny sygnał dla potencjalnych

inwestorów i nowych firm, a także dla mieszkańców zainteresowanych otwarciem własnej działalności gospodarczej na rewitalizowanym obszarze gminy Rachanie.

12.6. Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych

Monitorowanie LPR to systematyczne i ciągłe zbieranie, analiza i wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania Programu na potrzeby jego zarządzania, oceny oraz podejmowania decyzji. Proces ten dostarcza niezbędnych informacji na temat postępów realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów.

Wójt Gminy Rachanie, jako podmiot zarządzający wdrażaniem LPR, odpowiada za kreowanie i realizację polityki rozwoju na swoim terenie. Dlatego szczególnie ważnym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie jest umiejętne określenie systemu kontroli i monitorowania realizacji celów. Podstawowym zadaniem tego systemu jest dostarczenie bieżących informacji o tym, czy cele rewitalizacji są osiąmane oraz w jakim stopniu.

Pozwoli to również na dokładne monitorowanie postępów LPR i ewentualne korygowanie niedociągnięć. Poza tym istotne jest zachowanie trwałości podejmowanych działań, a nie skupianie się na rozwiązaniach tymczasowych i nietrwałych.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie jest Wójt Gminy Rachanie, który jest wspierany przez pracowników Urzędu Gminy i jednostki organizacyjne. Bardzo istotną rolę w procesie społecznego monitorowania realizacji LPR będą pełnili sołtysi sołectw wchodzących w skład obszaru rewitalizacji, którzy przy pomocy mieszkańców będą kontrolować realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, a zatem wyznaczonych celów rewitalizacji.

Proces monitorowania obejmuje zbieranie danych obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów, ich raportowanie, a następnie interpretowanie informacji opisujących postęp i efekty realizowanego zadania.

Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych będzie się odbywało na trzech poziomach:

- ✓ wskaźniki produktu na poziomie realizowanych projektów: określone indywidualnie dla poszczególnych projektów w podrozdziale 11.2. Projekty rewitalizacyjne,
- ✓ wskaźniki rezultatu na poziomie realizowanych projektów: określone indywidualnie dla poszczególnych projektów w podrozdziale 11.2. Projekty rewitalizacyjne oraz na poziomie celów operacyjnych,
- ✓ wskaźnik oddziaływania na poziomie wizji i celu głównego.

Każdego roku przez okres obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie sporządzany skrócony raport z wykonania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Co roku analizowane będą wskaźniki produktów i przedstawiony będzie wykaz projektów, które zostały zrealizowane w ciągu roku. Co dwa lata, będzie przygotowywany pełny raport obejmujący: zrealizowane projekty, monitorowanie celów i monitorowanie wskaźników diagnostycznych (przedstawionych w rozdziale 9. Wyznaczenie i charakterystyka obszarów zdegradowanych).

Monitorowanie wskaźników diagnostycznych ma na celu uniknięcie ograniczania się do obserwacji tylko postępów w realizacji poszczególnych projektów. Celem przygotowania LPR jest wydobycie wskazanych obszarów ze stanu kryzysowego. W związku z tym niezbędne jest

monitorowanie również zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej, zwłaszcza w dziedzinach uznanych jako wymagające interwencji, co będzie możliwe dzięki analizie wskaźników diagnostycznych.

Po sporządzeniu raportu organizowane będzie spotkanie Wójta i Rady ds. Rewitalizacji, w którym uczestniczyć będą mogli mieszkańcy i inni interesariusze z terenu gminy (zwłaszcza obszarów rewitalizacji).

Poniżej przedstawiony został zestaw wskaźników monitorujących realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie wraz ze wskazaniem wartości bazowej wskaźnika na 2014 r. i docelowej na 2022 r. oraz źródła pozyskania danych.

Tabela 62. Lista wskaźników monitorujących.

Cel	Wskaźnik	Wartość docelowa 2022	Źródło danych
Wzrost poziomu życia mieszkańców oraz poprawa atrakcyjności obszaru rewitalizacji poprzez nadanie mu nowych funkcji i odbudowanie istniejących oraz kompleksową odnowę społeczną, przestrzenną i gospodarczą z zachowaniem dbałości o środowisko naturalne	Odczuwalny wzrost poziomu jakości życia w obszarze rewitalizacji	20%	Ankietyzacja mieszkańców
Cel operacyjny 1. Wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców przyczyniający się do odbudowy funkcji obszaru do rewitalizacji;	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu.-	2000 osób/rocznie	
	2. Liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych	50 wydarzeń/rok	
	3. Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury sportowej	1000 os/rok	
	1. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu (przystanki, tablice informacyjne).-	500 osób/rok	
	2. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury	200 osób/rok	

	społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu (stojaki na rowery) –		
	1. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu –	300 osób/rok	
	2. Wzrost liczby osób zwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego-	3500 osób/ rok.	
Cel operacyjny 2. Ograniczenie patologii społecznych i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji;	Liczba osób biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych –	200 os.	
	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych –	200 os.	
	1. Liczba osób, które skorzystają ze szkoleń i wsparcia –	5 os.	
	2. Liczba osób, które odbędą staż –	5 os.	
	3. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	– 5 os.	
	4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu –	5 os.	
	Poprawa warunków życia dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	. – 10 rodzin	
	1. Liczba osób korzystających z wyremontowanych/ zmodernizowanych budynków infrastruktury użyteczności publicznej-	200 os.	
	1. Liczba osób korzystających z wyremontowanych/ zmodernizowanych budynków infrastruktury użyteczności publicznej-	200 os.	
	1. Liczba osób korzystających z siłowni zewnętrznej –	100 os.	
	.1. Liczba osób biernych zawodowo,	10 osób	

Cel operacyjny 3. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, zwiększenie zatrudnienia i rozwój gospodarczy obszaru do rewitalizacji.	nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu objętych wsparciem w programie -		
	2. Liczba osób poniżej 30 lat z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 2	2 osoby	
	1. Liczba osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych oraz ubogich korzystających z usług rehabilitacyjnych Centrum Terapii zarówno w formie ambulatoryjnej jak i czasowych pobytów, turnusów –,	3000 osób/rok	
	2. Liczba nowozatrudnionych w przedsiębiorstwie osób-	25 osób	
	1. Liczba przedsiębiorców, którzy skorzystali z ulg –	10 szt.	
	1. Liczba uczestników szkoleń i spotkań informacyjnych –	50 os.	
	2. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej –	25 szt.	
	1. Liczba uczestników szkoleń i spotkań informacyjnych –	50 os	
	1. Liczba adresatów działań informacyjnych zachęcających rolników do uprawy rolnictwa ekologicznego i roślin energetycznych związanych z OZE –	50 os	
	1. Liczba adresatów działań zachęcających rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym	– 50 os.	

Źródło: Opracowanie własne

Aby najpełniej odzwierciedlić poprawę sytuacji na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji należy porównać wskaźniki otrzymane na początku tego procesu ze wskaźnikami uzyskanymi na kolejnych etapach oraz po jego zakończeniu.

Przyjęty system monitorowania jest podstawą do efektywnej ewaluacji i aktualizacji LPR w przypadku gdy stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów. Systematyczna

ocena i aktualizacja umożliwi dostosowywanie założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji do bieżących uwarunkowań zewnętrznych wpływających na efektywność realizacji zaplanowanych działań mających na celu poprawę zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej.

13. System ewaluacji i aktualizacji programu

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 to dokument otwarty, który poddawany będzie okresowej analizie, ocenie i aktualizacji.

13.1. Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizowanego z jednoczesnym uwzględnieniem celu głównego Programu i właściwego prawodawstwa lokalnego, krajowego i wspólnotowego dotyczącego m.in. oddziaływania na środowisko projektów zapisanych do realizacji w LPR.

Ewaluacja LPR będzie służyć przede wszystkim oszacowaniu osiągnięcia wskaźników monitorujących, a przez to stopnia wdrożenia całego LPR. Odpowie również na pytanie o trafność planowanych, przeprowadzonych i zakończonych projektów w odniesieniu do potrzeb, oraz pozwoli ocenić efekty i korzyści z ich wdrożenia.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie opiera się na 3 rodzajach ocen:

- ✓ ex-ante (przed realizacją LPR) – uznać można, że ocenę taką przeprowadzono na etapie przygotowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji, harmonogram projektów sporządzono w oparciu o lokalne potrzeby oraz analizę zgłoszonych kart projektów,
- ✓ on-going (w trakcie realizacji LPR) – ocenie tej podlegać będą poszczególne projekty w trakcie ich realizacji, system monitorowania i kontroli powinien być skierowany na analizę postępów w realizacji Programu i kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań,
- ✓ ex-post (po zakończeniu realizacji LPR) – w jej ramach przewiduje się, że po zakończeniu realizacji LPR przez kolejne pięć lat, w systemie rocznym sporządzane będą raporty celem weryfikacji rzeczywistych i planowanych wskaźników rezultatu i oddziaływania.

W raporcie ewaluacyjnym należy wziąć pod uwagę następujące kryteria ewaluacyjne: trafność, skuteczność, efektywność (przy ewaluacji on-going) oraz skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość (przy ewaluacji ex-post). Wójt gminy oceniając realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie brał pod uwagę 5 kryteriów:

- ✓ trafność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele LPR odpowiadają potrzebom i priorytetem wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji,
- ✓ skuteczność – kryterium, które pozwala sprecyzować, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie LPR zostały osiągnięte,
- ✓ efektywność – kryterium, które pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” LPR,
- ✓ użyteczność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie LPR odpowiada potrzebom grupy docelowej,

- ✓ trwałość – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem LPR będą trwać po zakończeniu jego wdrażania.

Wszelkie dokumenty ewaluacyjne, sprawozdania z realizacji inwestycji oraz sprawozdania okresowe realizacji LPR będą adresowane do Wójta i Rady ds. rewitalizacji. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami LPR a jego rzeczywistym wykonaniem będą szczegółowo wyjaśnione. Końcowy raport ewaluacyjny będzie dostępny do wglądu w sekretariacie Wójta.

13.2. Zasady i tryb aktualizacji programu

Proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co implikuje konieczność założenia okresowej aktualizacji LPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takich okoliczności.

System monitorowania i ewaluacji będzie podstawą do podjęcia działań naprawczych i aktualizacji LPR w przypadku gdy stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów, zaistnieje potrzeba wprowadzenia do programu nowego zadania, zmiany harmonogramu realizacji, planu finansowego lub konieczność aktualizacji wskaźników. Ponadto, w przypadku wystąpienia nagłych zmian w otoczeniu wpływających na LPR, może nastąpić aktualizacja nadzwyczajna.

Ewentualność wprowadzenia poprawek i aktualizacji dokumentu wiązała się będzie z przyjęciem odpowiedniej uchwały przez Radę Gminy, tak aby LPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Wszelkie zmiany w Programie będą jednak musiały posiadać swoje uzasadnienie merytoryczne. Do LPR na późniejszym etapie jego realizacji będą mogli być również uwzględnieni dodatkowi partnerzy (zupełnie nowi, jak i zastępujący dotychczas funkcjonujących w Programie). Akceptowane będą te inicjatywy, które mogą się przyczynić do sukcesu Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ze względu na ograniczone zasoby finansowo-rzeczowe (ograniczony budżet i potencjał instytucjonalno-organizacyjny) projekty, które zostaną dopisane do Programu, muszą być zgodne z politykami i programami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi oraz z pilnością zaspokojenia potrzeb lokalnego społeczeństwa, jak również mieć wpływ na osiągnięcie spójności przestrzennej i społeczno-gospodarczej.

Procedura okresowej aktualizacji LPR obejmuje następujące kroki:

1. Zainteresowane podmioty, działające na obszarach wskazanych do rewitalizacji w ramach LPR lub zainteresowane podjęciem takiej działalności, w zakresie przyczyniającym się do realizacji celów rewitalizacji, zgłaszają swoje propozycje w formie pisemnej do Urzędu Gminy w Rachaniach lub karty projektu umieszczonej na stronie internetowej,
2. Wójt wraz z Radą ds. rewitalizacji dokonuje weryfikacji zgłoszonych propozycji i wydaje opinię odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego działania bądź innej proponowanej zmiany do Lokalnego Programu Rewitalizacji,
3. Jeżeli planowane zmiany wymagają: włączenia do LPR nowych projektów, modyfikacji założonych celów bądź też wyznaczonych kierunków działań warunkujących powodzenie rewitalizacji, Wójt Gminy przy współpracy z Radą ds. rewitalizacji podejmuje decyzję o przystąpieniu do aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W celu przejrzystości LPR dla wszystkich zaangażowanych instytucji (w tym IZ RPO WL) oraz partnerów, zmiany będą sygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały Rady Gminy w postaci rejestru zmian.

14. Przebieg partycypacji społecznej w procesie programowania rewitalizacji

Partycypacja społeczna została zapewniona na każdym etapie prac nad opracowaniem LPR. Zasady angażowania wszystkich grup interesariuszy w prace nad LPR, wraz ze wskazaniem wykorzystanych form partycypacji, terminów oraz zakresu podejmowanych czynności zostały opisane poniżej. **Przyjęte zasady partycypacji nie prowadziły do uprzywilejowania części społeczności lokalnej kosztem pozostałych jej członków.** Wszelkie informacje dotyczące spotkań konsultacyjnych, wypełniania ankiet i fiszek projektowych były nie tylko dostępne na stronie internetowej gminy (zarówno w zakładce rewitalizacji jak i aktualności) jak i portalu społecznościowym Facebook ale także były wywieszane przez sołtysów w każdej miejscowości. Przez cały okres opracowywania LPR na temat rewitalizacji i jej przebiegu mieszkańcy mogli dowiedzieć się z broszur informacyjnych wyłożonych w Urzędzie Gminy.

14.1. Konsultacje społeczne

Podstawowym celem działań partycypacyjnych jest włączenie jak najszerszej grupy beneficjentów i interesariuszy w proces rewitalizacji. Interesariuszami procesu rewitalizacji są m.in. mieszkańcy gminy, mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w tym także poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby niepełnosprawne itp.), lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe itp. W ramach wdrażania LPR, przewidziano następujące formy włączenia mieszkańców w działania rewitalizacyjne:

- ✓ publikowanie najważniejszych informacji dotyczących procesu rewitalizacji na głównej stronie Urzędu Gminy Rachanie,
- ✓ organizacja konferencji i spotkań informacyjnych dotyczących Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022,
- ✓ organizacja spotkań z mieszkańcami, na których poruszana będzie tematyka rewitalizacji,
- ✓ konsultowanie z interesariuszami procesu rewitalizacji koncepcji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Należy także zaznaczyć, że interesariusze procesu rewitalizacji będą angażowani w planowanie, realizację oraz monitoring przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Przedmiotem pierwszego etapu konsultacji była delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Rachanie. Prace prowadzone były jako wstęp do przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Od początku prac nad LPR prowadzono ankietyzację. Ankieta dostępna była na stronach internetowych Gminy, w Urzędzie Gminy oraz na spotkaniach konsultacyjnych. Ankiety wypełniło 64 osoby.

Podczas procesu konsultacji zorganizowano 3 spotkania konsultacyjne z interesariuszami LPR. Wójt Gminy oraz eksperci zewnętrzni zaprosili wszystkich mieszkańców, organizacje pozarządowe, przedsiębiorców i wszystkie inne osoby oraz podmioty, które chcą mieć wpływ na rozwój gminy do włączenia się do prac nad dokumentem. Podkreślano, że udział społeczności lokalnej jest kluczowy dla opracowania Programu Rewitalizacji oraz diagnozy społeczno-gospodarczej, w tym wyznaczenia obszarów rewitalizacji. Działania planowane

w ramach Programu mają służyć poprawie warunków życia i zwiększaniu aktywności gospodarczej mieszkańców. Poinformowało o możliwościach uczestnictwa cyklu czterech konsultacji społecznych.

Spotkania konsultacyjne odbywały się w Rachaniach. W każdym spotkaniu uczestniczyli radni oraz sołtysi lub wyznaczeni przez nich przedstawiciele sołectw. Program spotkań kształtował się następująco:

Tabela 63. Terminy i przedmiot konsultacji społecznych.

Lp.	Data spotkania	Program spotkania
1	19.04.2017	1. Przedstawienie podstawowych informacji na temat rewitalizacji 2. Prezentacja wyników analizy statystycznej dla każdego sołectwa Gminy. 3. Warsztat: identyfikacja negatywnych zjawisk występujących na obszarze zdegradowanym w poszczególnych sferach (społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej). 4. Prezentacja propozycji obszaru do rewitalizacji i dyskusja.
2	25.05.2017	1. Warsztat: przedstawienie omówienie i dyskusja nad celami Lokalnego Programu Rewitalizacji. 2. Prezentacja fiszek rewitalizacyjnych (mieszkańcy mogą zgłaszać propozycje projektów rewitalizacyjnych na terenie obszaru rewitalizacji)
3	09.06.2017	1. Omówienie i dyskusja nad opracowanymi fiskami projektowymi. 2. Ustalenie roboczej wersji harmonogramu realizacji projektów rewitalizacyjnych na podstawie opracowanych fiszek. 3. Podsumowanie i zakończenie serii spotkań.

Źródło: Opracowanie własne

Przez cały okres konsultacji na stronie internetowej gminy zamieszczone były mapy z zaznaczoną propozycją obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Diagnoza na podstawie, której wyznaczono obszary.

Konsultacje koncentrowały się na:

- 1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- 2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- 3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- 4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji,
- 5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji lokalnego programu rewitalizacji;
- 6) zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Rysunek 1. Dokumentacja zdjęciowa z I konsultacji społecznych. Zdjęcie 1.

Źródło: Fot. Mirosław Kowalik

Rysunek 2. Dokumentacja zdjęciowa z I konsultacji społecznych. Zdjęcie 2.

Źródło: Fot. Mirosław Kowalik

Rysunek 3. Dokumentacja zdjęciowa II konsultacji społecznych. Zdjęcie 3.

Źródło: Fot. Mirosław Kowalik

Rysunek 4. Dokumentacja zdjęciowa z cyklu II konsultacji społecznych. Zdjęcie 4.

Źródło: Fot. Mirosław Kowalik

Lokalny Program Rewitalizacji został zamieszczony na stronie internetowej gminy **09.06.2017** roku celem konsultacji społecznych i umożliwienia mieszkańcom wprowadzania zmian do dokumentu.

14.2. Wyniki badań społecznych

Po przeprowadzeniu diagnozy obszarów zdegradowanych w Gminie Rachanie, w ramach analizy wskaźnikowej wyłoniono pięć obszarów zdegradowanych. Tym samym uznano o konieczności zagwarantowania udziału społeczności lokalnej, możliwości wypowiedzenia się na temat tego, jaki obszar powinien zostać uznany za obszar rewitalizacji.

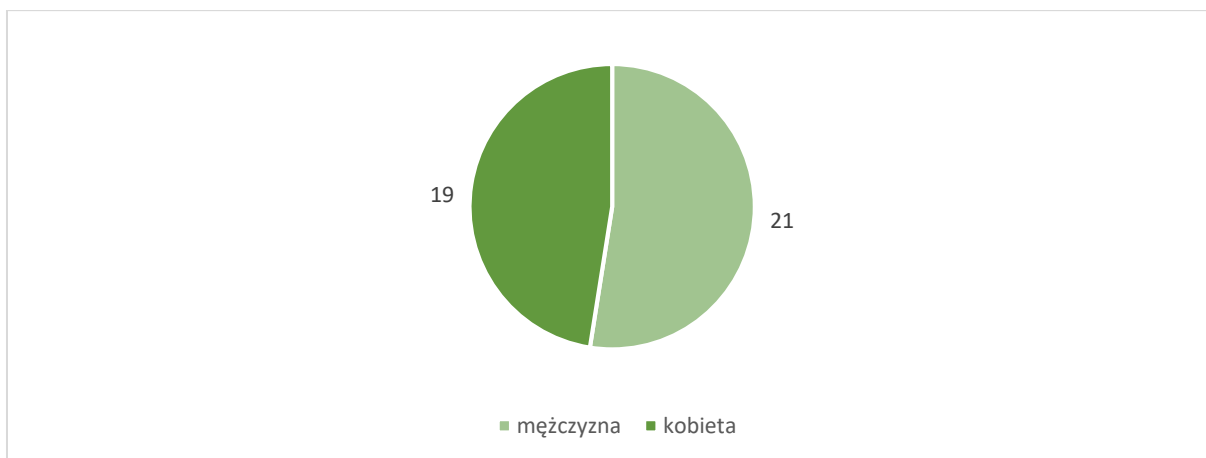
Badanie przeprowadzono w terminie od 3 marca 2016 r. do 18 kwietnia 2016 r. Ankieta była opublikowana na stronie internetowej gminy, wyłożona w siedzibie Urzędu Gminy Rachanie oraz rozdawana na wszystkich spotkaniach konsultacyjnych. Łączna liczba respondentów wyniosła 41 osoby.

Celem badania było skonfrontowanie efektów przeprowadzonej analizy wskaźnikowej oraz uzyskanie informacji pozwalających na ocenę trafności doboru obszaru miejscowości Woźuczyn, Woźuczyn Cukrownia i Pawłówka jako obszaru rewitalizacji.

W pierwszej części analizy zostaną przedstawione zmienne socjodemograficzne populacji biorącej udział w badaniu a w dalszej części podrozdziału znajduje się analiza odpowiedzi na poszczególne pytania merytoryczne.

Wśród respondentów dominowali mężczyźni, ich udział kształtował się na poziomie 52,50%, natomiast odsetek kobiet wynosił 47,50%.

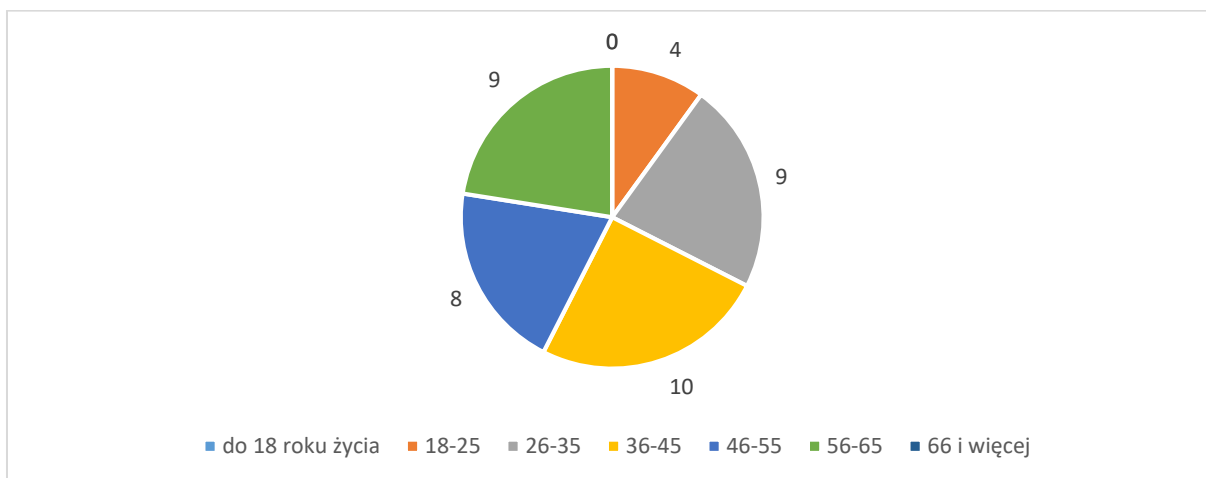
Wykres 36. Metryczka - płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najbardziej liczną grupą badanych były osoby w wieku 36-45 lat (25,00%), oraz osoby w wieku 26-35 (22,50%) i 56-65 lat (22,50%). Osoby w wieku 46-55 lat stanowiły 20,00% ankietowanych, a w wieku 18-25 – 10,00

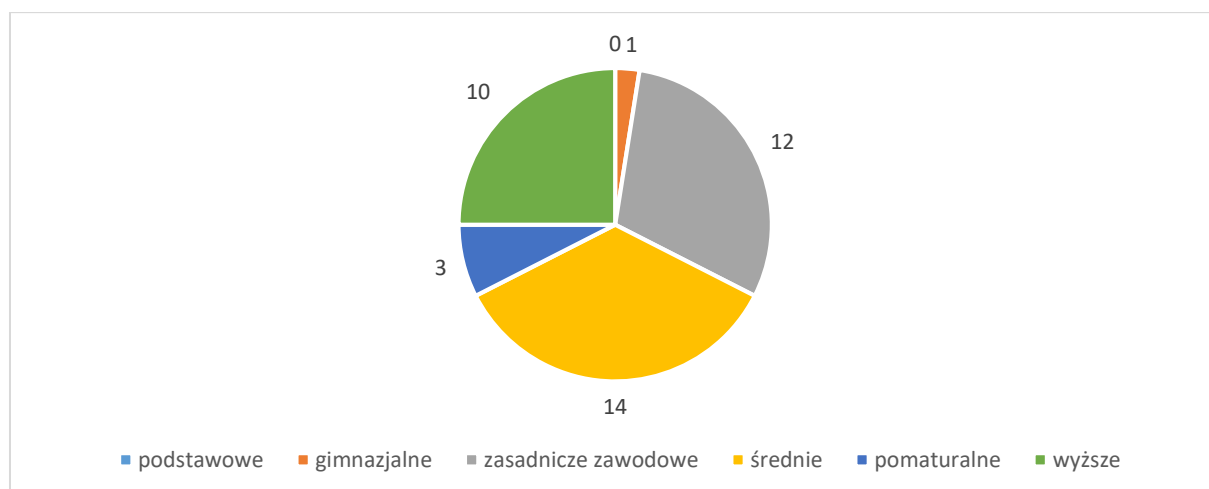
Wykres 37. Metryczka - wiek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej ankietowanych posiadało wykształcenie średnie (35,00%), a następnie zasadnicze (30,00%), wyższe (25,00%), pomaturalne (7,50%) i gimnazjalne (2,50%).

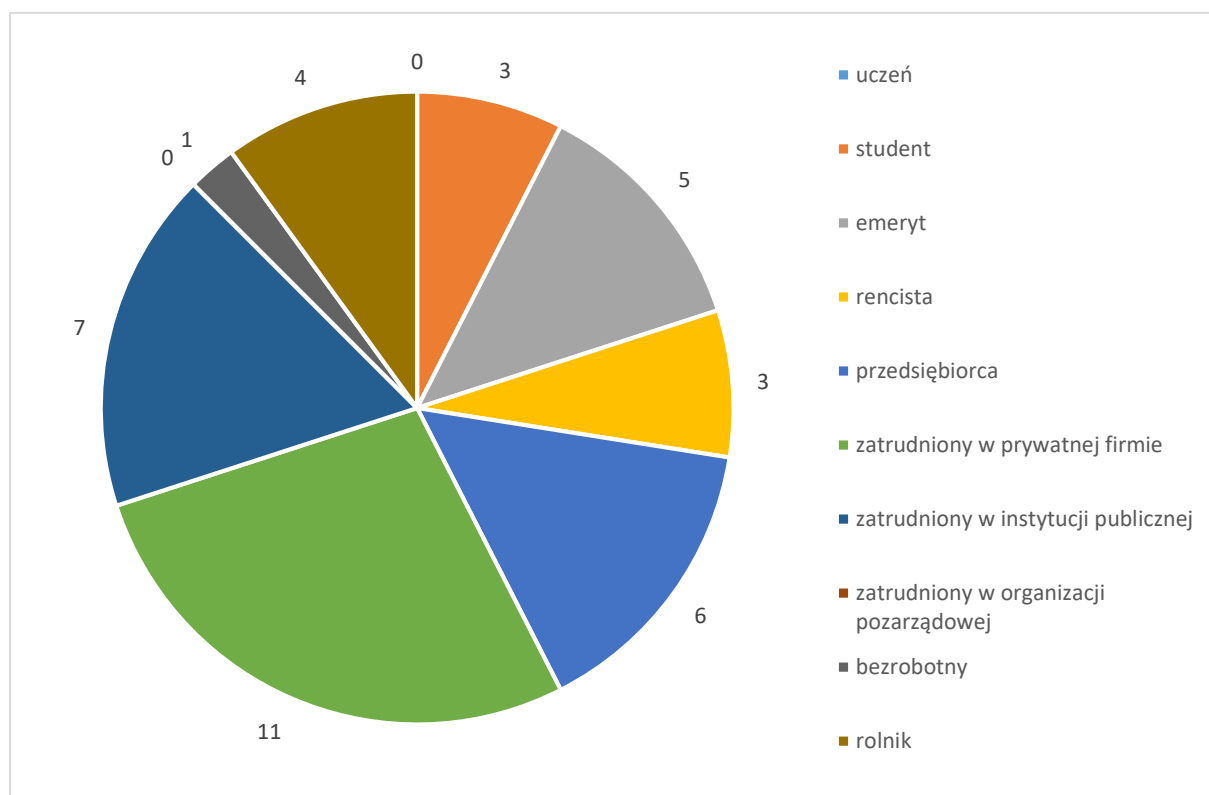
Wykres 38. Metryczka - wykształcenie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Status na rynku pracy mieszkańców może stanowić istotny czynnik determinujący wybór odpowiedzi i formułowanie opinii dotyczących planowanych działań rewitalizacyjnych. Dlatego warto przyjrzeć się jak przedstawia się przekrój ankietowanych w kontekście tego kryterium. Zdecydowanie przeważającą grupę wśród ankietowanych stanowiły osoby pracujące (70,00%). Osoby uczące się, bezrobotne, emeryci i renciści stanowili grupę o udziale 30,00% respondentów.

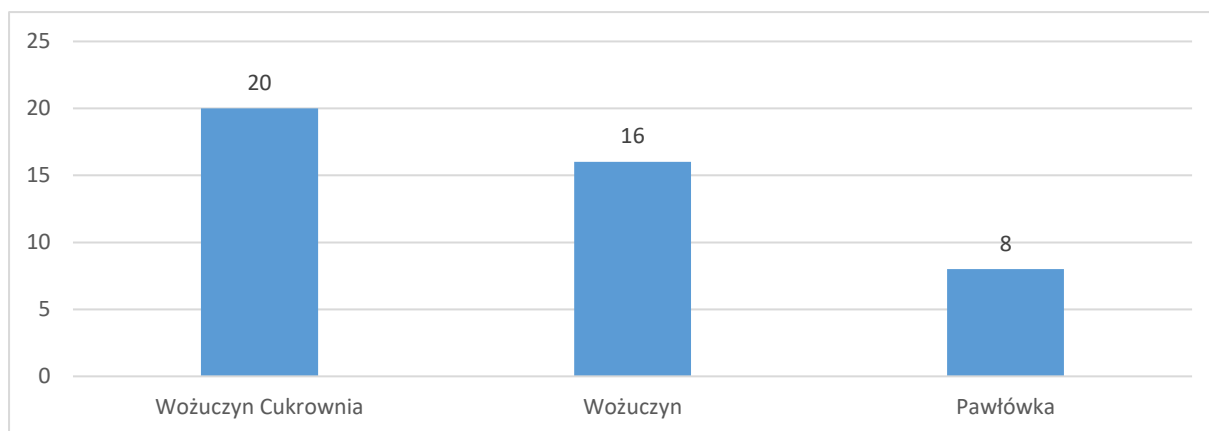
Wykres 39. Metryczka – status na rynku pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Bazując na analizie wskaźnikowej, poproszono respondentów o wskazanie obszaru gminy, który powinien być poddany procesowi rewitalizacji. Woźuczyn Cukrownia był wskazywany 20 razy, Woźuczyn 16 razy, Pawłówka 8 razy.

Wykres 40 Obszar, który powinien być poddany procesowi rewitalizacji.

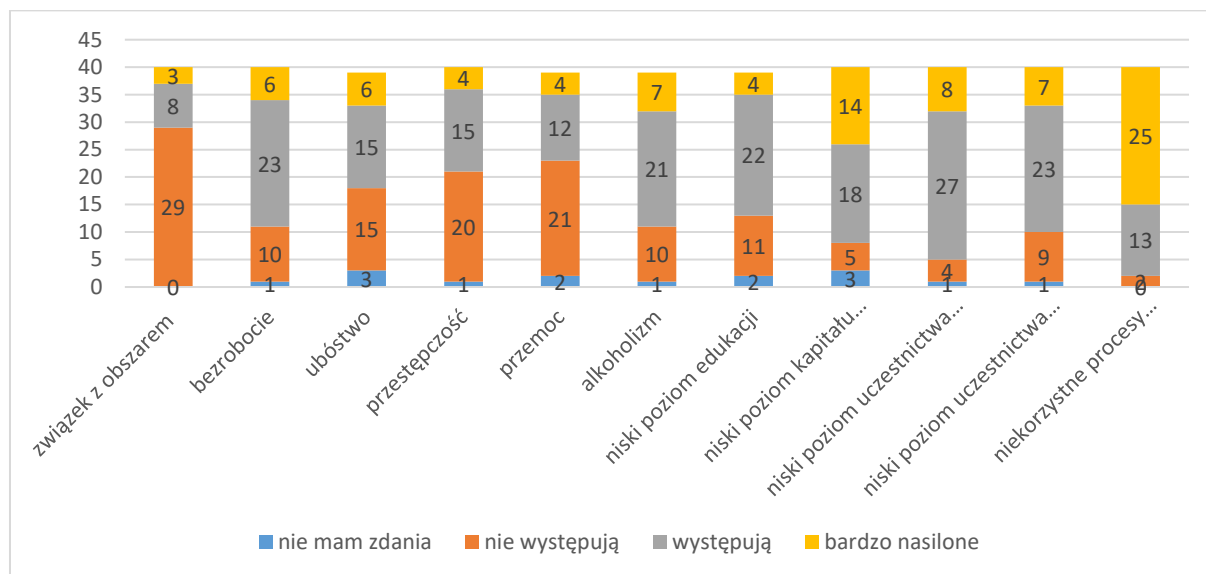
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o ocenę skali występowania problemów społecznych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych na wskazanym obszarze do rewitalizacji. Poniżej przedstawiono analizę danych miejscowości, które były najczęściej wskazywane jako obszar do rewitalizacji tj. Woźuczyn Cukrownia, Woźuczyn i Pawłówka. W związku z tym, że wszystkie trzy miejscowości weszły ostatecznie do obszaru rewitalizacji poniżej zamieszcza się zbiorczą analizę dla trzech sołectw (zamiast oddzielnej analizy dla każdego z nich).

Obszar do rewitalizacji

Najwięcej respondentów stwierdziło, że spośród problemów natury społecznej w największej skali i nasileniu występuje bezrobocie, niekorzystne procesy demograficzne oraz niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym. Niekorzystnym zjawiskiem jest także częste występowanie problemów społecznych związanych z: alkoholizmem, ubóstwem i niskim poziomem kapitału społecznego.

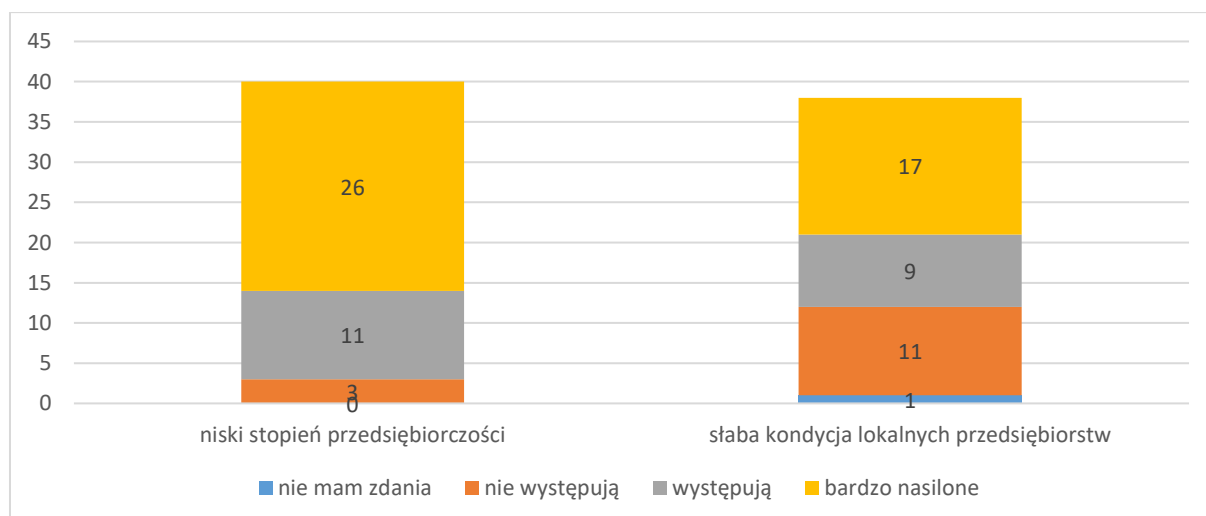
Wykres 41. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze? (osoba).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Największa liczba ankietowanych wskazywała, że występowanie negatywnych problemów w sferze gospodarczej jest związane głównie z niskim stopniem przedsiębiorczości.

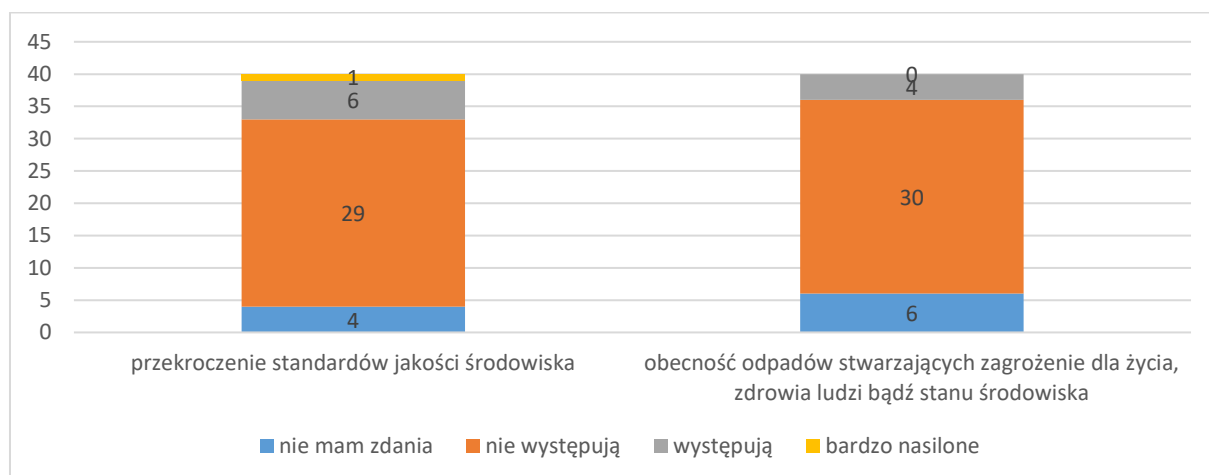
Wykres 42. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW GOSPODARCZYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze? (osoba).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Największa liczba badanych wskazywała, że występowanie negatywnych problemów w sferze środowiskowej jest związane głównie z przekroczeniem standardów jakości środowiska.

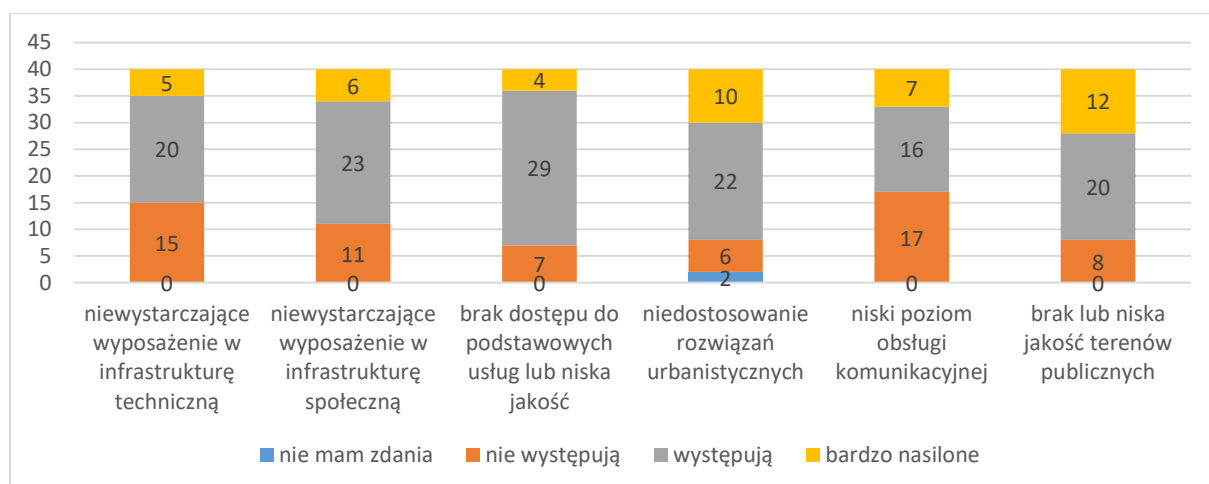
Wykres 43. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze? (osoba).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

W kwestii problemów przestrzenno-funkcyjnych i technicznych osoby badane zwracały uwagę na niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę, brak lub niską jakość terenów publicznych.

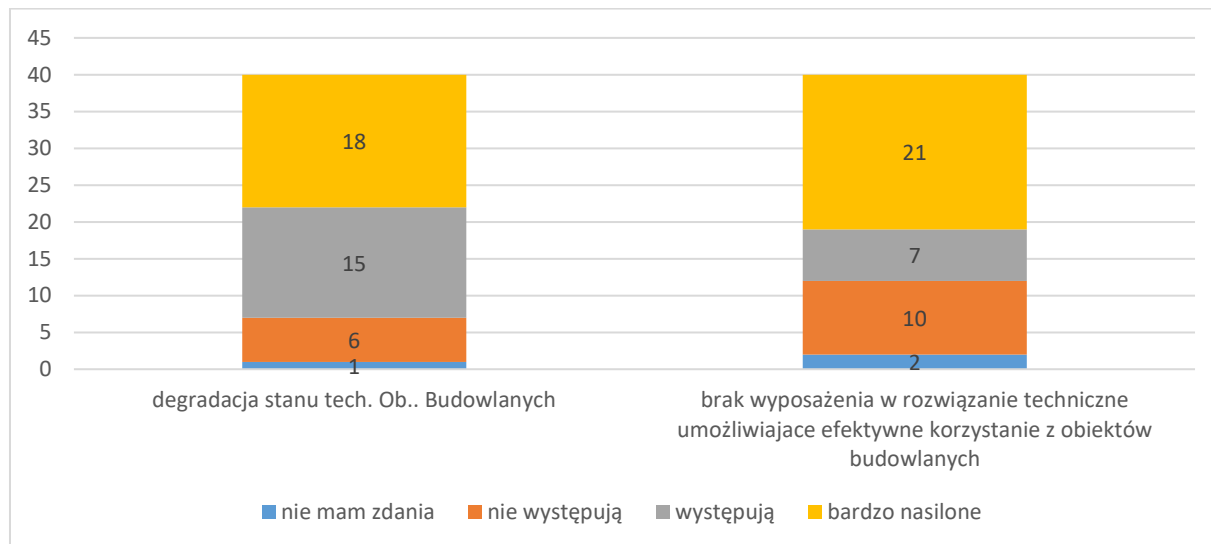
Wykres 44. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW PRZESTRZENNO-FUNKCYJNYCH I TECHNICZNYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze? (osoba).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej respondentów stwierdziło, że spośród problemów technicznych w największej skali i nasileniu występuje degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych.

Wykres 45. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze? (osoba).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

15. Ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 Nr 199 poz. 1227) projekt niniejszego dokumentu należało skonsultować z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym, w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym projekt dokumentu, wyszczególniający wszystkie planowane do realizacji inwestycje został przesłany obu tym organom z prośbą o opinię, czy należy wykonać strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko.

16. Załączniki

16.1. Ankieta

ANKIETA

na potrzeby opracowania

„Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022”

WYZNACZENIE OBSZARÓW DO REWITALIZACJI

Szanowni Państwo,

Celem badania jest poznanie Państwa opinii na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji problemowych przestrzeni Gminy Rachanie oraz oczekiwanych działań mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze, w związku z przystąpieniem Gminy Rachanie do opracowania **„Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022”** w ramach projektu pt. "Lokalny Program Rewitalizacji podstawą ożywienia w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Rachanie" współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Dokument ten będzie stanowił podstawę do podjęcia kompleksowych działań rewitalizacyjnych na zdegradowanym obszarze Gminy Rachanie wymagającym szczególnego wsparcia. Ponadto umożliwi efektywne pozyskiwanie dofinansowania projektów ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014–2020. Zaplanowane do realizacji projekty w ramach ww. dokumentu przyczynią się do pobudzenia aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców, przywrócenia estetyki i ładu przestrzennego, pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, termomodernizacji budynków i

obiektów użyteczności publicznej, ochrony środowiska naturalnego, zachowania dziedzictwa kulturowego, a tym samym poprawy jakości życia społeczności lokalnej.

Rewitalizacja - stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Obszar zdegradowany - to obszar Gminy, znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) i występowania na nim ponadto co najmniej jednego negatywnego zjawiska ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej, mającego w stosunku do nich charakter uzupełniający.

Państwa opinie, jako cenne i ważne źródło informacji na temat konkretnych potrzeb mieszkańców Gminy Rachanie, zostaną uwzględnione przy przygotowaniu programu w zakresie jej celów, priorytetów, kierunków działań i konkretnych projektów inwestycyjnych i społecznych.

Ankieta ma charakter anonimowy.

Prosimy o odpowiedź na każde pytanie, poprzez zaznaczenie odpowiedniego pola.

Wójt Gminy Rachanie
(-)
Roman Miedziak

1. Jaki OBSZAR GMINY powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?

(ze względu na koncentrację na tym obszarze problemów społecznych i współwystępowanie co najmniej jednego problemu wymienionego i opisanego w pkt. 4 ankiety (z sfery?: **gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej**)). Proszę dokładnie określić zakres obszaru – jego granice (np. wskazać nazwy miejscowości, ulic, nr działek, itp.):

--

2. Proszę podać Pana(i) związek z wybranym obszarem (można wskazać kilka odpowiedzi).

☐ miejsce zamieszkania
☐ miejsce pracy
☐ miejsce prowadzenia działalności gospodarczej

☐ klient
☐ miejsce rekreacji, wypoczynku
☐ Inne:

3. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze.

Proszę zaznaczyć w skali od 0-3, gdzie: 0 - nie mam zdania 1 - nie występują 2 - występują 3 - bardzo nasilone

Wyszczególnienie:	0	1	2	3
bezrobocie	☐	☐	☐	☐
ubóstwo	☐	☐	☐	☐
przestępczość	☐	☐	☐	☐
przemoc (np. w rodzinie, w szkole)	☐	☐	☐	☐
alkoholizm	☐	☐	☐	☐
niski poziom edukacji: niskie wyniki w nauce, problemy w realizacji programów nauczania, duża liczba młodzieży niewypełniającej obowiązku szkolnego, rozkład stopnia wykształcenia wśród osób dorosłych itp.	☐	☐	☐	☐
niski poziomu kapitału społecznego: słabo wykształcone relacje wewnątrz społeczności lokalnej, niski poziom zaufania, nieprzestrzeganie zasady współżycia społecznego, słaba zdolność do współdziałania, mała liczba organizacji społecznych itp.	☐	☐	☐	☐
niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym (np. niewielka liczba aktywnych organizacji pozarządowych, niska frekwencja wyborcza itp.)	☐	☐	☐	☐
niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym (np. niewielka liczba mieszkańców, którzy biorą udział w wydarzeniach kulturalnych - teatralnych, muzealnych, imprezach masowych itp.)	☐	☐	☐	☐
niekorzystne procesy demograficzne (np. migracje, starzenie się społeczeństwa itp.)	☐	☐	☐	☐
Inne problemy społeczne, jakie?	☐	☐	☐	☐

.....				
.....				

4. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania **PROBLEMÓW GOSPODARCZYCH, ŚRODOWISKOWYCH, PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNYCH** lub **TECHNICZNYCH**, na wskazanym przez Pana(ią) obszarze, które współwystępują wraz z problemami zaznaczonymi w pkt. 3?

Proszę zaznaczyć w skali od 0-3, gdzie: 0 - nie mam zdania, 1 - nie występują, 2 – występują, 3 - bardzo nasilone

■ PROBLEMY GOSPODARCZE

Wyszczególnienie:	0	1	2	3
niski stopień przedsiębiorczości (np. mała ilość lokalnych przedsiębiorstw, niska aktywność przedsiębiorstw itp.)	☐	☐	☐	☐
słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw	☐	☐	☐	☐
Inne problemy gospodarcze, jakie?	☐	☐	☐	☐

■ PROBLEMY ŚRODOWISKOWE

Wyszczególnienie:	0	1	2	3
przekroczenie standardów jakości środowiska (zanieczyszczone środowisko naturalne)	☐	☐	☐	☐
obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska (np. azbest, odpady medyczne itp.)	☐	☐	☐	☐
Inne problemy gospodarcze, jakie?	☐	☐	☐	☐

■ PROBLEMY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE

Wyszczególnienie:	0	1	2	3
.....				

niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną (np. wodno-ściekową, ciepłowniczą, elektryczną, telekomunikacyjną, drogową itp.)	☐	☐	☐	☐
niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (np. przedszkola i szkoły, obiekty ochrony zdrowia, instytucje kultury, ośrodki sportowe i rekreacyjne itp.)	☐	☐	☐	☐
brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość usług (np. zdrowotnych, społecznych, socjalnych, opiekuńczych itp.)	☐	☐	☐	☐
niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. brak ograniczenia hałasu, brak parkingu itp.)	☐	☐	☐	☐
niski poziom obsługi komunikacyjnej (w tym dostęp do środków komunikacji publicznej, sieci drogowej, ciągów i przejść pieszych itp.)	☐	☐	☐	☐
brak lub niska jakość terenów publicznych (np. tereny zielone, parki, skwery, miejsca rekreacyjno – wypoczynkowe itp.)	☐	☐	☐	☐
Inne problemy przestrzenno-funkcjonalne, jakie?	☐	☐	☐	☐

PROBLEMY TECHNICZNE

<i>Wyszczególnienie:</i>	0	1	2	3
degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych (w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym)	☐	☐	☐	☐
brak wyposażenia w rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych (w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska-termomodernizacja, odnawialne źródła energii)	☐	☐	☐	☐
Inne problemy techniczne, jakie?	☐	☐	☐	☐

5. Proszę wymienić/opisać jakie działania należy podjąć w celu minimalizacji wskazanych problemów w Gminie Rachanie?

METRYCZKA:

PŁEĆ: ☐ mężczyzna ☐ kobieta	MIEJSCE ZAMIESZKANIA: ☐ Miasto (osiedle) ☐ Miasto (dom jednorodzinny) ☐ Wieś
WIEK: ☐ do 18 roku życia ☐ 18-25 ☐ 26-35 ☐ 36-45 ☐ 46-55 ☐ 56-65 ☐ 66 i więcej	STAN CYWILNY: ☐ kawaler (panna) ☐ żonaty (mężatka) ☐ wdowiec (wdowa) ☐ rozwiedziony (rozwiedziona) ☐ żyjący(a) w nieformalnym związku
STATUS NA RYNKU PRACY: ☐ uczeń (uczennica) ☐ student (studentka) ☐ emeryt (emerytka) ☐ rencista (rencistka) ☐ przedsiębiorca ☐ zatrudniony(a) w prywatnej firmie ☐ zatrudniony(a) w instytucji publicznej ☐ zatrudniony(a) w organizacji pozarządowej ☐ niepracujący (bezrobotny) ☐ rolnik	JAK OCENIA PAN/PANI SWOJĄ SYTUACJĘ MATERIALNĄ? ☐ bardzo dobrze ☐ dobrze ☐ średnio ☐ źle ☐ bardzo źle ☐ trudno powiedzieć
WYKSZTAŁCENIE: ☐ podstawowe ☐ gimnazjalne ☐ zasadnicze zawodowe ☐ średnie ☐ pomaturalne ☐ wyższe	Czy jest Pan/Pani mieszkańcem Gminy Rachanie? ☐ tak ☐ nie

DZIĘKUJEMY ZA WYPEŁNIENIE ANKIETY!

16.2. Fiszka Projektowa

1. WZÓR FISZKI PROJEKTOWEJ:

1. Nazwa planowanego działania/projektu <i>(Nazwa działania/projektu powinna precyzyjnie wskazywać przedmiot działania).</i>	
--	--

2. Cel ogólny projektu <i>(np. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, poprawa jakości życia, poprawa estetyki).</i>	
3. Opis stanu istniejącego/problemu i pozytywne skutki, jakie przyniesie realizacja projektu/przedsięwzięcia <i>(Należy przedstawić stan obecny i wymienić problemy, które będą rozwiązywane w wyniku realizacji projektu, a także uzasadnić, że projekt przyczyni się do ich rozwiązania, np. redukcja negatywnych zjawisk społecznych, integracja społeczeństwa, wskazanie właściwych wzorców zachowań).</i>	
4. Lokalizacja projektu/adres	
5. Czy projekt realizowany będzie w partnerstwie? <i>TAK/NIE Jeśli TAK- podać dane kontaktowe partnera.</i>	☐ TAK / ☐ NIE ☐ sektor publiczny ☐ sektor społeczny ☐ sektor gospodarczy
6. Główne planowane działania / zadania	

7. Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu				
8. Posiadane dokumenty, opracowania, analizy, dokumentacja projektowa, decyzje				
9. Planowany termin realizacji projektu <i>(Proszę wskazać czas realizacji projektu i ewentualnie poszczególnych działań?).</i>				
10. Typ projektu <i>(W jakich sferach projekt wpłynie na rozwiązanie problemów?).</i>	☐ społecznej ☐ gospodarczej ☐ przestrzenno-funkcjonalnej ☐ technicznej ☐ środowiskowej			
11. Najważniejsze efekty jakie zostaną osiągnięte w wyniku realizacji projektu	Wzrost wykształcenia i dostosowanie kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy.	☐	Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych.	☐
	Włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją.	☐	Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej.	☐
	Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej.	☐	Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej.	☐
	Poprawa bezpieczeństwa publicznego.	☐	Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej.	☐

	Poprawa jakości i zwiększenie dostępności do usług publicznych.	☐	Ograniczenie tzw. niskiej emisji i poprawa jakości środowiska naturalnego.	☐
	Pozyskanie inwestorów zewnętrznych.	☐	Odnowa, ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego i naturalnego.	☐
	Rozwój mikro i małej przedsiębiorczości.	☐	Inne (<i>jakie?</i>)	☐
12. Wskaźniki produktów (Należy wymienić produkty realizacji projektu oraz zakładane wskaźniki. Przez produkty rozumie się bezpośrednie efekty powstałe po zakończeniu projektu. Wskaźniki opisują wielkość zakładanych produktów. Do przykładowych produktów należą: długość zmodernizowanej drogi – 500 m, powierzchnia zmodernizowanego boiska – 500 m ² , liczba osób, które wzięły udział w szkoleniu – 100 os.).				
13. Wskaźniki rezultatu (Należy wymienić rezultaty realizacji projektu oraz zakładane wskaźniki. Przez rezultaty rozumie się efekty powstałe po osiągnięciu zakładanych produktów projektu. Wskaźniki opisują wielkość zakładanych rezultatów. Do przykładowych rezultatów należą: spadek poziomu hałasu generowanego przez zmodernizowaną drogę – 10 dB, liczba osób korzystająca ze zmodernizowanego boiska – 300 os., liczba osób, które uzyskały świadectwo ukończenia szkoleń – 70 os.)				
14. Nakłady do poniesienia, źródła finansowania (w zł brutto) <i>(proszę podać szacunkowe koszty realizacji projektu, jakie są oczekiwane źródła finansowania, np. prywatne, publiczne – ze środków budżetu gminy, publiczne – ze środków funduszy UE, inne).</i>				
15. UWAGI / dodatkowe informacje				
W przypadku kilku planowanych projektów/przedsięwzięć prosimy o powielenie powyższej tabeli.				

2. INFORMACJE O ZGŁASZAJĄCYM:

1. Imię i nazwisko*	
2. E-mail*	
3. Tel./Fax	
5. Wyrażam opinię jako*	☐ osoba prywatna ☐ reprezentująca następującą instytucję:

	
6. Adres Korespondencyjny*	

*Wypełnienie obowiązkowe

- ☐ Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych zawartych w niniejszym formularzu dla potrzeb przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu dokumentu pn.: *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022*, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 195 ze zm.).

Administratorem danych osobowych jest Wójt Gminy Rachanie. Osoba, której dane osobowe są przetwarzane ma prawo dostępu do treści swoich danych i ich poprawiania. Podanie danych osobowych jest dobrowolne, jednakże nie podanie danych osobowych będzie skutkowało nieuwzględnieniem fiszki zawierającej taki brak. Dane będą przetwarzane do celów przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących opracowania dokumentu pn. „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022”.

Data, podpis

OŚWIADCZENIE WNIOSKODAWCY:

Ja, niżej podpisany oświadczam że:

- 1) posiadam tytuł prawny do nieruchomości, na której będzie realizowany projekt – dotyczy projektu infrastrukturalnego,
- 2) proponowany projekt w całości mieści się w zakresie działalności Wnioskodawcy/konsorcjum partnerów,
- 3) mam świadomość, że złożenie fiszki projektowej nie jest jednoznaczne z wpisaniem projektu do Programu Rewitalizacji.

Data, podpis

INFORMACJE DODATKOWE:

- Fiszka projektowa będzie podstawą do ujęcia pomysłu (projektu) w Programie Rewitalizacji.
- Na kolejnym etapie tworzenia Programu Rewitalizacji zgłoszone projekty zostaną zweryfikowane pod kątem zgodności z celami Programu i możliwości realizacji.
- W przypadku konieczności dokonania uzupełnień lub korekt zgłoszonego pomysłu, ze Zgłaszającym skontaktują się pracownicy Wykonawcy i/lub Urzędu Gminy Rachanie.
- Projekty zaakceptowane do Programu Rewitalizacji zostaną wpisane na listę planowanych podstawowych przedsięwzięć lub w inny sposób ujęte w tym programie, po wcześniejszych ustaleniach ze Zgłaszającym.
- Każdy Zgłaszający, który złożył wypełnioną fiszkę projektową zostanie powiadomiony, czy i w jakiej formie jego propozycja została uwzględniona.

Wypełnioną fiszkę należy przekazać w jednej z następujących form:

1. Droga korespondencyjną na adres: **Urząd Gminy Rachanie**, ul. Dolna 1,22- 640 Rachanie
2. Droga elektroniczną na adres: sekretariat@rachanie.gmina.pl.
3. Osobiście na sekretariat **Urząd Gminy Rachanie**, ul. Dolna 1,22- 640 Rachanie.

Kontakt z firmą opracowującą Program Rewitalizacji: Lubelska Akademia Rozwoju, 20-277 Lublin, ul. Vetterów 1, Michał Rządowski: tel. 81 473 68 77, adres e-mail: michal.rzadkowski@akademiarozwoju.eu

Wszystkim składającym fiszki projektowe do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022 - serdecznie dziękujemy za zainteresowanie!

16.3. Formularz excel- wyznaczenie obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji

16.4. Mapa w skali 1:5000 ilustrująca obszary zdegradowane i rewitalizacji na terenie gminy

16.5. Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie

16.6. Pismo Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie

17. Spis tabel, wykresów i map

Tabela 1. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022	11
Tabela 2. Zestawienie powiązań pomiędzy celami koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022	12
Tabela 3. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.) a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022	14
Tabela 4. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego do roku 2030 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022	15
Tabela 5. Zestawienie powiązań pomiędzy priorytetami Strategii Rozwoju Powiatu Tomaszowskiego na lata 2015-2020 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022	16
Tabela 6. Zestawienie powiązań pomiędzy priorytetami Strategii Rozwoju Gminy Rachanie na lata 2016-2020 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022	17
Tabela 7. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rachanie na lata 2016-2020 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022	18
Tabela 8. Zestawienie powiązań pomiędzy priorytetami polityki przestrzennej gminy a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Rachanie na lata 2017-2022	19
Tabela 9. Ludność gminy wg miejscowości w wybranych latach	24
Tabela 10. Liczba ludności w gminie w 2016 roku.	25
Tabela 11. Gęstość zaludnienia wg. miejscowości.	26
Tabela 12. Struktura wieku mieszkańców gminy wg miejscowości w 2014, 2015, 2016 roku.	28
Tabela 13. Rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2005 – 2016	31
Tabela 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2014-2016	32
Tabela 15. Charakterystyka szkół z terenu Gminy (stan na 2016 r.)	36
Tabela 16. Charakterystyka szkół podstawowych z terenu Gminy w latach 2011-2015	36
Tabela 17. Charakterystyka szkół gimnazjalnych	37
Tabela 18. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat ogółem i objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2014-2016	37
Tabela 19. Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2015 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i Gminy.	38

Tabela 20. Obwody szkolne poszczególnych miejscowości w gminie.	38
Tabela 21. Infrastruktura szkolnictwa, sportowa i rekreacyjna na terenie poszczególnych miejscowości w gminie.....	39
Tabela 22. Dane – bezpieczeństwo.	49
Tabela 23. Dostęp do infrastruktury kultury oraz jej stan na poziomie miejscowości gminy.	59
Tabela 24. Budynki użyteczności publicznej gdzie brak jest rozwiązań termomodernizacyjnych.	60
Tabela 25. Liczba zarejestrowanych w poszczególnych miejscowościach gminy podmiotów gospodarczych w latach 2014-2016.	64
Tabela 26. Użytkowanie gruntów w Gminie(BDL GUS,2014).....	65
Tabela 27. Liczba i areał gospodarstw rolnych położonych na terenie gminy Rachanie (2010 r.)	66
Tabela 28. Najważniejsze uprawy w gminie Rachanie według rodzaju i powierzchni w 2010 r.	67
Tabela 29. Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie gminy Rachanie w 2010 r.....	67
Tabela 30. Gospodarstwa domowe w gminie Rachanie z dochodami z różnych źródeł w 2010 r.....	67
Tabela 31. Ocena potencjału turystycznego na terenie poszczególnych miejscowości.	72
Tabela 32. Zestawienie dróg wojewódzkich przebiegających przez obszar gminy Rachanie..	73
Tabela 33. Zestawienie dróg powiatowych przebiegających przez obszar gminy Rachanie ...	73
Tabela 34. Zestawienie dróg gminnych przebiegających przez obszar gminy Rachanie	74
Tabela 35. Ocena skomunikowania miejscowości z resztą gminy	75
Tabela 36. Charakterystyka zasobów mieszkalnych Gminy	76
Tabela 37. Zdegradowane obiekty budowlane w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym.	77
Tabela 38. Średnia ilość odpadów przypadająca na jednego mieszkańca Gminy [kg]	78
Tabela 39. Charakterystyka infrastruktury wodociągowej	79
Tabela 40. Obecność wodociągu na terenie poszczególnych miejscowości gminy.....	79
Tabela 41. Charakterystyka infrastruktury kanalizacyjnej na terenie gminy	80
Tabela 42. Charakterystyka infrastruktury kanalizacyjnej na terenie poszczególnych miejscowości.	81
Tabela 43. Stan infrastruktury energetycznej na terenie miejscowości gminy	83
Tabela 44 Dostęp do sieci Internetowej i telekomunikacyjnej	84
Tabela 45. Sfera społeczna ubóstwo (wskaźniki na 100 mieszkańców).	89
Tabela 46. Sfera społeczna bezrobocie (wskaźniki na 100 mieszkańców).....	90
Tabela 47. Sfera społeczna przestępczość (wskaźniki na 100 mieszkańców).	91

Tabela 48. Sfera społeczna poziom edukacji.....	92
Tabela 49. Sfera społeczna poziom uczestnictwa w życiu publicznym.....	93
Tabela 50. Sfera społeczna poziom kapitału społecznego (wskaźniki na 100 mieszkańców)..	94
Tabela 51. Sfera społeczna podsumowanie (liczba przekroczeń średniej dla gminy na poziomie miejscowości)).....	96
Tabela 52. Sfera gospodarcza – liczba podmiotów gospodarczych (wskaźniki na 100 mieszkańców).	98
Tabela 53. Sfera środowiskowa - przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska (wskaźniki na 100 mieszkańców).	100
Tabela 54. Sfera techniczna (wskaźniki na 100 mieszkańców).	102
Tabela 55. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	104
Tabela 56. Miejscowości spełniające warunki obszaru zdegradowanego i do rewitalizacji..	107
Tabela 57. Dane zbiorcze w miejscowościach objętych rewitalizacją.	110
Tabela 58. Głównie projekty rewitalizacyjne	115
Tabela 59. Projekty rewitalizacyjne – lista uzupełniająca	132
Tabela 60. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych.	136
Tabela 61. Projekty realizowane przez Gminę Rachanie na obszarach objętych w LPR rewitalizacją.....	139
Tabela 62. Lista wskaźników monitorujących.	149
Tabela 63. Terminy i przedmiot konsultacji społecznych.	156
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy w latach 2007-2016.....	23
Wykres 2. Zmiana liczby ludności w gminie w wybranych latach.....	23
Wykres 3. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy w 2016 roku.....	24
Wykres 4. Dynamika zmiany liczby ludności w latach 2011-2016.	25
Wykres 5. Gęstość zaludnienia w poszczególnych miejscowościach gminy.....	26
Wykres 6. Ludność wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2014-2016	27
Wykres 7. Struktura wieku ludności gminy wg miejscowości w 2016 roku (w %).....	29
Wykres 8. Przyrost naturalny w gminie w latach 2006-2015.....	30
Wykres 9. Saldo migracji w Gminie w latach 2014-2016	30
Wykres 10. Saldo migracji w 2016 roku na poziomie miejscowości w gminie Rachanie.....	31
Wykres 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2016 roku.	32
Wykres 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2016 roku na poziomie miejscowości.	33

Wykres 13. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w Gminie w 2016 roku.	33
Wykres 14. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Gminie w 2016 roku.	34
Wykres 15. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w Gminie w 2016 roku.....	34
Wykres 16. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w Gminie w 2016 roku.	35
Wykres 17. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w Gminie w 2016 roku.....	35
Wykres 18. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2010–2015	42
Wykres 19. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2016 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i gminy.....	42
Wykres 20. Liczba osób bezrobotnych na poziomie miejscowości w 2016 roku.....	44
Wykres 21. Liczba bezrobotnych wg miejscowości w 2015 i 2016 roku.....	44
Wykres 22. Liczba długotrwale bezrobotnych wg miejscowości w 2016 roku.	45
Wykres 23. Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wg miejscowości w 2016 roku.	45
Wykres 24. Przestępstwa na terenie sołectw 2016.	46
Wykres 25. Liczba przestępstw kryminalnych w 2016 roku na poziomie miejscowości	47
Wykres 26. Liczba interwencji domowych w 2016 roku na poziomie miejscowości.....	47
Wykres 27. Liczba założonych niebieskich kart w 2016 roku na poziomie miejscowości	48
Wykres 28. Ilość wyrobów zawierających azbest (w tonach)	55
Wykres 29. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2006–2016	63
Wykres 30. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2016 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i Gminy.....	63
Wykres 31. Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych miejscowościach w gminie w 2016 roku.....	64
Wykres 32. Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2016 roku.	68
Wykres 33. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	76
Wykres 34. Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r.....	77
Wykres 35. Budynki z węglowymi źródłami ciepła.	82
Wykres 40. Metryczka - płeć	160
Wykres 41. Metryczka - wiek	160

Wykres 42. Metryczka - wykształcenie	161
Wykres 43. Metryczka – status na rynku pracy	161
Wykres 44. Obszar, który powinien być poddany procesowi rewitalizacji.	162
Wykres 45. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze? (osoba).	163
Wykres 46. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW GOSPODARCZYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze? (osoba).	163
Wykres 47. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze? (osoba).	164
Wykres 48. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNYCH I TECHNICZNYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze? (osoba).	164
Wykres 49. Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze? (osoba).	165
Mapa 1. Położenie geograficzne Gminy Rachanie.	20
Mapa 2. Obszary chronione na terenie gminy Rachanie.	53
Mapa 3. Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze społecznym.	97
Mapa 4. Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze gospodarczym.	99
Mapa 5. Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze środowiska	101
Mapa 6. Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze technicznym.	103
Mapa 7. Występowanie negatywnego zjawiska w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym..	106
Mapa 8. Obszary zdegradowane i do rewitalizacji.	108
Rysunek 1. Dokumentacja zdjęciowa z I konsultacji społecznych. Zdjęcie 1.	157
Rysunek 2. Dokumentacja zdjęciowa z I konsultacji społecznych. Zdjęcie 2.	158
Rysunek 3. Dokumentacja zdjęciowa II konsultacji społecznych. Zdjęcie 3.	158
Rysunek 4. Dokumentacja zdjęciowa z cyklu II konsultacji społecznych. Zdjęcie 4.	159

